

Video çözüm

QR uygulama

2024

Akıllı tahta

TDK güncellemesi

TYT DİL BİLGİSİ UYGULAMA

ERKAN ŞAHİN - ÖMER KESKİNLİ
SİBEL EŞ - HÜSEYİN YAĞIZ

DERSİA YAYINLARI

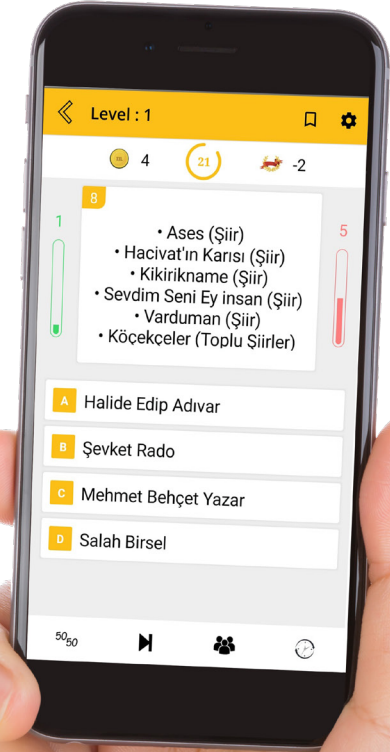
Yeni

XXL Edebiyat
Plus

Şimdi Yazım'ı da Cebe
Sığdırdık

Edebiyatı Cebe
Sığdırdık 🙌

Sadece İnternet Sitemizde

OYNA!

<https://oyun.xxledebiyat.com/>

A. Aşağıda yer alan kelimeler;

Büyük ünlü uyumuna uyuyorsa boşluğa (1), aldığı ek nedeniyle uymuyorsa boşluğa (2), Türkçe olduğu hâlde geçirdiği ses değişimi nedeniyle uymuyorsa boşluğa (3), yabancı olduğu için uymuyorsa boşluğa (4) yazınız.

altıncı	...1...	gölgelik	...1...
kardeş	...3...	ocakçı	...1...
seviyor	...2...	halamgil	...2...
kelime	...1...	tanımsız	...1...
İstanbul	...4...	akşamleyin	...2...
koşarken	...2...	psikoloji	...4...
anne	...3...	hangi	...3...

B. Aşağıda verilen kelimeler küçük ünlü uyumuna uyuyorsa karşlarına (+), uymuyorsa (–) koyunuz.

KELİMELER	(+) (–)	KELİMELER	(+) (–)
köpüklü	+	hatıralarımız	+
savruk	–	komik	–
boyacı	+	radyo	–
yumurta	+	oyuncak	+
avuç	–	yağmur	–

C. Aşağıdaki kelimelerde görülen ses olaylarını noktalı yerlere yazınız.

kahvaltı	...ünlü düşmesi...	beslemek	...ünlü düşmesi...
sana	...ünlü değişimi...	kavşak	...ünlü düşmesi...
azıcık	...ünlü türemesi...	daracık	...ünlü türemesi...
ömrüm	...ünlü düşmesi...	yalnız	...ünlü düşmesi...
biricik	...ünlü türemesi...	gelmiyor	...ünlü daralması...
anlıyor	...ünlü daralması...	bana	...ünlü değişimi...
benzi	...ünlü düşmesi...	yiyecek	...ünlü daralması...
özlüyor	...ünlü daralması...	düpedüz	...ünlü türemesi...

D. Aşağıdaki kelimelerde görülen ses olaylarını noktalı yerlere yazınız.

çalışkan	...ünsüz sertleşmesi...	yumuşacık	...ünsüz düşmesi...
yükselen	...ünsüz düşmesi...	dolabın	...ünsüz yumuşaması...
zannımca	...ünsüz türemesi...	gecikince	...ünsüz yumuşaması...
acıkmış	...ünsüz yumuşaması...	hakkında	...ünsüz türemesi...
ufacık	...ünsüz düşmesi...	taşkın	...ünsüz sertleşmesi...
küçülen	...ünsüz düşmesi...	ediyorum	...ünsüz yumuşaması...
konağı	...ünsüz yumuşaması...	halloldu	...ünsüz türemesi...
bitki	...ünsüz sertleşmesi...	sabahçı	...ünsüz sertleşmesi...

E. Aşağıda kelimelerin kök/gövde ve ekleri verilmiştir. Sözcüğün oluşumunda meydana gelecek ses olayını sözcüklerin karşısına yazınız.

yumurta -lamak	...ünlü düşmesi...	yanıl -ış	...ünlü düşmesi...
süt -cü	...ünsüz sertleşmesi...	yet -gin	...ünsüz sertleşmesi...
cuma -ertesi	...ünlü düşmesi...	uyu -ku	...ünlü düşmesi...
saklan -baş	...n-m değişimi...	git -erken	...ünsüz yumuşaması...
bıç -gı	...ünsüz sertleşmesi...	ileri -le	...ünlü düşmesi...
ufak -lamak	...ünsüz düşmesi...	af -a	...ünsüz türemesi...
güt -üyor	...ünsüz yumuşaması...	de -y -en	...ünlü daralması...
his -i	...ünsüz türemesi...	dolan -baş	...n-m değişimi...

F. Aşağıdaki kelimeler ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında değişim oluyorsa (+), değişim olmuyorsa (–) işareti koyunuz.

KELİMELER	(+) (–)	KELİMELER	(+) (–)
kitap	+	kazanç	+
sepet	–	evrak	–
geçit	+	blok	–
ahenk	+	bağlaç	+
yanıt	–	küp	–

G. Aşağıdaki kelimelerde ünlü daralması varsa boşluğa (+), yoksa (–) işareti koyunuz.

KELİMELER	(+) (–)	KELİMELER	(+) (–)
uyuyor	–	koşuyor	–
bekliyor	+	gülüyor	–
görüyor	–	gözlüyor	+
arıyor	+	ağlıyor	+
anlıyor	+	okuyor	–
diyen	+	giyen	–
yiyecek	+	niye	+

H. Aşağıdaki kelimelerin ses değişimi geçirmemiş hâllerini karşlarına yazınız.

KELİMELER	
anlattığımız	anlat-dık-ımız
yükseldiği	yükse-l-dik-i
miniciğim	minik-cık-im
seyreden	seyir-et-en
kaybolmaya	kayıp-ol-ma-y-a
gidiyormuşçasına	git-i-yor-muş-casına
çoğunluktan	çok-unluk-dan
kavrukluğu	kavur-uk-luk-u
hissettiğimiz	his-et-dik-imiz
reddedilen	ret-et-il-en

I. Aşağıdaki kelimelerin yanına ünlü düşmesinin nedenlerini (aşınma, çekimlenme, türeme, birleşme) yazınız.

gönlü	çekimlenerek	nehre	çekimlenerek
kararmak	türeyerek	ömrüm	çekimlenerek
nasıl	ünlü aşınması	savrulmak	türeyerek
aklı	çekimlenerek	devrilmek	türeyerek
çağrı	türeyerek	cumartesi	ünlü aşınması
böyle	ünlü aşınması	çevreleri	türeyerek
koklamış	türeyerek	emretti	birleşme sıra
zehretmek	birleşme sıra	omzuma	çekimlenerek
sıyrılan	türeyerek	dirlik	türeyerek
çevrilme	türeyerek	sarardı	türeyerek
genzi	çekimlenerek	nakl olmak	birleşme sıra
niçin	ünlü aşınması	süprütü	Türeme
bahsetmek	birleşme sıra	neşretti	birleşme sıra
kıvrık	türeyerek	kahrolmak	birleşme sıra
ağzını	çekimlenerek	oynamış	türeyerek

J. Aşağıdaki kelimelerde geçen ses olaylarını kelimelerin yanlarına yazınız.

KELİMELE	SES OLAYLARI
daracık	ünlü türemesi
bilmiyor	ünlü daralması
bağrı	ünlü düşmesi
zammı	ünsüz türemesi
tembel	n-m değişimi
biricik	ünlü türemesi
kalmıyor	ünlü daralması
bana	ünlü değişimi
beklemekte	ünsüz sertleşmesi
cege	ünsüz yumuşaması
affetmiş	ünsüz türemesi
yapayalnız	ünlü türemesi ve ünlü düşmesi
zannetti	ünsüz türemesi
sırrı	ünsüz türemesi
sızlamak	ünlü düşmesi
atlıyor	ünlü daralması
sıcacık	ünsüz düşmesi
gittiniz	ünsüz sertleşmesi
çabucak	ünsüz düşmesi
azıcık	ünlü türemesi
sapasağlam	ünlü türemesi
böyle	ünlü düşmesi
ilacımı	ünsüz yumuşaması
diyerek	ünlü daralması
buyruk	ünlü düşmesi
özlüyor	ünlü daralması
reddet	ünsüz türemesi
sabretmek	ünlü düşmesi

K. Aşağıdaki kelimelerde ünsüz sertleşmesi varsa S kutucuğunu, ünsüz yumuşaması varsa Y kutucuğunu, hiçbirini yoksa X kutucuğunu (x) işaretleyiniz.

KELİMELE	S	Y	X
ağacı		X	
yurdu		X	
sepette	X		
tonsuz			X
meslektaş	X		
üçgen			X
rengi		X	
dağa			X
çocuğunun		X	
teki			X
yetişkin	X		
yudumladı		X	
kafeste	X		
sütçü	X		
Ahmet'e			X
saati			X

L. Aşağıda birinci grupta yer alan örnekleri ikinci grupta yer alan ses olayları ile eşleştiriniz.

1. grup	2. grup	
a. sana	1. Ünlü aşınması	ç
b. arabayı	2. Ünsüz sertleşmesi	h
c. bağrım	3. Ünlü düşmesi	c
ç. sütlaç	4. Ünsüz düşmesi	d
d. alçaldı	5. Ünlü değişimi	a
e. daracık	6. Ünsüz türemesi	f
f. sırroldu	7. Kaynaştırma	b
g. dönmüyor	8. Ünsüz yumuşaması	ğ
ğ. adımladı	9. Ünlü türemesi	e
h. çarptı	10. Ünlü daralması	g

M. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili seslerin kaçının kaynaştırma ünsüzü olduğunu boşluğa yazınız.

- İnsanlar şampiyonluk sevincini birbirine sarılarak kutluyordu. (2)
- Beni anlayamamasına çok şaşıyorum. (3)
- Gülleri kadınlara beşer yedişer dağıttı. (1)
- Momo'nun misafiri için kolayına kaçmıştı. (1)
- Senin gözlerine bakarak yaşlanacağım. (0)
- Tepesinde bir tutam beyaz saçın bulunduğu kocaman başını hep yana doğru bükerek, burnunun üstünde bir gözlük taşırdı. (5)
- Kendişine yapılan teklifi kabul etmeyecekti. (3)
- Yiyeceği yemeği kendi hazırlamayıp benden bekliyordu. (2)
- Dedeniz torunlarına elişer lira verdi. (2)
- Gönlünü zülfün teline bağlayan bir ozandı. (3)
- Küçük elleriyle yemek yapması dünyaya bedeldi. (3)
- O'nun resmine bakınca yanağına iki damla yaş düştü. (3)

A. Aşağıda verilen bilgileri Doğru (D)/Yanlış (Y) olarak değerlendiriniz.

- Sıfat yapan -ki kelimeye daima bitişik yazılır. (D)
- Bağlaç olan da/de, ta/ te şeklinde de yazılır. (Y)
- Soru edatı "mi" den sonra hiçbir zaman ek gelmez. (Y)
- Bağlaç olan ki her zaman ayrı yazılır. (Y)
- İlgi zamiri -ki tamlayan ekinden (-in -im) sonra gelir. (D)
- Hâl eki -da/-de, -ta/-te şeklinde de kullanılır. (D)
- "mi" ikileme arasında kullanıldığında bitişik yazılır. (Y)
- Sıfat yapan -ki sadece -de hâl ekinden sonra gelir. (Y)

B. Aşağıdaki cümlelerde "ki", "de", ve "mi"nin yazımı ile ilgili bir yanlışlık varsa boşluğa "-", yoksa "+" koyunuz.

- Umay'da oyun isteyip duruyor. (-)
- Senin ki dün akşam yine ortalıktan kaybolmuş. (-)
- Görüyormusun bak bize neler yaptıda gitti. (-)
- Göresim gelmiyor onu bir türlü. (+)
- Senki bu dağların kurduydun. (-)
- Akşamki yemeğe kimler katılacak, biliyor mu? (+)
- Senden de ondan da vazgeçmeye niyeti yokmuş. (+)
- Yarın sen de olacak misafirler kimler? (-)

C. Aşağıdaki ilk boşluğa "ki" bağlaç ise (B), sıfat yapan -ki ise (S), ilgi zamiri olan -ki ise (Z) yazınız ve yazım şeklini bitişik ise (B) ayrı ise (A) şeklinde belirtiniz.

CÜMLELER	Tür	Yazım
Benim ki ayağıma küçük geliyor artık.	Z	B
Sen sayki ben hiç ağlamadım.	B	A
Oysa ki çok iyi geçmişti yazılım.	B	B
Artık sahilde ki barakada yaşayacakmış.	S	B
Önce Selma'nın kileri yedik.	Z	B
Çatıda ki kuş yuvaları rüzgardan dağılmış.	S	B
Yaptığın kek annemin kine hiç benzemiyor.	Z	B
Görüyorsunki işim var, sonra gel.	B	A
Dün kü çocuk büyümüş de laf söylüyor.	S	B

D. Aşağıda verilen kelime/kelime gruplarının yazılışı doğru ise (D) yanlış ise (Y) yazınız.

Kelime/Kelime Grubu	D/Y	Kelime/Kelime Grubu	D/Y
Atatürk bulvarı	Y	Sümbül sokak	Y
Karahisar Kalesi	D	Uludağ Üniversitesinde	D
Hindistan Cevizi	Y	Müslüman'lık	Y
Aysel teyzeye	D	Ankara keçisi	D
Salih usta	Y	Boğazdan hisara	Y
yengeç burcu	Y	Keçiören İlçesi	Y
Belen Geçidi	D	Baba İshak	D
Millî edebiyat dönemi	Y	Padişah II. Mehmet	D
Kayseri'nin	D	Afrika Kıtası	Y

E. Aşağıdaki cümlelerde yön bildiren sözcüklerin yazılışı doğru ise noktalı yerlere (D), yanlış ise (Y) yazınız.

- Elmadağ, Ankara'nın en doğusundaki ilçesidir. (D)
- Türk edebiyatı Tanzimat Dönemi'ne batıyı örnek alarak girmiştir. (Y)
- Mezopotamya'nın Doğusu eski medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. (Y)
- Hırvatistan, gelişmekte olan bir Doğu Avrupa ülkesidir. (D)
- Türkiye Kuzey Suriye'den göç almaktadır. (D)
- Güney doğu Anadolu, yemek kültürü bakımından oldukça zengindir. (Y)
- Bilim ve teknolojideki gelişmeler Batı'nın önemli başarısıdır. (D)
- Asya'nın doğusu, batısına göre daha dağlıktır. (D)

F. Aşağıdaki cümlelerde görülen yazım yanlışlarının altını çizin.

- Kamu İhale kanunu değişikliği yürürlüğe girdi.
- Saçının bir telini Dünyalara değişmem.
- Bu sene Nevruz bayramı coşkuyla kutlandı.
- Van Gogh Yıldızlı Gece Tablosunu 1889'da yapmış.
- Mehmet'ler bu hafta geziye gideceklermiş.
- 12 mayıs 1986'da Ankara'nın bir ilçesinde dünyaya gelmiş.
- Şairin son şiir kitabı "Umutlarım Ve Hayallerim"dir.

G. Aşağıdaki sözcüklerin hepsi bitişik yazılmıştır. Ayrı yazılması gereken sözcüklerin altını çizin.

- ağustosböceği, yalıçapkını, karafatma, eloğlu, yazarkasa,
- çalçene, gecemavisi, gülkurusu, balköpüğü, şıpsevdi
- cankurtaran, dalgakıran, dönersermaye, Ortaçağ,
- kuzeydoğu, yüzyıl, başkomutan, ustabaşı, başucu
- depremzede, siyasetname, anadil, böbreküstü,
- akşamüzeri, bayramüstü, yeşilzeytin, siyahzeytin,
- yeşilbiber, dindışı, darülaceze, şeyhülislam, karahumma,
- akçaağaç, caneriği, ayşekadın, kuşburnu, ölmezotu
- kedigözü, kepçekulak, çakmaktaşı, konargöçer, işbirliği,

H. Aşağıdaki bütün sözcükler ayrı yazılmıştır. Bitişik yazılması gereken sözcüklerin altını çizin.

- keci balığı, su yılanı, ala balık, tavşan kanı, kirli sarı
- semiz otu, ayrık otu, yer elması, deve boynu, karga burnu
- lüle taşı, alçı taşı, beş taş, tuz ruhu, dönme dolap
- keçi yolu, balık sırtı, çevre yolu, oto yol, demir yolu
- öğle arası, uluslar arası, ara bulucu, açık oturum
- kuyruk sokumu, süt dişi, saç kıran, it dirseği, kaba kulak
- gece konu, tükenmez kalem, çalar saat, insan oğlu
- ön söz, ön yargı, ön görü, bilinç altı, suç üstü, ön ad
- art arda, yanı sıra, dış bükey, dil bilgisi, dil bilimi, ruh bilimi
- yayın evi, göl evi, bağ evi, öğretmen evi, kız evi
- yüksek öğretim, öğretim elemanı, öğretim üyesi, ilk okul
- peşin hüküm, aleyküm selam, sağ bek, fizik ötesi

- I. Aşağıdaki cümlelerde birleşik eylemlerin yazılışları ile ilgili yanlışlık varsa “var” sütununa yoksa “yok” sütununa (x) işareti koyunuz.**

Cümleler	Var	Yok
Bu sorunlar yüzünden annem mahvoldu.		x
Artık gerçekleri göre bilecek yaştayım.	x	
Gelenek ve göreneklerimiz zamanla kayıp oldu.	x	
Akşamki yemeğe lütfedip gelmedi.		x
Terketmedi sevda beni.	x	
Süregelen hastalığı nedeniyle aramızda olmayacak.		x
Haberi duyunca dona kaldım.	x	
Dün gece geç saatlere kadar film seyir ettim.	x	
Bahsettiğin kitabı yeni okudum.		x
Bir anda arılar başıma üşüşü verdi.	x	
Patronun ortaklık teklifini reddettim.		x
İş yoğunluğundan namazlarını cem ettiler.	x	
Bu yarışta onu alt edeceğinden eminim.		x
Darp edilen genci hastaneye götürdüler.	x	
Bütün yaşadıklarına hamdediyor.		x
Dinleyenleri cezbeden bir yanı vardı.		x
Yapılması gerekeni arzederiz.	x	

- J. Aşağıdaki cümlelerde verilen belgisiz sıfat ve zamirlerin yazılışı Doğru ise (D) yanlış ise (Y) yazınız.**

- Herhangi bir konuda bildiklerini söylemekten çekinme. (D)
- Bu konuda seninle hiç bir zaman anlaşılamadık. (Y)
- Bir az süre ver bunu düşünmem için. (Y)
- Birçoğu sunumu bilgisayar üzerinden yapmış. (D)
- Birşey almam lazım doğum günü için. (Y)
- Bir kaç gün sonra dediklerimi daha iyi anlayacaksın. (Y)
- Birden bire yere düştü, ne olduğunu anlamadık. (Y)
- Güllerin her biri farklı renkteydi. (D)
- Bir takım insanlar gençleri hep yanlış anlıyor. (Y)
- Bu soruyu hiç kimse çözemedi. (D)

- K. Aşağıdaki cümlelerde gün, ay ve tarihlerin yazımı doğru ise (D) yanlış ise (Y) koyunuz.**

- Bu sene nisan ayı soğuk geçiyor. (D)
- Kardeşim 6 ağustosta doğmuş. (Y)
- Turşu Festivali 25 Eylül pazar günü yapılacak. (Y)
- Emlak vergileri en geç mayıs ayında ödenecek. (D)
- Anneler Günü 12 Mayısı denk geliyor. (Y)
- Okullar 21 haziran Cuma günü tatil oluyor. (Y)
- Çanakkale Deniz Savaşı Mart 1915'te kazanıldı. (D)

- L. Aşağıdaki cümlelerde sayıların yazımını inceleyiniz, yazımı doğru olan cümlelerin yanına (+) işareti, yanlış olan cümlelerin yanına (-) işareti koyunuz.**

- Yarın 11.00'da okulda olmamız söylendi. (..)
- Ona 3 bin 275 lira borç yapmıştı. (+)
- Saat dokuzu beş geçe tüm dünyada bir sessizlik olur. (+)
- Üçyüz altmışbeş gün durmadan çalışırdı. (-)
- Mirasın % 25'ine sahip olacağı için çok mutluydu. (-)
- Ahmet, yüz bir oyununa 4. kişi bulamadı bir türlü. (-)
- 10.X.2025 tarihine bir mektup yazmıştı. (..)
- Payın 7/9'sini ısrarla istiyordu. (-)
- Ellibir yaşında hayata gözlerini yumdu. (-)
- Merdivenleri nedense hep 2'şer 2'şer çıkardı. (-)
- Saat 13.25'te meydana olması söylendi. (+)
- Hasan, 0,50'nin 1'in yarısı olduğunu öğrenemedi. (+)
- 6.ncı katta oturmasına rağmen asansör kullanmazdı. (-)
- Yarışmaya 25'inci sıradan kabul edilmiş. (+)

- M. Aşağıdaki cümlelerde ikileme ve pekiştirmeler ile ilgili yazım yanlışlarının (varsa) altını çiziniz.**

- Beni hayatından git gide uzaklaştırıyordu.
- Onunla elele tutuşup patika yollarda yürüyecektik.
- Burada tas tamam 500 milyon var.
- Derslerine günü gününe çalışmalısın.
- Sınıfın kapısı birden bire açıldı.
- Yemyeşil bir doğa hayal edip ruhunu doyuruyordu.
- Seninle gözgöze gelmek için bunca çileye katlandım.
- Sereserpe uzanmış, yatıyordu.
- Yağmurun altında sırlı sıklam olmuştu.
- Bir bir ayrıldı güzel dostlar aramızdan.
- Ona karşı duyguları karma karışık.
- Geriye döndüğümde burun burna geldik.
- Yurda yeni yerleşen çocuğun odası darma dağınıktı.
- Bu oyun içiçe geçmiş halkalarla oynanıyor.

- N. Aşağıda kısaltmalar ve bunlara getirilen ekler verilmiştir. Bu kısaltma ve eklerin yazımı yanlış olanların üstünü çiziniz, doğrusunu kelimenin yanına yazınız.**

- TDK'ya TDK'ye
- Doç.un Doç.in
- mm'den
- M.Ö. MÖ
- Unesco'ya UNESCO'ya
- T.C.
- dk'da
- cm.³ nin cm³ün
- dr'a Dr.a
- RTÜG'ün RTÜK'ün
- TL'nin
- TBMM'ne TBMM'ye
- İTÜ'nün

O. Aşağıda kısaltmaların geçtiği cümleleri kuralları ile eşleştiriniz.

1. Bu dönem İng.den zayıf aldım. (f.)
2. Halide Edip, Yakup Kadri vb.leri çok okunan yazarlardır. (e.)
3. ÖSYM bu sene sınav süresini uzattı. (a.)
4. BOTAŞ'ın hazırladığı fiyat listesi halka sunuldu. (d.)
5. Pazardan kg'ı 5 liradan portakal aldım. (b.)
6. Bu yaz emekli olmak için SGK'ye başvuracağım. (c.)
- a. Kuruluş kısaltmaları her kelimenin ilk harfinin büyük olarak yazılmasıyla yapılır.
- b. Küçük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen eklerde kelimenin okunuşu esas alınır.
- c. Büyük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen eklerde kısaltmanın son harfinin okunuşu esas alınır.
- d. Kısaltması büyük harflerle yapıldığı hâlde bir kelime gibi okunan kısaltmalara getirilen eklerde kısaltmanın okunuşu esas alınır.
- e. Sonunda nokta bulunan kısaltmalarla üs işaretli kısaltmalara gelen ekler kesmeyle ayrılmaz.
- f. Kısaltılan kelime veya kelime grubu; özel ad, ünvan veya rütbe ise ilk harf büyük yazılır.

P. Hecelere ayırma ve satır sonuna sığmayan sözcüklerin yazılışlarını doğru veya yanlış (D/Y) şeklinde değerlendiriniz.

1.u-(Y)
nutabilirim.
2.Ankara'-(D)
nın
3.2022-(Y)
de
4.baş-(Y)
öğretmen
5.plat-(D)
form
6.müdafa-(Y)
a.
7.İl-(D)
kokul
8.Osman-(Y)
oğlu
9.yü-(D)
züstü
10.Çuku-(D)
rova

Q. Aşağıdaki cümlelerle altında verilen kuralları eşleştiriniz.

- a. Deniz altında gördüklerime inanamadım.
 - b. Boynuna taktığı açık pembe fular çok yakışmıştı.
 - c. Olağan dışı fikirleri ile bizi etkilemeye başladı.
 - d. Eskiden yazılı olarak tuttuğum telefon rehberim kayboldu.
 - e. Sorunun videolu çözümünü izleyebilir miyim?
 - f. Van depremzedelerine yeni konutlar yapılıyor.
 - g. Bayrampaşa'da kurulan pazara gidiyoruz.
 - h. Şebinkarahisar Giresun'un ilçesidir.
1. Yardımcı eylemlerle kurulan birleşik fiiller, ilk kelimesinde ses olayı varsa bitişik yazılır. (d.)
 2. Rengin tonunu belirtmek üzere renkten önce kullanılan sıfatlar ayrı yazılır. (b.)
 3. Dış, iç, sıra sözleriyle oluşturulan birleşik kelime ve terimler ayrı yazılır. (c.)
 4. Somut olarak yer belirten alt, üst, üzeri sözleriyle oluşturulan kelimeler ayrı yazılır. (a.)
 5. Kurallı birleşik fiiller bitişik yazılır. (e.)
 6. İki veya daha çok kelimelerden oluşmuş il, ilçe, semt vb. yer adları bitişik yazılır. (h.)
 7. Kişi adlarından oluşmuş mahalle, meydan, köy vb. yer ve kuruluş adlarında ünvan kelimesi sonda ise bu ünvan kelimesi bitişik yazılır. (g.)
 8. Ev, hane, name, zade, zede kelimeleriyle oluşturulan birleşik kelimeler bitişik yazılır. (f.)

R. Aşağıdaki eylemlerin bitişik yazılması gerekenlerinin karşısına (+) işareti koyunuz.

KELİMELE	(+)	KELİMELE	(+)
pes etmek		fark etmek	
var olmak		fesh etmek	+
kat etmek	+	baş vurmak	+
vaz geçmek	+	gasp etmek	+
arz etmek		alı koymak	+
tab etmek	+	hatm etmek	+
kul olmak		ayırt etmek	
men etmek	+	gele bilmek	+
var saymak	+	zapt etmek	
terk etmek		vaad etmek	+
azl etmek	+	gadr etmek	+
hapis olmak	+	haz etmek	+
derc etmek	+	mahv etmek	+

S. Aşağıdaki sözcüklerin tümü ayrı yazılmıştır, bitişik yazılması gerekenlerin karşısına eksi (-) işareti koyunuz.

alt yazı		el yazısı		pek iyi	-
alt yapı	-	iç güdü	-	peşi sıra	
amca oğlu		iç yağı	-	rast gele	-
ana vatan		ilkbahar		resmi geçit	-
ana yol		ilk okul	-	sağ ol	
ana okulu	-	ilk öğretim	-	silah altı	-
ana yasa	-	ilk yaz	-	soğuk kanlı	-
ara söz		insan oğlu	-	soya çekim	
ara sıra		gelişi güzel	-	suç üstü	-
ayak takımı	-	git gide	-	şıp sevdi	-
ayak üstü	-	gün aşırı	-	şuur altı	-
can yeleği		güven oyu	-	takım ada	-
bağ evi		hak etmek		tek düze	-
bağ-fiil		Kaf dağı	-	ön görü	-
baş etmek		kalbur üstü	-	ön sezi	-
baş rol	-	kara kalem		öz eleştiri	
baş ucu		her gün		öz güven	
baş yapıt	-	köpek balığı		toz pembe	-
dış işleri		kuru yemiş		uluslar arası	-
bilinç altı	-	lisans üstü	-	üstün körü	-
bilir kişi	-	milletler arası	-	üst yapı	-
bir çoğu	-	miras yedi	-	vurdum duymaz	-
birden bire	-	iş adamı		yap sat	-
gaz yağı		iş birliği		senli benli	
çalar saat		iyilik sever	-	yavru ağzı	-
çeki düzen	-	okur yazar	-	yüz yıl (asır)	-
çıt kırıldım	-	olağan üstü	-	zeytin yağı	-
halk oyu	-	orta okul	-	el birliği	
ham madde		orta öğretim	-	pek çok	
hanım efendi	-	ön söz		öz veri	-
hayal gücü		ön şart		ek-fiil	
dil bilgisi		ön yargı		konuk sever	-

T. Aşağıda verilen sözcüklerden yazımı yanlış olanların üstünü çiziniz.

abdest apdest	haşare haşere	pedagog pedegog
acenta acente	herkes herkez	peştamal peştamal
adale adele	hoparlör hoparlör	poğaça poaça
afili afilli	istakoz istakoz	potpuri potperi
afaroz aforoz	iddaa iddia	profesör profösör
altmış atmış	insiyatif inisiyatif	profösyonel profesyonel
anektot anekdot	inkılap inkilap	rençper reçber
antiparantez antrparantez	intihar intahar	reprodüksiyon repredüksiyon
ansiklopedi ansiklöpedi	ispat isbat	restorant restoran
aperitif aparatif	isteka ıstaka	rögar logar
arabeks arabesk	jimnastik cimnastik	rötar rotar
ataç ataş	kalemşor kalemşör	rötuş rütüş
ateşe ataşe	kapüşon kapşon	röveşata rövaşata
asfalt asvalt	karakter karekter	sanatoryum senatoryum
avaraj averaj	karate karete	sandelye sandalye
ayrıyeten ayrıyetten	karnabahar karnıbahar	sandviç sandiviç
Azerbeycan Azerbaycan	kavanoz kavonoz	sarımsak sarmısak
bankınot banknot	kolleksiyon koleksiyon	selektör sellektör
bateri batari	kolektif kollektif	seremoni seramoni
beynenmiyel beynelmilel	kolanya kolonya	seyahat seyehat
bijon bicon	komser komiser	kalorifer kalörifer
bujiteri bijuteri	komodin komidin	silahşor silahşör
blujean blucin	komünikasyon kominikasyon	sinüzit sünizit
ceberut ceberrut	komünist kominist	sömestir sömestr
eeryan cereyan	konjonktür konjektür	sprey siprey
eiva civa	kontejan kontenjan	stadyum statyum
civata civata	konteyner konteynır	stad stat
çaput çabut	kontur kontör	stres sitres
Çerkez Çerkes	kooperatif koperatif	ziynet zinet
deklarasyon deklerasyon	kupür küpür	sübab supap
demogoji demagoji	bürüt brüt	rolenti rölanti

devirdaim devridaim	küsür küsür	süpriz sürpriz
difüzyon difizyon	laboratuvar laboratuar	şartel şalter
dinazor dinozor	lavabo lavobo	şarz şarj
kasfet kasvet	maalesef malesef	şefkat şevkat
doküman döküman	mahçubiyet mahcubiyet	şempanze şempaze
egsoz egzoz	makine makina	şofben şofpen
elektrik elektirik	manüpüle maniple	şoför şöför
enstantane enstantene	mevta mefta	şovalye şövalye
enstitü enstütü	metod metot	tabildot tabldot
entelektüel entellektüel	meyva meyve	taktir takdir
erozyon erezyon	Mezopotamya Mezepotamya	tasvir tasfir
eşkal eşgal	motosiklet motersiklet	tayyare teyyare
eşkiya eşkiya	muhatap muhatap	tazyik tazik
eşortman eşofman	mübalağa mübala	tehdit tehtit
etajer etejer	mütahit müteahhit	tesbih tespih
etüd etüt	oratoryo orotoryo	tesbit tespit
evye eviye	orijinal orjinal	tırazan trabzan
fondöten fondoten	öge öge	traş tırış
fütürizm fitürizm	panorama panorama	tirbuşon tərbüşon
gardırop gardrop	pantolon pantolon	tişört tişort
gramafon gramofon	pardösü pardestü	trafo trafa
hafriyat harfiyat	klüp kulüp	tribün tirbün
halüsinasyon halisilasyon	lakayt lakayıt	magma mağma
merhem mehrem	fusülye fasulye	tüyo tiyo
kurdele kurdale	tenefüs teneffüs	ünvan ünvan
alalade alelade	ıstırap ızdırap	uvertür üvertür
mahzun mahsun	kondüsyon kondisyon	kriko kırko
nötr nötür	antrenman antreman	üniversite üniverste
avakado avokado	menajer menejer	vahamet vehamet
şanzıman şanzuman	aliminyum alüminyum	vejetaryen vejateryen
materyal metaryal	yanlız yalnız	yövmiye yevmiye
maydanoz maydonoz	müstehak müstahak	zarafet zerafet

BİRLEŞİK VE AYRI YAZILAN KELİMELELER DİZİNİ

akşamüzeri	bahtı açık	birdenbire
alt yazı	bakar kör	bire bir (aynı)
altyapı	bakımevi	Birebir (etkili)
amca oğlu	bakır rengi	birkaç
ana dal	bakla içi	birtakım (bazı)
ana dil	bal arısı	bol kepçe
ana düşünce	bal mumu	boş ver
ana fikir	bal özü	boş vermek
ana sınıfı	balık adam	boş yere
ana vatan	balık istifi	boşboğaz
ana yol	balıkgözü (mercek)	boşvermiş
ana yurt	balıksırtı (desen)	boy pos
anaokulu	balköpüğü (renk)	boyacı küpü
anapara	ballı börek	bugün
anayasa	bam teli	burnu büyük
Antik Çağ	barut fıçısı	buz dağı
ara bozucu	basmakalıp	buz kalıbı
ara bulucu	baş aşağı	büyükanne
ara sıra	baş başa	büyükbaba
ara söz	baş belası	büyükbaş
ara yön	baş etmek	büyükelçi
arapsaçı	baş koymak	cadı kazanı
arayüz	başasistan	cam yünü
ardı sıra	başhekim	camgöbeği (renk)
arka plan	başıboş	can eriği
arka üstü	başıbozuk	can simidi
arka yüz	başkaldırı	can yeleği
arnavutciğeri	başköşe	can yoldaşı
art arda	başparmak	cana yakın
art niyet	başrol	cancığer
arz etmek	başsağlığı	canevi
asma köprü	başucu	cankulağı (dikkatli)
aşk olsun	başvuru	ceza alanı
at gözlüğü	başyapıt	cicianne
atasözü	başyazar	cicibaba
ateş böceği	bayramüstü	cumhuriyet altını
atkuyruğu (bağ)	belli başlı	çağ dışı
atom karınca	beşik kertme	çakıl taşı
avuç içi	beyefendi	çakmak taşı
ayakaltı	beynelmilel	çalar saat
ayakbastı	bilim adamı	çalı kuşu
ayaktakımı	bilim insanı	çam balı
ayaküstü	bilim kurgu	çamaşır suyu
az buçuk	bilinç akışı	çarçur
az çok	bilinç dışı	çay bahçesi
az sonra	bilinçaltı	çay ocağı
azı dişi	bilirkişi	çekidüzen
baba ocağı	binkat	çeşitkenar
baba yurdu	binyıl (milenyum)	çevrim içi
babaevi	bir ara	çıbanbaşı (kışkırtan)
badem gözlü	bir gün	çıtçıt (düğme)
badem yağı	bir şey	çitkırıldım
bağ bozumu	bir takım (adet)	çiğ börek
bağ doku	biraz	çiğ köfte
bağ evi	birçoğu	çok anlamlı
bağ-fiil	birçok	çok uluslu

çokbilmiş	fal taşı	hava meydanı
çörek otu	farz etmek	hava üssü
çul çaput	findık içi	hava yolu
dağ başı	findık kurdu	havaalanı
damla sakızı	fıstık içi	havalimanı
dar boğaz	fildişi (renk)	hayal gücü
darboğaz (ekonomik)	gaz ocağı	hayvansever
darmaduman	gaz yağı	hazır ol duruşu
deli divane	gazlı bez	hazırcevap
deli dolu	gece yarısı	her an
demir yolu	geçit resmi	her bir
denizaltı (gemi)	geçit töreni	her biri
denizanası (hayvan)	gelgelelim	her daim
dereotu	gelişigüzel	her gün
dersbaşı	genel af	her şey
dev anası	Genel Ağ	her yer
dev aynası	gerçeküstü	herhâlde
deve dikeni	gitgide	herhangi bir
deve kuşu	gök bilimi	heykeltıraş
devetüyü (renk)	gök kubbe	hiç kimse
dış işleri	gök taşı	hiçbir
dışa dönük	gökkuşağı	hiçbir şey
dışa vurum	gökyüzü	hizmet içi
dışbükey	gölge oyunu	hoş geldiniz
dikbaşı	gönül bağı	hoşbeş
dikkafalı	göz ardı	hoşça kal
dil bilgisi	göz atmak	hoşgörü
dil bilimi	göz hapsi	hoşsohbet
diskjokey	göz önü	hücre evi
dişe diş	gözdağı	ırk ayrımı
dizi film	gözyaşı	ıslak imza
doğal afet	gurbet eli	ışık yılı
doğal gaz	güler yüz	iade etmek
doğasever	gün boyu	iç borç
doğaüstü	gün dönümü	iç deniz
doldurboşalt	gün ortası	iç göç
dolma biber	günaşırı	iç hat
dolma kalem	günbegün	iç işleri
dört köşe	güneybatı	iç savaş
dört yol	güneydoğu	iç ses
dörtköşe (sevinçli)	güvenoyu	içe dönük
düzyazı	hafta arası	içgüdü
ecel teri	hafta başı	içyağı
ek-eylem	hafta içi	iki yüzlü
ek-fiil	hafta sonu	ikide bir
el birliği	hak etmek	ikiyüzlü (riyakar)
el işi	halk bilimi	ikizkenar
el yazısı	halk oylaması	ilk Çağ
elebaşı	halk oyunu	ilk yardım
elkızı	halkoyu	ilk yarı
elvermek	ham madde	ilkbahar
eş anlam	hamdetmek	ilkokul
eş değer	hamur işi	ilköğretim
eş güdüm	hanımanne	ilkyaz
eş sesli	hanımefendi	indibindi
eşek arısı	hava aracı	insanoğlu

insansever	keçi yolu	okullar arası
insanüstü	kelli felli	okuryazar
ipek böceği	kerli ferli	olağan dışı
iş adamı	kesme şeker	olağanüstü
iş birliği	kesyapıştır	oldubitti
iş hanı	kıl payı	olur olmaz
iş kolu	kırmızı çizgi	ordubozan
iş yeri	kısır döngü	orduevi
işbaşı	kirli çıkı	Orta Çağ
işgüzar	konukevi	Orta Doğu
işveren	konuksever	orta oyunu
itoğluit	koyu yeşil	ortaokul
iyilikbilir	köpek balığı	ortaöğrenim
iyilikbilmez	kör düğüm	ortaöğretim
iyiliksever	kör topal	otoyol
iz düşümü	köşebaşı	oy birliği
izole bant	kuru boya	oyunbozan operatör
kaba düzen	kuru fasulye	öbür gün
kaba kuvvet	kuru soğan	öğle arası
kaba sakal	kuru üzüm	öğleüstü
kaba yel	kuru yemiş	öğleüzeri
kabadayı	kurusıkı	ölüdoğa (natürmort)
kabak çekirdeği	kuş bakışı	ölüevi
kaçın kurası	kuş uçuşu	ön ad
kadirbilirlik	kuşbaşı	ön deyiş
kadribilmezlik	kuzey küre	ön kayıt
kafakol	kuzey yarım küre	ön koşul
kafatası	kuzeybatı	ön lisans
Kafdağı	küçükbaş	ön söz
kahvaltı	külkedisi	ön şart
kalburüstü	külyutmaz	ön yargı
kalemtıraş	lebiderya	önayak (olmak)
kalender meşrep	lisansüstü	öngörme
kamusal alan	liste başı	öngörü
kan bankası	maceraperest	önsezi
kanı bozuk	mal varlığı	örtbas
kapkaç	mali yıl	öteberi
kaptıkaçtı (minibüs)	masaüstü	öz eleştiri
kar topu	mecazımürsel	öz geçmiş
kara düzen	medaniiftihar	öz güven
kara gün	menemen	öz saygı
kara kalem	merdiven altı	öz yaşam
kara para	milletlerarası	öz yaşam öyküsü
kara sevda	mirasyedi	özbeöz
kara yel	misafirperver	özdeyiş
kara yolu	modaevi	özveri
karabiber	multimedya	pamuk yağı
karaborsa	nane ruhu	paralelkenar
karabuğday	nanemolla	paşa çayı
karı koca	nanoteknoloji	paşababa
karma aşı	ne var ki	paşazade
katır inadı	normalüstü	pek az
katsayı	not etmek	pek çok
kayınbaba	obabaşı	pekâlâ
kayınbirader	ocakbaşı	pekiyi
kayınvalide	oğlanevi	peribacası (coğ.)
keçi inadı	okul öncesi	peşi sıra

petrokimya	sulu sepken	vatansever
pılı pırtı	süpermarket	vazgeçmek
pürdikkat	sütanne	velinimet
rast gelmek	sütnine	veziriazam
rastgele	şehirler arası	vurdumduymaz
renk körlüğü	şıpsevdi	yanardağ
resmî elbise	şom ağızlı	yanardöner
resmigeçit	şuuraltı	yankesici
roketatar	tabetmek	yapboz
ruh bilimi	tabiatüstü	yapsat
rüzgârgülü (oyuncak)	tabii afet	yardımsever
saat başı	tahtalıköy	yarıçap
sacayağı	takımada	yarımada
saf dışı	tamtakır	yarıyıl
safdil	tan yeri	yavruağzı (renk)
sağ ol	tebdilimekân	yayınevi
sağduyu	tek eşli	yazarçizer
sağlık ocağı	tek tanrılı	yazboz
salkım saçak	tekdüze	yediveren
salkım söğüt	tepetaklak	yekpare
salt çoğunluk	ters yüz	yekvücut
Samanyolu	tıpkıbasım	yenidoğan
sanat okulu	tokgözlü	yeraltı (gizli)
sanatsever	toplu iğne	yerküre
sarf etmek	tozpembe	yeryüzü
satır başı	tuz ruhu	yeşil biber
saygıdeğer	tükenmez kalem	yeşil fasulye
sefer taşı	tümdengelim	yeşil soğan
selamünaleyküm	tümevarım	yeşil zeytin
semizotu	uçaksavar	yılbaşı
senli benli	uçan daire	yıldırımsavar
sıcakkanlı	ulu orta	yolüstü
sıcaklıkölçer	uluslararası	yurtsever
sıkboğaz	ustabaşı	yüksekokul
sıkıyönetim	uydu kent	yükseköğrenim
sınır dışı	uyurgezer	yükseköğretim
sıra dışı	Uzak Doğu	yüzsuyu (dökmek)
sırtüstü	uzay üssü	yüzükoyun
silahaltı	üçkâğıt	yüzüstü
sittinsene	ülkeler arası	yüzyıl
soğukkanlı	ümitvar	zeytinyağı
sol anahtarı	üst geçit	zipçiktı
sosyokültürel	üst kat	Zümrüdüanka
soya çekim	üst kurul	
soyadı	üstünkörü	
soyağacı	üstyapı	
soykırım	üvey anne	
söz başı	üvey baba	
söz birliği	vadetmek	
söz konusu	vaktizamanında	
sporsever	varoluş	
su altı	varoluşçuluk	
su böreği	varsayım	
suçiçeği (hastalık)	varsaymak	
suçüstü	varyemez	
sulu boya	vatanperver	

A. Virgülün hangi işlevde kullanıldığını boşluklara yazınız.

1. Köy odasına girip bağdaş kurdu, oturdu, etrafına bakındı. (Sıralı cümleyi ayırmak için)
2. Akşam, yine akşam, yine akşam. (Anlama güç katmak için tekrarlanan sözcüklerin arasında)
3. Yemeği dışarıda yiyelim mi, diye sordu. (Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerden sonra)
4. Karşımda aniden görünce, yıllar olmuştu görmeyeli, dona-kaldım. (Ara sözün başına ve sonuna)
5. Bahar, kollarını açarak uzun yıllar ötesinden gelir gibiydi. (Özneyi vurgulamak için)
6. Hey dursana, diye bağırdı. (Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerden sonra)
7. Bu, gece yarısı nereye gidiyor. (Anlam karışıklığını önlemek için)
8. Tatilini yüzerek, okuyarak, resim yaparak değerlendirecekmiş. (Eş görevli sözcük ve söz öbeklerinden sonra)
9. Bu yaşlı, kadına aldırış etmeden konuşuyordu. (Anlam karışıklığını önlemek için)

B. Aşağıdaki cümlelerde virgülün yanlış kullanımının sebeplerini boşluklara yazınız.

1. Bahar geldi mi, tüm köylüler rengarenk elbiseleriyle tarlalara dağılırdı. (Mi edatı -ınca / -ince anlamı taşıyorsa virgül kullanılmaz.)
2. Son romanının başkahramanını uzun uzun anlatıp, salon-dakileri güldürmüştü. (Zarf-fiillerden sonra virgül kullanılmaz.)
3. Hem derslerin zorluğu, hem pahalılık öğrencileri canından bezdirmişti. (Tekrarlı bağlaçlardan sonra virgül gelmez.)
4. Ağaçlara yuva yapmış serçelerle, sığırcıkların civıltısı tüm ovayı doldurmuştu. (Bağlaçlardan önce ve sonra virgül kullanılmaz.)
5. Bir yazar sadece kendini anlatıyorsa, yazarlık yolculuğunun başındadır. (Şart ekinden sonra virgül gelmez.)

C. Aşağıdaki cümleleri noktalı virgülün kullanım alanlarına göre eşleştiriniz.

1. Toplantıya katılıp söylenenleri not ettim; toplantıdakiler sıcağıktan, havasızlıktan bayılacak gibiydi. (a)
 2. Balık, fındık ve kırmızı ette omega; erik, muz, patatesten potasyum bulunur. (b)
 3. Öğretmenimiz; Mehmet, Selin ve Ayşe'yi şiir okumaları için görevlendirdi. (c)
 4. Otobüs doluydu, durmadı; arkasından bağırانlar, söylenenler oldu. (d)
 5. Hırsız, hızla kaçıp karanlığa karışmış; ertesi gün başka semtte yakayı ele vermiş. (a)
 6. Futbol takımında Ersin, Ömer, Soner; voleybol takımında Berke, Sinan, Cem oynuyor. (b)
 7. Kör ölür, badem gözlü olur; kel ölür, sırma saçlı olur. (d)
 8. Yıllarca derslerle yıldızım barışmadı; fizikten hep zayıf notlar aldım, matematiği hocanın yardımıyla geçtim. (d)
- a. Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri ayırır.
b. Örnek gruplarını tür ve takımları ayırır.
c. Özneyi vurgulamada virgülün yetersiz kaldığı durumlarda kullanılır.
d. Anlamsal olarak gruplanabilen sıralı cümleleri ayırır.

D. Aşağıda verilen cümlelerde parantez içine gelecek noktalama işaretini tablodan seçerek işaretleyiniz.

Cümleler	.	,	;	:
Edebiyat () tarih, coğrafya, sosyoloji gibi bilim dallarından faydalanır.			x	
Ahmet yüksek sesle () Hemen yarın başlıyoruz.				x
Evet () bu işe başlayacaksan önce kurallarını öğrenmelisin.		x		
Yarın tören için saat 12() 00 'de okulda olunuz.	x			
Kıymetli misafirler () davetimize katıldığınız için teşekkür ederiz.		x		
Gördüğüm iki hususu sizinle paylaşayım () samimiyet ve doğruluk.				x
Akşamı yemek yiyerek () sohbet ederek ve oyun oynayarak geçirdik.		x		
Yarışmaya kızlardan Gözde () Sezin; erkeklerden Ali () Erdem katılacak.		x		
Tanzimat Edebiyatı şairlerimizden bazıları şunlardır () Namık Kemal, Şinasi, Ziya Paşa...				x
Okuduğum roman () zevksiz, yapay bir hayatı anlatıyordu.			x	

E. Aşağıdaki cümlelerde iki noktanın kullanımı doğru ise (D) yanlış ise (Y) yazınız.

1. Zamirler: İsmi yerini tutan sözcüklerdir. (Y)
2. Latife Tekin'in kitaplarından bazıları şunlardır: Muinar, Sevgili Arsız Ölüm, Aşk İşaretleri... (D)
3. Mustafa Kemal: "Yurtta sulh, cihanda sulh." diyerek barışın önemini belirtmiştir. (D)
4. Türkçede -li yapım eki ile türetilmiş sözcüklerden bazıları: şekerli, ilgili, simli... (D)
5. Gece yarısı kapıyı çalmış: evde kimsecikler yokmuş. (Y)

F. Aşağıda verilen cümlelerde (,) (;) (:) ve (...)’yı uygun yerlere yerleştiriniz.

- a. At ölür (,) meydan kalır (;) yiğit ölür (,) şan kalır.
- b. Heybesinde neler neler vardı (:) fındık (,) fıstık (,) badem (...)
- c. Orman (:) karanlıkta derin, hüznü, mutsuz bizi bekliyordu.
- d. Portakal, limon c vitamini (:) havuç, kayısı a vitamini bakımından zengindir.
- e. Öğretmenimiz (:) — Felsefe bilimin ve sanatın temelidir.
- f. — Ne zaman yola çıkacağız (,) dedi.
- g. Kılavuzu karga olanın burnu b(...)tan çıkmaz.
- h. Kral (:): Sözümlü tutmalısın oğlum.
- i. Hamlet (:): Ben de gerçeği görebiliyorum.
- j. Türkçede isimden isim yapan yapım eki çoktur (:) -li, -daş, -sal (...)
- k. Bir de istediğimi almamışsa (...)
- l. Öğretmen (,) elindeki not defterini açtı (:) sözlü yapacağı bir öğrenci aradı.

G. Aşağıdaki cümlelerde soru işareti doğru kullanılmışsa (+), yanlış kullanılmışsa (-) koyunuz.

- Nereden geldiğini bilmiyorum? (-)
- 1496(?) yılında doğan Fuzuli gazel ustasıdır. (+)
- Sınavının nasıl geçtiğini anlattı mı? (+)
- Yolculuk uzaklara mıdır, dedi? (-)
- Neden düşman görünürsünüz aynalar? (+)
- Ey erenler böyle olur mu? (+)
- Kitap mı okusam, resim mi yapsam kararsızım? (-)
- Haksız mıyım arkadaşım? (+)
- Son kitabını nerede bulabilirim? (+)

H. Aşağıda düzeltme işareti kullanılması gereken sözcüklerin altını çizip, doğrusunu boşluğa yazınız.

- Bu alemde benden iyisi yok. (âlemde)
- MEB'in şura salonunda toplantı yapıldı. (şûra)
- Bu sandık bana annemden yadigar. (yadigâr)
- On beş adet kalemi masanıza bıraktım. (-----)
- Resmi kuruluşlar bu hafta itibarıyla tatil edildi. (resmî)
- Türk askeri afetlerde de yardıma koşar. (-----)
- Bu halde ayakta durmasan iyi olur. (hâlde)

I. Aşağıdaki cümlelerde kesme işareti doğru kullanılmışsa (D), yanlış kullanılmışsa (Y) yazınız.

- Millî Edebiyat Dönemi'nde Anadolu işlenmeye başlamıştır. (D)
- Genç akademisyen Rektör'ün imzasıyla işe başladı. (Y)
- Yunus Emre'ler hümanizmin gerçek temsilcileridir. (Y)
- Türk Dil Kurumu'nun sözlüğü güncellenmiş. (Y)
- Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin sayısı artmakta. (D)
- Yaşar Kemal Çukurova'mızın güzelliklerini anlatır eserlerinde. (D)
- Cumhuriyet Amik Ova'mızın ıslahıyla çok uğraştı. (Y)
- O'nun bakışlarında güçlü bir sezgi hissettim. (Y)
- Ahsen Hanım'lar geldiğinde toplantıya başlarız. (Y)
- Mehmet Bey'in telefonu ısrarla çalıyordu. (D)
- Açtı m'ola şu Sivas'ın gülü yaprağı. (D)
- Doktor a'dan z'ye olacakları anlattı. (D)
- Eylül'ün ilk haftasında tatile çıkacağız. (Y)

J. Aşağıdaki cümlelerde parantezler () belirtilen yerlere, hangi noktalama işareti/işaretleri getirilmelidir?

- Ne kadar kibar (!) biri olduğu duruşundan anlaşılıyordu.
- İzmir (-) Çanakkale arası yaklaşık dört saat sürüyor.
- Hey, bana baksana sen (!)
- Öğrenciler (") Dokuzuncu Hariciye Koğuşu (") nu okuyor.
- (-) Ben daha ölmedim, dedi.
- (-) daş eki isme gelen yapım ekidir.
- Başkumandan ayakta (-) arkasında geniş bir pelerin (-) uzaklara bakıyor.
- Bu memleketin öyle güzel baharı var ki (...)
- Arkadaşlar (!) Hep beraber söyleyin.
- Vah zavallı, ne hale gelmiş (!)
- Ankara'da tanıdığınız birileri var mı (?)
- Bu kadar tatlı çocuk sevilmaz mi hiç (?)
- Koro (:) Göğe erer başımız başınla senin.

K. Aşağıda verilen cümlelerdeki ifadeler doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

- Dizeler yan yana yazıldığında araya eğik çizgi konur. (D)
- Adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasına kısa çizgi konur. (Y)
- Tarihlerin yazılışlarında gün, ay, yıl arasına eğik çizgi de konabilir. (D)
- Genel ağ adreslerinde eğik çizgiye yer verilmez. (Y)
- Dil bilgisinde eklerin farklı biçimlerini göstermek için eğik çizgiye ihtiyaç vardır. (D)
- Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler tırnak içine alınmaz. (Y)
- Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır. (D)
- Tırnak içinde verilen cümlenin içinde yeniden tırnağa alınması gereken bir sözü, ibareyi belirtmek için tek tırnak işareti kullanılır. (D)
- Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için yay ayrıç kullanılır. (D)
- Tiyatro eserlerinde ve senaryolarda konuşanın hareketlerini, durumunu açıklamak için yay ayrıca ihtiyaç yoktur. (Y)

L. Aşağıdaki cümlelerde yer alan parantezle () belirtilen yerlere uygun noktalama işaretlerini getiriniz.

- Güzellikler (..) ruhun ihtiyaçlarını çoğaltarak ve incelterek geçen zamanlar (..) ruhları genişleterek ölen saatler (..) dünyanın en güzel fakat hüznü bir köşesi olan Boğaziçi'ne pek yaraşır (..)
- Yalıların çoğu (..) eski zaman terbiyesi almış (..) başlarında mahalli (..) şarklı ve bize meçhul bir ilim yaşayan (..) gönüllerinde bize eski gelen bir alem taşıyan ve ömürleri hülyalarına uymamış olan ihtiyar hanımlara benzerlerdi (..)
- Medeniyet (..) usulle yapılan ve taklit vasıtasıyla bir millettten diğer millete geçen mefhumların ve tekniklerin mecmuudur (..) Hars ise hem usulle yapılmayan hem de taklitle başka milletlerden alınmayan duygulardır (..)
- Kış (..) Haliç etrafında İstanbul'dakinden daha sert (..) daha sisli olur (..) Bozuk kaldırımların üzerinde buz tutmuş çamur parçalarını kırarak erkenden işe gidenler (..) mektep hocaları (..) celepler ve kasaplar (..) fabrikanın önünde bir parça dinlenirler (..) kocaman bir duvara sırtlarını vererek üstüne zencefil ve tarçın serpilmiş salep içerlerdi (..)
- Koca Ali (..) sesini çıkaramıyor (..) bir hafta içinde belki beş senelik hizmetini durup dinlenmeden gördüğü hâlde (..) kendini yine (..) miskin (..) tembel (..) diye tenkit etmeye sıklıkla bu kötü insanı ezici bir bakışla süzüyordu (..)
- Genç ve çalışkan hikâyeciye de müracaat ettim. Evvela (..) (..) Beni bu serinin içine katmayın. (..) diye özürlü diledi (..) Aradan bir müddet geçmişti. Birgün oturduğum evi şerefliendirdi. "Ben, söyleyeceklerimi yazdım. Siz de (..) Bu yazar benim ahabımdır (..) yüzünde (..) hareketlerinde (..) sözlerinde öyle dikkate çarpacak bir şey yoktur, dersiniz cancacığızım. (..) dedi. Birkaç defa omuzlarını okşadı (..) Kâğıtları bırakıp çıktı gitti. Kendisine teşekkürler ettim. Ömer Seyfettin Bey şunları yazmış (..)
- İkide birde sabırsızlıkla arkasına dönüp bakan şoföre şöyle bir başını çevirip (..) (..) Dur azıcık (..) patlamadın a (!) (..) diyor (..) sonra gözlerini müşterilerde de gezdirerek sözünün yalnız şoföre değil (..) başka sabırsızlananlar varsa onlara da dokunur olduğunu anlatmak istiyordu (..) Bu sırada, sırtında eski bir heybe ile çok genç bir köylü otomobile yaklaştı (..) tereddüt eder gibi bir müddet şoföre baktıktan sonra: "İzmir'e mi (..) ?" diye sordu. "Oraya" "Beni de alırmısınız (..) ?" "Yer yok." Delikanlı hemen arkasını döndü, uzaklaşmaya başladı. Fakat şoförün penceresine dayanarak ona birtakım şeyler havale eden esmer (..) uzun boylu, sıırım gibi incelmış boyunbağlı birisi arkasından bağırdı: (..) Gel buraya (!) Hey (..) Delikanlı (..)

A. Aşağıdaki boşluklara uygun terimleri yazınız.

- Sözcüğün anlamlı en küçük parçasıdır. (kök)
- Sözcüğün anlam veya türünü değiştiren eklerdir. (yapım eki)
- Sözcüğün cümle içindeki görevini belirleyip diğer sözcüklerle anlam ilgisi kuran eklerdir. (çekim eki)
- Yazılışları ve okunuşları aynı olduğu hâlde anlamsal hiçbir bağı olmayan sözcük kökleridir. (sesteş kök)
- Aralarında anlamsal bağ bulunan, cümleye göre isim ya da fiil olan köklerdir. (ortak kök / ikili kök / kökteş kök)
- Sözcüğün bir yapım eki almış şeklidir. (gövde)
- Birden fazla sözcüğün birleşmesiyle oluşan sözcüklerdir. (birleşik sözcük)
- Yapım eki almamış sözcüklerdir. (basit sözcük)
- Sözcüğün yapım eki almış hâlidir. (türemiş sözcük)

B. Aşağıdaki sözcüklerin köklerini kökün türünü belirtiniz.

etkileşim	et- fk	gezegen	gez- fk
yalnız	yalın- ik	edilgen	et- fk
yetkinlik	yet- fk	ağarmak	ak- ik
yanlış	yanıl- fk	saygın	say- fk
sınav	sına- fk	görevli	gör- fk
benzerlik	beniz- ik	tutuklu	tut- fk
birikim	bir- ik	kısa	kıs- fk
döngü	dön- fk	bitki	bit- fk
yara	yar- fk	kollamak	kol- ik
büyüklik	büyü- fk	kavşak	kavuş- fk
önder	ön- ik	kurgu	kur- fk
sargı	sar- fk	karartı	kara- ik
güney	gün- ik	doğu	doğ- fk
bölge	böl- fk	sinik	sin- fk
gelin	gel- fk	oğlan	oğul- ik
dayanak	daya- fk	çatı	çat- fk
onarım	on- fk	başkan	baş- ik
karışık	kar- fk	sevda	sevda- ik
sunum	sun- fk	patlama	pat- ik

C. Aşağıdaki köklerin karşısındaki boşluğa sesteşe (S) kökteşe (K) yazınız.

boya	K	sal	S
kır	S	güven	K
sol	S	dal	S
barış	K	yama	K
kar	S	al	S
eski	K	tat	K
ekşi	K	yol	S

D. Aşağıdaki altı çizili sözcükleri kök (K), gövde (G) şeklinde adlandırınız.

- Bu sabah yağmur var İstanbul'da. (G)
- Gözlerim dolu dolu oluyor. (K)
- Anne sözü dinler gibi masum. (K)
- Küçük bir bakışın çözer beni kolayca. (G)
- Kenetlenmiş parmaklar gibi sımsıkı kapanmış olsam. (K)
- Yaprak yaprak açtırırsin, ilk yaz nasıl açtırırsa. (G)

E. Aşağıda verilen cümlelerde hâl eklerini (bulunma, yönelme, ayrılma, belirtme, ilgi) adlandırınız.

- Yarım İstanbul'u mesken mi tuttu. (belirtme)
- Gördün güzelleri beni unuttu. (belirtme)
- Sılaya dönmeye yemin mi ettin. (yönelme)
- Mektuba yazacak sözüm kalmadı. (yönelme)
- Sultanım yüzünü göreyim de öleyim. (belirtme)
- Hayallerini gözlerinden okudum. (ayrılma)
- Gecenin karanlığında bir ben sokaktayım. (bulunma)
- Bana güzel bir düştün söz et. (ayrılma)
- Derste yeni matematik konularını öğrendik. (bulunma)
- Dedem yine kitabın ortasından konuşmuştu. (ilgi)

F. Aşağıdaki cümlelerde kullanılan iyelik eklerinin altlarını çiziniz.

- Yeni okulumu görmeye gidiyorum.
- Hayallerin tatlı dünyasına hoş geldiniz.
- Selim'in saçlarının önu dökülmüş.
- Sergiye giderken telefonlarını almayın.
- Sene sonu gösterimize hepinizi bekliyoruz.
- Sokak lambaları eskisi gibi erkenden yanmıyor.
- Arabanızı tamire mi götürüyorsunuz?
- Senin okulunda fotoğrafçılık kulübü var mı?

G. Aşağıda verilen cümlelerde altı çizili sözcüklerdeki isim çekim eklerinin çeşidini yandaki kutucuklara işaretleyiniz.

Cümleler	ilgi eki	Hâl eki	iyelik eki	Çoğul eki	ilgi Zamiri
Gölgene dikilmekten karardı <u>gözlerimiz</u> .			x	x	
Adını unutamam bir değil, binyıl geçse		x	x		
Bütün romanlarında kimsesiz çocukların hayatını anlatıyor.		x	x	x	
Bizim sular kesildi, <u>sizinki</u> de kesik mi?	x				x
<u>Bizim</u> şiirimiz Karacaoğlan'dan alır avazını.	x				
Şiir <u>kitaplarından</u> bir türlü vazgeçemiyorum.		x	x	x	
Tolstoy'un Anna Karenina romanını okuyorum.	x				
Bacayı temizletmek için usta çağırdık.		x			
Verdiğim yazılı <u>sorularına</u> iyi çalışın.		x	x	x	
<u>Onların</u> düşüncelerine katılmak zorunda değilim.	x			x	
Doğum <u>günlerinizde</u> yeniden buluşacağız.		x	x	x	
<u>Göllerimizden</u> bazıları kuruma tehlikesi ile karşı karşıya.	x		x	x	

H. -e, -i, -de, -den ekleri isim hâl eki olmakla birlikte yapım eki olarak da kullanılmaktadır. Buna göre aşağıda verilen altı çizili sözcüklerde hangi işlevde kullanıldığını yanlarına yazınız.

- Candan insanlardı eski iş yeri arkadaşları. (-dan: YE)
- Bu adam bir kere sözünde durmadı. (-de: Hâl eki)
- Güzel yazı yazmak bir beceridir. (-i: YE)
- Kaza göz göre göre olmuş. (-e: YE)
- Ayten gözde öğrencilerimden biri. (-de: YE)
- Okuldan dönüşte kırtasiyeye uğradım. (-e: Hâl eki)
- Sıradan bir gün geçirdik. (-dan: YE)
- Anahtarı içeride unuttum. (-i: Hâl eki)
- Misafirleri kapıdan uğurladık. (-dan: Hâl eki)

I. Aşağıdaki yargıları doğru yanlış şeklinde değerlendiriniz.

1. Bir sözcüğün kök olabilmesi için gövdesiyle anlamsal bağının olması gerekir. (D)
2. Yansıma kökler isim köküdür. (D)
3. Hâl ekleri, iyelik ekleri, çoğul ekleri, tamlayan ekleri, fiil çekim ekleri grubunu; zaman, kip, kişi ve ek-eylem ekleri isim çekim ekleri grubunu oluşturur. (Y)
4. Yabancı sözcüklerin kendisi köktür. (D)
5. Çekim ekleri sözcüklerin yapısını değiştirir. (Y)
6. Türkçe sözcüklerde diziliş kök + yapım eki + çekim eki şeklindedir. (D)
7. Çekim ekleri çoğul + iyelik + hâl eki sırasıyla dizilir. (D)
8. İsim çekim ekleri fiillere, fiil çekim ekleri isimlere gelmez. (D)
9. Yapım ekleri sözcüklerin cümledeki görevlerini belirler. (Y)
10. İY bir ek daima isimden isim yapar, FFY bir ek daima fiilden fiil yapar. İFY ve FİY ekler için de bu kural geçerlidir. (D)
11. Bazı çekim ekleri kullanım yerine göre yapım eki özelliği gösterebilir. (D)
12. Ses değerleri eşit olmayan sözcükler ve bir sözcüğün yan ve mecaz anlamları sesteş olmaz. (D)
13. Tüm birleşik sözcükler bitişik yazılır. (Y)
14. Tüm fiilimsi ekleri fiilden isim yapım ekidir. (D)

J. Aşağıdaki cümlelerde verilen altı çizili sözcüklerdeki eklerin işlevlerini altlarına yazınız.

- a. O daha üç yaşındayken başlıyor her şey. (la= İFYE, yor= şimdiki zaman eki)
- b. Ben neler yaşıyorum siz bilmezsiniz hiç. (mez= geniş zaman eki, siniz= şahıs eki)
- c. Oraya gelmeli miyim bilemedim? (meli= gereklilik kipi, im= şahıs eki)
- d. Kapıyı açsa beni görecekti. (sa= şart kipi)
- e. Nasıl olsa görmüştü burada nasıl çalıştığımı. (mü= öğrenilen geçmiş zaman, tü= ek-fiil)
- f. Sanırım yarın akşam gelecektir. (ecek= gelecek zaman, tir= bildirme kipi)
- g. Kaldırımlar benim için gölgelenirdi. (len= İFYE, r= geniş zaman, di= ek-fiil)
- h. Bir an uyanırlarsa leziz uykularından (an=FFYE, r=geniş zaman eki, lar=şahıs eki, sa=şart kipi)

K. Aşağıdaki cümlelerde haber ve dilek kip ekleri varsa (+) işareti, yoksa (-) işareti koyunuz.

- a. Yol buradan itibaren daralıyor. (+)
- b. Denizin ortasında güneş kıpkızıldı. (-)
- c. Evlerinin önünde yaşlı çınar ağaçları vardı. (-)
- d. O kadar hüzünlüyüm ki içim paramparça oldu. (+)
- e. Yola erken çıkacaksan şimdiden hazırlanmalısın. (+)
- f. Gereksiz bir yığın eşya var bu evde. (-)
- g. Zeytin ağaçları ülkemizin geleceğidir. (-)

L. Aşağıdaki cümlelerdeki şahıs eklerinin altlarını (varsa) çiziniz.

- a. O çocuksu gülüşüne bayılıyorm.
- b. Babam bizimle gurur duyardı.
- c. Atölye söküml işlemini ne zaman yapacaksınız?
- d. Bir deniz kıyısında kursam kulübemi.
- e. Bu sınav için daha disiplinli çalışmalsın
- f. Yarın hep birlikte tiyatroya gidiyorlar.
- g. Buna benzer bir ev alsak.

M. Aşağıda yer alan cümlelerdeki altı çizili kelimelerin yapısını belirtiniz.

- a. Baharda sıcaklar oldukça bunaltacakmış. (türemiş)
- b. Annesi hanımeli kokusunu çok seviyormuş. (türemiş)
- c. Bu günlerde çocuklar sıklıkla kuşpalazına yakalanıyor. (basit)
- d. Bu konuda sizi rahatsız ettiğim için özür dilerim. (birleşik)
- e. Çok acıktım, yemekte ne var? (türemiş)
- f. Kuşların cıvıltısına kendini kaptırmıştı. (türemiş)
- g. Ders çalışmayı bırakmışsın son zamanlarda. (basit)
- h. Dalıveriyoruz arada bir ormanlara. (basit)

N. Aşağıdaki cümlelerde birleşik fiil varsa altını çizip parantez içine (+) işareti, yoksa (-) işareti koyunuz.

a. Onun iyiliğini düşünerek <u>kabahat mi etmişti</u> acaba?	+
b. Benim de bazen hayallere daldığım olmuştur.	-
c. Konuşmacının sözlerine herkes <u>mest oldu</u> .	+
d. Dengesini kaybedince merdivenlerden <u>düşeyazdı</u> .	+
e. Bu işten de <u>yüzünün</u> akıyla <u>çıktı</u> .	+
f. Pencereyi <u>açabilir</u> misin, diye seslendi.	+
g. Sözü etkili kılmak için sözü iyi seçmek gerekir.	-
h. Bu hastalığa bir çare <u>bulamadım</u> .	+
i. Pazartesi olsun da konuşacağım onunla.	-

O. Aşağıda kök ve eklerine ayrılmış sözcükleri kök ve eklerin görevi bakımından inceleyiniz.

- a. seç - tik - imiz - den
fk fiye iyelik e. ayrılma
- b. sev - in - dir - iyor
fk ffye ffye şimdiki z.
- c. bek - le - y - en - ler
ik ifye kyn fiye çoğul
- d. kon - uk - lar - ınız
fk fiye çoğul iyelik
- e. Bat - ı - lı - lar
fk fiye iye çoğul
- f. kov - ala - mış - tı
fk ffye ö.g.z. hikâye
- g. dur - gun - laş - an
fk fiye ifye fiye
- h. gör - ün - tü - ler
fk ffye fiye çoğul
- i. sön - üm - len - erek
fk fiye ifye fiye
- j. at - ılı - lar - a
ik iye çoğul yönelme

P. Aşağıdaki sözcüklerin bitişik yazılma gerekçelerini anlam kayması için (AK), tür kayması için (TK), ses olayı için (SO), gelenekselleşmişlik için (G) şeklinde kodlayınız.

çekyat	TK	sıkboğaz	TK
kuşburnu	AK	azletmiş	SO
yanardöner	TK	kayınvalide	G
nasıl	SO	insanoğlu	AK
yapboz	TK	zipçıktı	TK
öğretmenevi	AK	ilkokul	G
hayırsever	TK	birçok	G
vişneçürüğü	AK	bülbülyuvası	AK

Q. Aşağıdaki birleşik sözcüklerin kuruluş biçimlerini karşılına yazınız. (isim tamlaması, sıfat tamlaması, bir isim bir fiil, bir isim bir fiilimsi, iki fiil ve yansımayla)

battıçıktı	fiil + fiil	gecekondur	isim + fiil
akşamsefası	isim taml.	çobanaldatan	isim + fiilimsi
sivrisinek	sıfat taml.	zipzip	yansıma
çitçit	yansıma	karadul	sıfat taml.
günebakan	isim + fiilimsi	aslanağzı	isim taml.
hünkarbeğendi	isim + fiil	biçerdöver	fiil + fiil

A. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun bilgiyle doldurunuz.

- Sözcükler; türlerine göre isim, zamir, sıfat, zarf, edat, bağlaç, ünlem, fiil, fiilimsi olmak üzere dokuza ayrılır.
- İsim soylu sözcüklerin anlamlı olanları isim, sıfat, zamir, zarf tır.
- İsim soylu sözcüklerden anlamsız olanları edat, bağlaç, ünlem dir.
- Varlık ya da kavramları karşılayan sözcük türüne isim denir.
- Aynı türden varlıkları karşılayan, ortak özellikleri olan isimlere cins isim denir.
- Tek olan, tam bir benzeri bulunmayan isimlere özel isim denir.
- Sayıcı tek bir varlığı karşılayan isimlere tekil isim denir.
- Çoğul isimler ler/lar ekini alır.
- Çokluk eki almadığı hâlde çokluk bildiren isimlere topluluk ismi denir.
- Duyu organlarımızla algıladığımız isimlere somut isim denir.
- Duyu organlarımızla algılayamadığımız isimlere soyut isim denir.

B. Aşağıdaki cümlelerde verilen bilgiler doğru ise cümlelerin sonuna (D), yanlış ise (Y) yazınız.

- Sözcüklerin kullanıldıkları yere göre türleri değişmez. (Y)
- Cins isim, özel anlamda kullanılırsa özel isim olur. (D)
- Çokluk eki cümleye; abartma, benzerlik, yaklaşıklık, aile, saygı anlamı katabilir. (D)
- Topluluk isimleri -lar/-ler ekini alamaz. (Y)
- Ad aktarması bir kelimeyi topluluk ismine dönüştürebilir. (D)
- Somut isimler soyut anlam kazanamaz. (Y)
- Hâl ekleri isme gelen yapım ekleridir. (Y)
- ca/-ce eki sözcüklere benzerlik, eşitlik, birliktelik anlamı katar. (D)
- dan ayrılma eki tamlayan eki olarak da kullanılır. (D)
- İsimler yapısına göre basit, birleşik ve türemiş olmak üzere üçe ayrılır. (D)
- Basit isimler çekim eki almaz. (Y)
- Türemiş isimler yapım eki alarak oluşur. (D)
- Birleşik isimler sadece isim tamlaması yoluyla oluşur. (Y)
- Birleşik isimler her zaman bitişik yazılır. (Y)

C. İsim tamlamalarının tamlayan ve tamlananları, sıfat tamlamalarında sıfattan sonraki unsur, özne, nesne ve dolaylı tümleş görevli sözcükler, isim çekim eki alan (iyelik, hâl, çoğul, ilgi) sözcükler (istisnai durumlar hariç) isim ya da zamirdir.

Buna göre, aşağıdaki cümlelerde isim türünde olan kelimeleri bulup altını çiziniz.

- Kitabın sayfalarını özenle açıyordu.
- Bir sokak süpürgesi kanatarak seviyor bizi.
- Kozasından çıkmadan ölen kelebeklerden her yanım.
- Dinse de sesimize tiril yağın bu kar.
- Yüzünde verilmediği için küflenmiş aşk mektupları saklı.
- Ağaçlar sonbahara hazırlanıyor.
- Karanlıkta bulutlar parçalanıyor.
- Uzun ince bir yoldayım.
- Benim sadık yârim kara topraktır.
- Ben yandım aşkın nârına, meyletmem dünya malına.

D. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili olan kelimeleri ; cins, özel, tekil, çoğul, topluluk, somut, soyut isim olarak değerlendiriniz.

Cümleler	Cins	Özel	Tekil	Çoğul	Topluluk	Somut	Soyut
Dün <u>parkta</u> oturan amca kaza yapmış.	x		x			x	
<u>Ormanlarımızı</u> korumalıyız.	x			x	x	x	
<u>Fikrini</u> bize de söyle.	x		x				x
<u>Pamuk</u> ağaca tırmanmış, korkuyordu.		x	x			x	
Bu <u>gidiş</u> hayra alamet değil.	x		x				x
<u>Okul</u> , yarışmalara katılacak.	x				x	x	
Bugün <u>Özlemlerle</u> buluşacağız.		x		x		x	
<u>Rüzgâr</u> saçlarını dağıtıyor.	x		x			x	
<u>Ekip</u> çalışması bekliyorum sizden.	x		x		x	x	
<u>Sevinçlerimizi</u> paylaşıyoruz her zaman.	x			x			x
<u>Egeliler</u> neşeli insanlardır.		x		x		x	

E. Aşağıdaki cümlelerde isim hâl eklerini alan kelimeleri bulup altını çiziniz.

- Sanki kalbimi bilerek yüzüme gülen / gönlüm hep seni arıyor, neredesin sen?
- Sana bir sözüm var diyemiyorum, sırrımı ellere veremiyorum.
- Kitabının kaybolduğuna çok üzüldü.
- Gönülden dostluklar kurdu arkadaşlarıyla.
- Sözde sorularla beni oyalayıp durdu sürekli.
- Güle oynaya gitti buradan.
- Akşama kaybolma, seninle işimiz var.
- Alnımda en kavi yazgıların sebepsiz muhaciri, bir deniz
- Gün var, güneş var yanık sevdâ işçileri Kadıköy'de.
- Dizeler öksedir bende, bir güvercin gelirse diye.
- Benden kimse böyle gitmedi, boyadım gidişini yine sevdiğin renge.
- Bulutları sıkıyorum düşün diye damla damla.

F. Aşağıda yer alan cümlelerde geçen çoğul eklerinin cümleye kattığı anlamları yanlarında verilen boşluklara yazınız.

- Sıraları bir bir içeri taşıdılar. (çokluk)
- Dünyalar benim olmuştı onu karşımda görünce. (abartma)
- Akşam yemeğe teyzemlere gideceğiz. (aile)
- Mustafa Kemaller zor yetişir. (benzerlik)
- Yirmili yaşlarda bir gençle konuşuyordu. (yaklaşıklık)
- Yazları köye gitmeyi tercih ediyordum. (zaman)
- Gözümün yaşı sellere döndü. (abartma)
- Türkler Anadolu'ya Malazgirt Savaşı ile girdiler. (soy, ırk)

G. Aşağıda yer alan cümlelerde iyelik eki almış kelime varsa altını çizip parantez işareti içine (+) işareti, yoksa (-) işareti koyunuz.

a. Kuşlar yamardın yüzünün yaralarına.	+
b. Bir hayli kardın camdan bakınca.	-
c. Kalbini öpünce kar kadardın, uyudun da büyüdün mü Ankara.	+
d. Keskinli bir temmuz bekler bu bahçeleri.	-
e. Altın sarısı sabahları adaklara uygun.	+
f. Temmuz ki her yanı masal bohçaları...	+
g. Yüzümde aynalara düşüp dağılan yabani bir keder...	+
h. Utanırım gece yıldızlara bakarken bütün çıplaklığı ile karanlık varken.	+
i. Yaslanacak kimsesi yok hiçbirinin halbuki.	+
j. İnsanları da seviyorum kara sevdıyla onlar sevmek için ölmemi bekliyorlar oysa.	+
k. Boyayalım ağabeyler! Gökyüzünü maviye, yaprakları yeşile.	+
l. Tokluğumun beyazı olsun, soğuğum ateş kırmızısı. Yalın ayağım ten rengi, açlığım kara olsun.	+
m. Ölüm ey ölüm! Yaşarken dudaklarımdan dökülen kurumuş gülüm.	+
n. Sorsalar seni bir çuha çiçeğisin küpeleri asılı kulağında.	+

H. Aşağıda yer alan cümlelerde ilgi (tamlayan) ekini alan kelime varsa kelimenin altını çiziniz.

- Cahildim dünyanın rengine kandım.
- Gözyaşım sen oldun, kahirim sensin. Evvelim sen oldun, ahirim sensin.
- Seni ona soran benim. Onun bir suçu yok.
- Senin miydi karladığım bu defter?
- Geldi geçti ömrüm benim.
- O da gelmek istiyorsa gelsin tabi.
- Öğrencilerden biri soruyu doğru yapmıştı.
- Oysa ben akşam olmuşum yapraklarım dökülüyor.
- Kaç gecedir beklediğim sen miydin?
- Onun her şeyini çok severdim halbuki.
- Ben sebepliym denizlere, aylara, kavgalara, umutsuzluğa.
- Bir balığın ağzını anıyorum durup dururken.
- Halamın sanki uzamıştı yıllar geçtikçe ömrü.
- Arabanın arkasında giderim ben siz öne oturun.

I. Aşağıda yer alan cümlelerde eşitlik ve vasıta eki alan kelimelerin altını çiziniz.

- Dikkatini çekmek için eliyle sertçe omzuna vurdu.
- "Bu işin sencesi, bencesi yok." diye söze başladı.
- Bu yılki yarışmaya öğretmenlerce alınan kararla katılmayacağız.
- Schumacher akıllıca bir hareketle önündeki aracı geçti.
- Kafamda onlarca plan vardı ama onları nasıl hayata geçireceğim hakkında hiçbir fikrim yoktu.
- Umay Fransızca bildiğinden İspanyolcayı kolayca öğrendi.
- Konsere binlerce insan gelmişti.
- Kokarcalar etçil ve memeli hayvanlardır.
- Uzay konularına çocukça bir merakı vardı.
- Boyca yaşlılarıyla eşitti.

J. Aşağıda verilen cümlelerde küçültme eki alan isim varsa cümlelerin yanına (+) işareti, yoksa (-) işareti koyunuz.

- Karşı tepecikte bodur ağaçlar vardı. (+)
- Küçük kuş daldan dala atlıyordu. (-)
- Anneçğim seni ben, çiçeklerden yemiştin... (+)
- Sözcükleri türlerine göre eşleştirin. (+)
- Kısacık boyuyla her yere yetiyordu. (-)
- Adamcağzı çekinerek polise yaklaştı. (+)
- Yavrucak elindeki dondurmayı yere düşürdü. (+)
- Kırmızımsı yanaklarıyla neşe saçıyordu. (-)
- Genişçe bahçesi olan bir ev istiyorum. (-)
- Kadıncağzın konuşmaya dermanı yoktu. (+)

K. Aşağıda yer alan cümlelerde altı çizili isimleri yapısı yönünden inceleyip parantez içlerine yapılarını yazınız.

- Güneş sistemi sekiz gezegen ve onların uydularından oluşur. (türemiş)
- Gölge boyunun en kısa olduğu tarih kuzey yarım kürede 21 Haziran'dır. (basit)
- Okulun demirbaş listesi tekrar çıkarıldı. (birleşik)
- İnsancıklar bir adamın insafına kalmıştı. (türemiş)
- İnsanları en çok rahatlatan seslerden biri su şırıltısıdır. (türemiş)
- Yemeğin karabiberi çok fazlaydı. (birleşik)
- Ana yolda ciddi bir kaza olmuştu. (basit)
- Bu kent böyledir; ıssız, çorak; insanı gibi. (basit)
- Eğitimi bitince danışmanlık vermeye başlayacakmış. (türemiş)
- Suçiçeği bulaşıcı bir hastalıktır. (birleşik)
- Evdeki çakmakların hiçbiri yanmıyordu. (türemiş)
- Dr. Hugh Percy Wilkins, Ay'daki Römer'den sonraki en büyük krateri Atatürk adını verdi. (birleşik)
- Veterinerlik okumak istiyormuş. (türemiş)
- Makalenin başlığı hatalıydı. (basit)

L. Aşağıda altı çizili sözcükler isimdir çünkü: Boşluğa gerekçesini yazınız.

- Bu dağ Mengene dağıdır
(İsimdir, çünkü tamlayan durumundadır.)
- Tanyeri atanda Van'da
(İsimdir, çünkü hâl eki almıştır.)
- Bu dağ Nemrut yavrusudur
(İsimdir, çünkü sıfattan sonra gelmiştir.)
- Tanyeri atanda Nemruda karşı
(İsimdir, çünkü öznedir.)
- Bir yanın çığ tutar, Kafkas ufkudur
(İsimdir, çünkü nesnedir.)
- Bir yanın seccade Acem mülküdür
(İsimdir, çünkü tamlanan durumundadır.)
- Doruklarda buzulların salkımı
(İsimdir, çünkü tamlayan durumundadır + çoğul ve tamlayan eki almıştır.)
- Firari güvercinler su başlarında
(İsimdir, çünkü tamlayan durumundadır.)
- Ve karaca sürüsü,
(İsimdir, çünkü tamlanan durumundadır.)
- Keklik takımı...
(İsimdir, çünkü tamlayan durumundadır.)

A. Aşağıda verilen tanımları kavramlarla/ terimlerle eşleştiriniz.

- Varlıkları biçim, durum yönüyle niteleyen veya belirten sözcüklerdir.
- Varlıkların renk, durum, biçim gibi özelliklerini anlatan sıfatlardır.
- Varlıkları sayı, yer, belgisizlik ve soru yönü ile belirten sıfatlardır.
- Varlıkların bulunduğu yerleri gösteren sıfatlardır.
- Varlığın kaç adet olduğunu bildiren sıfatlardır.
- Varlığın sırasını gösteren sıfatlardır.
- Paylaşma, bölünme bildiren sıfatlardır.
- Varlığın oranlarını, bir bütünün parçasını bildiren sıfatlardır.
- Bir öbek ya da grup halinde olan varlıkları bildiren sıfatlardır.
- Varlıkların sayısını kesin olarak değil de aşağı yukarı belirten sıfatlardır.
- İsimlerin nitelik ve niceliklerini soru yoluyla belirten sıfatlardır.

a. asıl sayı sıfatı (5)	g. kesir sayı sıfatı (8)
b. belirtme sıfatı (3)	ğ. niteleme sıfatı (2)
c. sıfat (1)	h. sıra sayı sıfatı (6)
d. işaret sıfatı (4)	ı. soru sıfatı (11)
e. üleştirme sıfatı (7)	i. belgisiz sıfat (10)
f. topluluk sayı sıfatı (9)	

B. Aşağıda verilen ifadeler doğru ise (D) yanlış ise (Y) yazınız.

- Bir kelimenin sıfat olması için mutlaka bir ismi belirtmesi ya da nitelemesi gerekir. (D)
- Ünvan sıfatları belirtme sıfatıdır. (Y)
- Belirtme sıfatları varlıkların; renk, durum gibi yönlerini ortaya çıkarır. (Y)
- Niteleme sıfatını bulmak için isme nasıl sorusu sorulur. (D)
- İlk, son ve ortanca sözcükleri kesir sayı sıfatı olarak da kullanılabilir. (Y)
- Sıfatlarda küçültme yapılamaz. (Y)
- Sıfatlarda pekiştirme "m, p, r, s" sesleri ile yapılır. (D)
- Ünvan sıfatları her zaman isimden önce gelir. (Y)
- Sıfat yapan "ki" yapım ekidir. (D)
- Çeyrek ve yarım sıfatları asıl sayı sıfatıdır. (Y)
- Çekim eki alan sıfatlar adlaşır ya da zamir olur. (D)
- "Bir" sözcüğü 'bir tek' anlamında kullanılmışsa sayı sıfatı, "herhangi bir" anlamındaysa belgisiz sıfattır. (D)
- Sıfatlar bazı zamirleri de belirtir veya niteler. (D)

C. Aşağıdaki cümlelerde niteleme sıfatlarının altını çiziniz.

- Sapsarı yaprakları ezerek yürüyorduk.
- İrili ufaklı ağaçlar caddeye ayrı bir güzellik katmıştı.
- Bu güzelim çiçekleri nasıl kıyıp da yolmuşlar.
- Masaya serilen örtü güzeldi.
- Selma Hanım toplantıya katılmayacağını söyledi.
- Masmavi gözleriyle bana bakıyordu.
- Erkekler geniş salona, kadınlar bir odaya alındı.
- Şu soluk yüzlü adam mıydı öyle hızlı soluk alıp veren?

D. Aşağıdaki cümlelerde işaret sıfatı kullanılmışsa işaret sıfatının altını çiziniz.

- Kaza yapan yaralıları ilk müdahaleyi şu ekip yaptı.
- Telefondaki ses kulağıma tanıdık geliyordu.
- Başarılı olmak istiyorsanız, bu soruları teker teker çözün.
- Karşı tepeyi göstererek oraya çıkmamız lazım, dedi.
- Şöyle sözler beni derinden etkiliyor.
- Onu değil öteki kitabı getirmeni istedim.
- O adama karşılık vermeden önce bir süre düşündü.

E. Aşağıdaki cümlelerde sayı sıfatlarını bulup altını çiziniz ve sayı sıfatlarının türlerini parantez işareti içine yazınız.

- Onunla üç gün sonra buluşabildik. (asıl sayı sıfatı)
- İki bebekleri çok tatlıydılar. (topluluk sayı sıfatı)
- Üçte bir hisse ona kaldı. (kesir sayı sıfatı)
- Son katta oturması dışında bir sıkıntısı yoktu. (sıra sayı sıfatı)
- Her grupta beşer kişi olmalı. (üleştirme sayı sıfatı)
- İlk vapuru sakın kaçırma. (sıra sayı sıfatı)
- Yedi Cüceler masalını anlatsana. (asıl sayı sıfatı)
- Evin ortanca çocuğuydu. (sıra sayı sıfatı)

F. Aşağıdaki cümlelerde belgisiz sıfatların altını çiziniz.

- Uykusuzluğu bazı geceler ben de yaşıyorum.
- Okulda düzeni sağlamak için birtakım kurallar koyduk.
- Amir KHAN'ın "Her Çocuk Özeldir" filmi izledin mi?
- Birkaçı koşmaya başlayınca diğer köpekler de onlara katıldı.
- Çoğu gün boş boş oturuyor.
- Günlük daha fazla soru çözmelisin.
- İnci Aral'ın "Hiçbir Aşk Hiçbir Ölüm" romanı okudum.
- Çok mal haramsız, çok laf yalansız olmaz.
- Gidiyorum buralardan tüm rüzgârlar senin olsun.
- Gidiyorum bütün aşklar yüreğimde...

G. Aşağıdaki cümlelerde soru sıfatlarının altını çiziniz.

- Hangi gün gelecekleri belli mi?
- Antalya'ya giderken kaç km yol yaptın?
- İşin çok zormuş, ne kadar para alıyorsun bu işten?
- Binanın kaçinci katında oturuyorsunuz?
- Ne tür şarkılardan hoşlanıyormuş?
- Şehirde nasıl bir yer tutmuştu kendisine?

H. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sıfatların türlerini (niteleme, sayı, işaret, soru, belgisiz) boşluklara yazınız.

- Samet, çocuk elbiselerini alıp üst kata taşıdı. (işaret s.)
- Hoca Ahmet Yesevi tasavvuf edebiyatının kurucusu kabul edilir. (ünvan s.)
- Vefalı, arkadaşlarına hiçbir zaman ihanet etmez. (belgisiz s.)
- Bu olayı anlattığına bir türlü ihtimal veremiyordu. (işaret s.)
- Sahi yarışmada kaçinci sraya yerleşmişti? (soru s.)
- Sen o soruyu bana bırak diğer soruyla ilgilen. (işaret s.)
- Onu kırmızı damalı gömleği ile görünce, kendisinin hiçbir işe yaramayan biri olduğunu düşündü. (niteleme s.)
- Sınavda yüzde seksen başarı oranı yakaladı. (sayı s.)
- Falanca akraba şunu der diye yaşayamam. (belgisiz s.)

I. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sıfatların türlerini (niteleme, sayı, işaret, soru, belgisiz) boşluklara yazınız.

- Vazodaki çiçeklere gözü gibi bakardı. (işaret s.)
- Şuradaki dereye mi tutsak balıkları? (işaret s.)
- Sınırsız pizza kampanyasının son günüyümüş. (belgisiz s.)
- Bir yığın iş var yapılacak, diye söylendi. (belgisiz s.)
- Dördüncü Levent'e nasıl gidebilirim. (sayı s.)
- Bunca insan yanılıyor değil ya! (belgisiz s.)
- Ona nasıl bir kıyafet alacaksın biliyor musun? (soru s.)
- Üçlü koltuk aldı kendine. (niteleme s.)
- Gruplar kaçar kişiden oluşacakmış? (soru s.)
- Oraya ne gün gideceğine karar verdin mi? (soru s.)

J. Aşağıda verilen cümlelerde pekiştirme ve küçültme sıfatı varsa sıfatın altını çiziniz. Boşluğa küçültülmüş sözcüklerin türünü yazınız.

- Ağzı sınıksıydı, kimseye bir şey söylemezdi. (isim)
- Yemyeşil gözleriyle bizi izliyordu. (pekiştirme)
- Beti benzi atmış, yüzü bembeyaz kesilmişti.
- Büyükçe bir salonda bizi bekliyordu. (küçültme)
- Sıcak mı sıcak bir havada çalışıyor ırgatlar. (pekiştirme)
- Üzerindeki elbise bosbol duruyor. (zarf)
- Küçücük kutudan çıkana bakın. (küçültme)
- Denizin üzerinde adacıklar yüzüyor. (isim)
- Yemeğin ekşimsi bir tadı vardı. (küçültme)
- Bunca yolu hızlıca yürüdü. (pekiştirme)
- Sarımtırak laleler yol kenarlarını süslemiş. (küçültme)
- Dapdar bir sokaktan geçerek eve ulaştık. (pekiştirme)

K. Aşağıdaki cümlelerde adlaşmış sıfatın altını çiziniz.

- Yaralıları karşısında görünce şoka girdi.
- Kalemlerine gözü gibi bakar, bozulanlar olunca da hemen tamir ederdi.
- Kış geliyordu ama hâlâ yakacak almamışlardı.
- Yarışmacılar heyecanla sunucunun gelmesini bekliyordu.
- Hasta, doktora sürekli dert yanıyordu.
- Bizim küçük, yine ortallardan kayboldu.
- Çalıştığım şirket, yöneticileri acil toplantıya çağırırdı.
- Simitçi elinde bir sepet simit ile dolaşıp duruyordu.
- İhtiyar, memura ayağının ağrıdığını söylemişti.
- O önce zorları çözdü kolayları sona bıraktı.
- Bizi burada bekleyenler sabırsızlanmaya başladı.
- Hafif olan torbaları sen al, ağırları ben alırım.
- Son gülen iyi güler.

L. Aşağıdaki altı çizili sıfatlar yapısına göre değerlendirilmiştir. Buna göre doğru olanlara (D) yanlış olanlara (Y) yazınız.

- Gözlüklü çocuk: türemiş sıfat (D)
- Ucu ev: türemiş sıfat (Y)
- Tokmak burun: basit sıfat (D)
- Pembe İncili Kaftan: birleşik sıfat (D)
- Görünmez adam: basit sıfat (Y)
- Genç sanatçı: basit sıfat (D)
- Külyutmaz anne: türemiş sıfat (Y)
- Kısa öykü: basit sıfat (Y)

M. Aşağıdaki cümlelerde birleşik sıfatları bulup altını çiziniz ve birleşik sıfatın çeşidini altlarına yazınız.

- Bir aylık parayla ortalıkta kaldı. (kurallı birleşik sıfat)
- Kendisine uzun boylu bir koruma arıyordu. (kurallı birleşik sıfat)
- Toplantıda ona birçok soru yöneltti. (kaynaşmış birleşik sıfat)
- Meğerse ne kadar pisboğaz adammış. (kaynaşmış birleşik sıfat)
- Vurdumduymaz kız bunların hiçbirisini takmadı. (kaynaşmış birleşik sıfat)
- Gül yanaklı çocuk bana tebessüm ediyordu. (kurallı birleşik sıfat)
- Sadece üç günlük işi kalmıştı. (kurallı birleşik sıfat)
- Hiçbir olay beni kolay kolay etkileyemez. (kaynaşmış birleşik sıfat)
- Değerbilir dost bulmak çok zormuş. (kaynaşmış birleşik sıfat)
- Yolu bozuk köylerde öğretmenlik yaptım. (kurallı birleşik sıfat)
- Altın sarısı saçları vardı düşlerimde. (kurallı birleşik sıfat)

N. Aşağıdaki açıklamalar doğruysa karşısına artı (+) yanlışsa eksi (-) koyunuz.

- Vazgeçtim bu dünyadan tek ölüm paklar beni,
(bu, işaret sıfatıdır.)(+) (ölüm, isimdir.)(+))
- Değmez bu yangın yeri, avuç açmaya değmez.
(yeri, niteleme sıfatıdır.)(-) (avuç, isimdir.)(+))
- Değil mi ki çiğnenmiş inancın en seçkini,
(seçkini, isimdir.)(+))
- Değil mi ki yoksullar mutluluktan habersiz,
(yoksullar, adlaşmış sıfatıdır.)(+))
- Değil mi ki ayaklar altında insan onuru,
(altında, isimdir.)(+))
- O kızıoğlan kız erdem dağlara kaldırılmış,
(o, işaret sıfatıdır.)(+) (kızıoğlan kız, niteleme sıfatıdır.)(+))
- Ezilmiş, horgörölmüş el emeği, göz nuru,
(nuru, isimdir.)(+))
- Ödekler geçmiş başa, derken mertlik bozulmuş,
(ödekler, niteleme sıfatıdır.)(-))
- Değil mi ki korkudan dili bağlı sanatın,
(bağlı, niteleme sıfatıdır.)(-))
- Değil mi ki çalgınlık sahip çıkmış düzene,
(çalgınlık, niteleme sıfatıdır.)(-))
- Doğruya doğru derken eğriye çıkmış adın,
(eğriye, adlaşmış sıfatıdır.)(+))
- Değil mi ki kötüler kadı olmuş Yemen'e
(kötüler, adlaşmış sıfatıdır.)(+))
- Vazgeçtim bu dünyadan, dünyamdan geçtim ama,
(bu, sözcüğü işaret zamiridir.)(-))
- Seni yalnız komak var, o koyuyor adama.
(var sözcüğü fiildir.)(-))

A. Aşağıda verilen tanımları kavramlarla/terimlerle eşleştiriniz.

- İsimlerin yerine kullanılan sözcüklerdir.
- Kişi adlarının yerini tutan zamirlerdir.
- Dönüşlülük zamiridir.
- İsimlerin yerini işaret yoluyla tutan zamirlerdir.
- İsimlerin yerini soru yoluyla tutan zamirlerdir.
- Belirtili isim tamlamalarında tamlananın yerini tutan ek zamiridir.
- İsimlerin yerini belirsiz bir şekilde tutan zamirlerdir.
- İsim tamlamalarında tamlanana gelen sahiplik ekidir.

- a. iyelik (8) e. -ki (6)
 b. belgisiz (7) f. zamir (1)
 c. kişi (2) g. işaret (4)
 d. kendi (3) h. soru (5)

B. Aşağıdaki ifadeleri doğru ya da yanlış olarak değerlendiriniz.

- Zamirler sadece sözcük hâlinde olur. (Y)
- Ben ve sen zamirleri yönelme hâl eki aldıklarında değişime uğrar. (D)
- Zamirler cümlede yüklem olamaz. (Y)
- Zamirler isim tamlamasında tamlayan olarak kullanılmaz. (Y)
- Kendi sözcüğü kişi zamiri olarak da değerlendirilebilir. (D)
- Dönüşlülük zamiri başka zamirler ile beraber kullanılmaz. (Y)
- "Kendi" zamiri kişi zamirleri ile beraber kullanıldığında özneyi pekiştirme görevini üstlenir. (D)
- Kişi zamirleri belirtili isim tamlamalarında tamlayan görevinde bulunabilir. (D)
- Kişi zamirleri cümlede sadece özne görevinde bulunur. (Y)
- İşaret zamirleri cümle içinde kendilerinden sonra gelen bir adı belirtiyorsa işaret sıfatı olur. (D)
- "O" işaret zamiri olarak da kullanılır. (D)
- Zamirler yapım eki alırlarsa isim, sıfat, zarf olur. (D)

C. Aşağıda verilen cümlelerde zamir varsa altını çiziniz.

- Elindekini değil, ötekini ver.
- Bu kasaba yıllar önce bir yangın geçirdi.
- En çok hangi yemeği sevdiğini söyledi mi?
- Bu arabalardan hangisini daha çok beğendin ?
- O zamana kadar her şey istediği gibi gitmişti.
- Buralarda kış güney bölgelerdekinden daha uzundur.
- Her taraf kitap dolu, nereye oturacağız burada.
- Bu iş öyle değil böyle yapılır.
- Okuduğum kitapta gördüğüm ilgi çekici sonuçları defterime yazdım.
- Bu işi kendim tecrübemle yapacağım.
- Olanları sana anlattı mı?

D. Aşağıda verilen cümlelerde kişi zamiri varsa altını çizip parantez içine (+) işareti, yoksa (-) işareti koyunuz.

a. O çok güzel bir elbise aldı kendine.	+
b. Masanın üzerinde çok güzel duruyordu onlar.	-
c. Atlarım vardı soluğu tüylerimden doru, o atlar ki yelesi yüzümden kula.	-
d. Her yan nasıl yağmur kokacak <u>sen</u> olmasan.	+
e. Daha bir bastırdım gözlerimi sensizliğin kıymıklarına.	-
f. <u>Sen kendin</u> istedin böyle olmasını	+
g. <u>Onların</u> neler yaptığını duysan çok şaşırırsın.	+
h. Helalleştim kopardığı gülü düşüren biriyle.	-
i. Uzun zamandır <u>kendilerinden</u> haber alınamıyor	+

E. Aşağıda verilen cümlelerde işaret zamiri varsa işaret zaminin altını çiziniz.

- Burası Ankara'nın en yüksek noktası.
- Lütfen bu soruyu cevapsız bırakma.
- Onları şu rafa yerleştir.
- O sokağa değil berikine bak.
- Onlar her zaman işe vaktinde gelirdi.
- Üzümün böylesini hiçbir yerde yemedim.
- Bunca zamandır neden uğramadın oraya?
- Kendini böyle hareketlerle küçük düşürüyorsun.
- O, buralara çok uzun zamandır gelmiyor.

F. Aşağıdaki cümlelerde belgisiz zamir varsa altını çizip cümle sonuna (+) koyunuz.

- Mirasın çoğunu oğluna bıraktı. (+)
- Buradaki çoğu insan benimle aynı şeyi düşünüyordu. (+)
- Yarınki toplantıya birkaç kişi dışında herkes katılacaktı. (+)
- Dolaptaki elbiselerin bazılarını dağıtıcaktı. (+)
- O dergi falán okumaz hiç sorma. (+)
- Başkasının lafları ile karşıma dikilip söz söyleme. (+)
- Bu derdini kimselere açamıyordu. (+)
- Başkalarına göre yaşamayacaksın bu hayatı, derdi hep. (+)
- Vaktinin çoğunu kitap okuyarak geçirdi. (+)

G. Aşağıdaki cümlelerde soru zamiri varsa kutunun içerisine (+) işareti, yoksa (-) işareti koyunuz.

a. Sen dün otogardan kimi aldın?	+
b. Hangi soruyu çözeceğini sana söyledi mi?	-
c. Bu işi ne kadar zamanda bitirdi?	-
d. Manavdan ne alacaksın?	+
e. En çok hangisini beğendin?	+
f. Kimdir sana bu kadar acıları yaşatan?	+
g. Arkadaşlarından kaçını gelmeyecek?	+
h. Bunu ona neden yaptın?	-
i. Senem dün kimde kalmıştı?	+
j. Dün akşam yaşanan olayı size kim söyledi?	+
k. Elinizdeki paranın ne kadarı kaldı?	-
l. Bu ıssız yerde nereye gidecek ki?	+

H. Aşağıdaki cümlelerdeki zamirlerin türünü boşluğa yazınız.

- Şu keklerden birazını ona da versene. (belgisiz z.)
- Şuradan iki kili peynir tart. (işaret z.)
- Nereye gideceğini hiç bilmiyordu. (soru z.)
- Kimdir bana acıyan o zalim? (kişi z.)
- Fizik öğretmeni kendini ağırdan satıyor. (dönüşlülük z.)
- Oranın insanları çok çalışkandır. (işaret z.)
- Dergilerden birtakımını satmaya götürdü. (belgisiz z.)
- Sırlarımı onlara açma diye içli içli söylendi. (kişi z.)
- Okuduğum kitapların çoğu romandı. (belgisiz z.)
- Onları tamir için ayakkabıcıya götürceğim. (işaret z.)
- Zaman geçiyordu artık birine karar vermeliydi. (belgisiz z.)
- Onu bırakın buraya, siz diğerlerini taşıyın. (işaret z.)
- Buraya geleceğimi kimden öğrendin? (soru z.)
- Oraya gidenlerin birçoğu geri dönmedi. (belgisiz z.)
- O yapmadı bu işi öteki yaptı. (işaret z.)
- Hanginin okulun adresini öğrenmek istiyordu. (soru z.)
- Gönlüm hep seni arıyor, neredesin sen? (kişi z.)
- Bu elbiseyi beğenmedi, onu beğendi. (işaret z.)
- Yurt dışında nereleri görmek isterdin? (soru z.)
- Bizimle haber gönderdi, gelsin diye. (kişi z.)
- Diğerini tercih ederseniz memnun kalırsınız. (işaret z.)

I. Aşağıdaki cümlelerde verilen bilgiler doğru ise cümlelerin sonuna (D), yanlış ise (Y) yazınız.

- İlgi zamiri olan -ki her zaman -in -im ekinden sonra gelir. (D)
- Soru zamirleri isim tamlaması oluşturmaz. (Y)
- İlgi zamiri ve iyelik zamirleri ek hâlinde olur. (D)
- İyelik ekleri yapım ekidir. (Y)
- İyelik eki tamlayana gelir. (Y)
- İlgi zamiri tamlananın yerini alır. (D)
- den eki tamlayan eki olarak kullanılır. (D)
- İlgi zamiri ayrı yazılabilir. (Y)
- İyelik zamirleri belgisiz zamirlerin sonuna gelmez. (Y)

J. Aşağıdaki cümlelerde (ilgi zamiri kullanılmışsa) ilgi zamiri alan kelimenin altını çiziniz.

- Senin gömleğinin aynısını belki Aslıhan da alacak.
- Sence bizimkiler bu işi başarabilecek mi?
- Onu ödedin de televizyonunkini mi ödemedin?
- Arabadaki evrak çantasını buraya kim getirdi?
- Yarınki toplantı çok önemli iyice çalışın üzerinde.
- Bu elbiseyi aldım da ablanınki sanki daha güzeldi.
- Seninkini beğenmedim, Veysel'inki daha canlı duruyor.
- Sabahki ekmeleleri nereye koydun?
- Dış duvarınki değiştirdim sadece.
- Oysaki söylediklerimi umursamıyordu.
- Oya'nınki yarışmada derece almış.
- Aklımdakileri unutmadan not edeyim.
- Kendininkileri getirseydi oynamak için.
- Herkesinki yanlış bir seninki mi doğru?

K. Aşağıdaki cümlelerde iyelik zamiri varsa kutucuğun içerisine (+) işareti, yoksa (-) işareti koyunuz.

a. Çiçeklerden en çok gülü severim.	-
b. Fikirleri ile günümüze ışık tutmaya devam ediyordu.	+
c. Reçeller arasından en çok incir reçelini severdi.	+
d. Üzerindeki elbiseyi bu dükkandan mı aldın?	+
e. Evi çok uzaktı uzunca bir süre yürüdük.	+
f. Benimki bu değil onu nereden aldın?	-
g. Demek ki sesi çok uzaklardan duyuluyordu.	+
h. Kalbinin sesini ne zaman dinleyeceksin.	+
i. Dağların rüzgarından serinlik getirdim.	+
j. Cem Yılmaz'ın son gösterisini izledin mi?	+
k. Kara kışta o kadar yolu yürüyerek gitmiş.	-

L. Aşağıdaki cümlelerde soru anlamı zamirle sağlanmışsa boşluğa artı (+), zamir dışında bir sözcükle sağlanmışsa eksi (-) yazınız.

- Bu arabalardan hangisini beğendiğini sana söyledi mi? (-)
- Yarınki konsere kaç kişilik bilet alacağız? (-)
- Bu sene onur belgesini hanginize vereyim? (+)
- Soru kitapçığından nereleri çözeceğiz? (+)
- Kaçınız bu sene üniversiteye gidecek acaba? (+)
- Yazılıda hangi konulardan soru sorulacak? (-)
- Sana yeni aldığımız kalemliğin nerede? (+)
- Kimin iyi öğrenci olduğunu hangi öğretmen biliyor? (-)
- Bu yaz tatilinde kiminle nereye gideceksin? (+)

M. Aşağıdaki cümlelerdeki altı çizili zamirlerin karşısına türlerini yazınız.

- Ben sende tutuklu kaldım (kişi)
Kendi hayatımdan çaldım (dönüşlülük)
- Kimseye etmem şikayet (belgisiz)
Ağlarım ben halime (kişi)
- Gözlerim gözünde aşkı seçmiyor (iyelik)
Onlardan kalbime sevda geçmiyor (işaret)
- Ben yordum ruhumu biraz da sen yor (kişi)
Çünkü bence şimdi herkes gibisin (belgisiz)
- Sen benim hiçbir şeyimsin (belgisiz)
Yazdıklarımın çok daha az
Hiç kimse misin bilmem ki nesin (soru)
- Eğil salkımlı sığır eğil
Bu benimki sevda değil (kişi + ilgi)
- Gidiyorum buralardan (işaret)
Son kez yüzüne bakmadan (iyelik)
- Hani verdiğin sözler? (soru)
Hani ellerin ner'de? (soru)
- Sazlarım vardı, ırmaklarım vardı çok
Çakıllaşlarım vardı benim
Ama sen başkasın anlıyor musun (belgisiz)
- İşte hancı ben her zaman böyleyim (işaret)
Öteyi ne sen sor ne ben söyleyim (işaret)

N. Aşağıdaki sözcüklerden tek başına zamir olarak kullanılabileceklerin karşısına artı (+), kullanılamayacakların karşısına eksi (-) yazınız.

- bencil (-) herkesin (+) kimlik (-) kimler (+) kimsesiz (-)
sensiz (-) sana (+) benlik (-) birileri (+) kimileri (+)
bizler (+) hiçbir (+) şuradan (+) hiçlik (-) çoğu (+)
ona (+) neyi (+) hanginiz (+) şöylesine (+) kimimiz (+)

A. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun bilgiyle doldurunuz.

1. Kelime grubu olarak tamlamalar isim tamlaması ve sıfat tamlaması olmak üzere ikiye ayrılır.
2. Bir ismin başka bir isim tarafından tamlanmasıyla meydana gelen söz öbeğine isim tamlaması denir.
3. İsim tamlamalarında birinci unsura tamlayan ikinci unsura tamlanan denir.
4. İsim tamlamalarında birinci unsur -in/-in/-un/-ün ekini, ikinci unsur ise -ı/-i/-u/-ü ekini alır.
5. İsim tamlamaları dört grupta incelenir. Bunlar: belirtisiz isim tamlaması, belirtili isim tamlaması, takısız isim tamlaması, zincirleme isim tamlaması.
6. Belirtisiz isim tamlamasında ek almayan unsur tamlayandır.
7. -den/-dan hâl eki tamlayanda kullanılırsa tamlayan ekinin yerine geçerek belirtili isim tamlaması kurabilir.
8. İsim tamlamalarında her iki unsur da tamlama eki almamışsa buna takısız isim tamlaması denir.
9. Tamlayanın, tamlananın veya her ikisinin kendi içinde başka bir isim tamlaması olduğu tamlamalara zincirleme isim tamlaması denir.

B. Aşağıdaki cümlelerde verilen bilgiler doğru ise cümlelerin sonuna (D), yanlış ise (Y) yazınız.

- a. İsim tamlamaları sadece iki isimden oluşur. (Y)
- b. İsim tamlamalarında tamlayan ve tamlanan zamirden oluşabilir. (D)
- c. İsim tamlamalarında asıl unsur tamlayandır. (Y)
- d. Bir isim tamlamasında birden çok tamlayan ve tamlanan bulunabilir. (D)
- e. Tamlamalarda tamlayan ve tamlanan yer değiştiremez. (Y)
- f. İsim tamlamalarının başına sıfat gelemez. (Y)
- g. Tamlayan ve tamlanan adlaşmış sıfattan oluşabilir. (D)
- h. İsim tamlamalarında tamlayan ile tamlanan arasında başka türde sözcük girebilir. (D)
- i. İsim tamlaması cümlede sadece özne olarak görev alır. (Y)
- j. Belirtili isim tamlamalarında tamlayan düşerse tamlama ortadan kalkar. (D)
- k. "Kendi" sözcüğü tamlayan ve tamlanan olarak kullanılmaz. (Y)
- l. İsim tamlamalarında tamlayan iyelik eki alır. (Y)
- m. Belirtili isim tamlamalarında tamlayana "kimin, neyin" sorusu sorulur. (Y)
- n. Belirtisiz isim tamlamalarında tamlayanla tamlanan yer değiştiremez. (D)
- o. Belirtisiz isim tamlamalarında tamlayan cümle olabilir. (D)
- p. Belirtisiz isim tamlamalarında tamlayanla tamlanan arasında sözcük girebilir. (Y)
- q. İsim tamlamalarında tamlayan ve tamlanan çoğul ek alabilir. (D)

C. Aşağıdaki cümlelerde belirtili isim tamlamasının (varsa) altını çizin.

- a. Uzak bir iklimin ılık havasını çektim içime.
- b. Sarı papatyalar sereceğim yoluna.
- c. Ağaçlardan biri baharın habercisi olarak çiçek açmış.
- d. Güzelin nazı elbet olacak, derdi.
- e. Bıraktım ardını yıllarca koştüğüm hevesin.
- f. Eriğin pembe, beyaz çiçekleri açmaya başlamıştı.
- g. Tahsilin ticarete yeri yok.
- h. Kimse duymaz çilesini tutmeyen ocakların.

D. Aşağıdaki cümlelerde belirtisiz isim tamlaması (varsa) olan cümlelerin sonuna (+) işareti, olmayanlara (-) işareti koyunuz.

- a. Bizim orada bir Adana kebab yapılır, parmaklarını yersin. (+)
- b. "Kendim ettim kendim buldum." sözü ne doğru sözdür. (+)
- c. Türbenin bahçesine girenleri gördün mü? (-)
- d. Şu güzelim evi ne hâle soktular. (-)
- e. Deniz mavisî gözleriyle hemen fark ediliyordu. (+)
- f. Elindeki işlerin bugün bitmesi gerekiyordu. (-)
- g. Kayık resimleri yaptığım masada işte o minyatür çocuk oturuyor. (+)
- h. Halı saçığının rengi hoşuma gitmedi. (-)

E. Aşağıdaki cümlelerde takısız isim tamlamasının (varsa) altını çizin. (*Takısız isim tamlamaları MEB müfredatında sıfat tamlaması kabul edilmektedir.)

- a. El yazması eserlere ilgisi her geçen gün artıyordu.
- b. Zaten çürük olan tahta kapıyı bir vuruşta açtı.
- c. Ocaktaki çelik tencerede yemek vardı.
- d. Karısına doğum gününde altın bir yüzük hediye etti.
- e. Kırmızı arabayı aldığı yere bırak.
- f. Akdeniz'de pamuk yorganlar hâlâ kullanılıyor.
- g. Kapıdan içeri giren kızın zeytin gözlerinden etkilenmişti.
- h. Haydi pamuk eller cebe diye seslendi!
- i. Ninemden kalma yün çorapları saklıyorum.
- j. Yüksek ateş şikâyeti nedeniyle hastanemize gelmişti.

F. Aşağıdaki cümlelerde zincirleme isim tamlamasının (varsa) altını çizin.

- a. Makedonya dağlarının eriyen karlarının serin ve derin sularına kendini bıraktı.
- b. Vadide yaratılış öncesinin sessizliği vardı.
- c. Ak göğsün üstünde çakır diken bitmeyince gönül yardan ayrılmaz.
- d. Yeni aldığımız çamaşır makinesinin kablolu arızalı çıktı.
- e. Sebzeye yemeklerinin yararlarını saymakla bitiremiyor doktor.
- f. Ağaç, yaprak, kuş sesleri nerelerde diye sorarım.
- g. Türk kültür hayatı bir erozyon yaşıyor.
- h. Türk sanatını ve kültürünü oluşturan yollar kapanıyor.
- i. Türk edebiyatının mutfağında, eski moda şiirler gittikçe azalıyor.
- j. Çil yavrusuymuş gibi dağılsın kederlerim.
- k. Bazılarımızın hayal dünyasında yer etmiş bir sanatçıydı.

G. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun bilgiyle doldurunuz.

1. Bir ismin bir veya daha fazla sıfat tarafından nitelendiği ya da belirtildiği söz öbeklerine sıfat tamlaması denir.
2. Sıfat + isim = sıfat tamlaması
3. Sıfat tamlamasında ana unsur isimdir ve sonda bulunur. Sıfat yardımcı unsurdur ve ismin başında yer alır.
4. Sıfat tamlamasında tamlayan sıfat tamlanan ise isimdir.

H. Aşağıdaki cümlelerde verilen bilgiler doğru ise cümlelerin sonuna (D), yanlış ise (Y) yazınız.

1. İsimden önce gelmeyen sıfatlar da sıfat tamlaması kurabilir.	Y
2. Adlaşan bir sıfat artık sıfat özelliğinden çıkmıştır.	D
3. Sıfat tamlamasında sıfat ile isim yer değiştirebilir.	Y
4. Bir sıfat tamlamasında, ismi niteleyen aynı türden birden fazla sıfat unsuru bulunabilir.	D
5. Birden fazla isim unsuru, bir sıfat unsuru ile nitelenebilir.	D
6. Sıfat olan her yerde sıfat tamlaması da vardır.	D
7. Sıfat ile isim arasına başka kelime ya da kelime grupları girebilir.	Y
8. Sıfat tamlaması söz dizimi içinde isim, sıfat ve zarf görevi yapabilir.	Y
9. İsimler sıfatlar tarafından nitelenebileceği gibi belirtedebilir.	D
10. Sıfat-filler sıfat tamlaması kuramazlar.	Y

I. Aşağıdaki cümlelerde sıfat tamlamalarının (varsa) altını çiziniz.

- Çukurova, verimli toprakları sayesinde yüzyıllar boyunca çiftçilere ev sahipliği yaptı.
- Yüreğinden kanlı ağıt yükseldi.
- Kavuniçi bulutlara doğru süzülen kırlangıçlar havada seyir zevki sunuyordu insanlara.
- Bilim adamı bilgimizi sanatçı ise toplumsal bilincimizi geliştirir.
- Onların yüzleri de içleri gibi karaydı.
- Sandalyenin üzerinde duran ceketinin cebinden beyaz mendili çıkarıp yüzünü örttü.
- Kırış kırış, kırmızı, sopsoğuk bir el önümü kesti.
- İyiler daima sevilir, kötüler ise sevilmez.
- Hangi akıllı bugün okulun tatil olduğunu söyledi.
- Bilmem bu kaçınıcı sonbahar buralarda sensiz.
- Ahmet Bey burada olduğunuzu duyarsa çok kızar.

J. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili olan tamlamaların türünü parantez içerisinde yazınız.

- Sonbahar aylarında kendisiyle birlikte geziye çıkmıştık. (Belirtisiz isim tamlaması)
- Adamın evini güpegündüz soymuşlar da bir gören bile olmamış. (Belirtili isim tamlaması)
- Bu upuzun kış geceleri uyumakla biter mi deyip her gece eğlenceler düzenlerlerdi. (Karma tamlama)
- O gençliğinde öyle can sıkıcı bir adamı ki. (Sıfat tamlaması)
- Doğum gününde altın kolye hediye etmiş. (Takısız isim t.)
- Su değirmeninin çarkı dün bozulmuştu. (Zincirleme isim t.)
- Birkaçının sözüne bakıp hepsini suçlayan doğru değil. (Belirtili isim tamlaması)
- Bir kış günü evimize gelmişti. (Belirtisiz isim tamlaması)
- Okulun giriş kapısına güvenlik koydular. (Zincirleme isim t.)
- Güneş, battığından utanıyormuş gibi sisli ufukta kıpkırmızı kesilmişti. (Sıfat tamlaması)

K. Aşağıdaki tamlamaların karşısına türlerini yazınız. (B'li İ.T. - B'siz İ.T. - Zin. İ.T. - Tak. İ.T. - Sif. T.)

- Bir kış günü karlar arasından çıkageldi arkadaşı. (B'siz İ.T.)
- Herkesin kendine göre derdi var. (B'li İ.T.)
- İleride bu günleri ararız hepimiz. (Sif. T.)
- Unutma çıkar bir yerden tadı sevdanın. (B'li İ.T.)
- Taş evde kimsecikler yoktu. (Tak. İ.T.)
- İkisinin de tek tek yaşantıları, onların birleşmesini zorunlu bir hale getirecek. (B'li İ.T.)
- Kaybedeceğinizi bildiğiniz savaşa girmek yürek işidir. (Sif. T.)
- Hatay'da üretilen ipek şaldan aldım. (Tak. İ.T.)
- Gördün mü dehşetini tipinin, karın? (B'li İ.T.)
- Plastik tabaklar günümüzde yaygın kullanılmakta. (Tak. İ.T.)
- Taşlara sürülen kumlu ayakkabıların çıkırtısı duyuluyordu taa buraya. (B'li İ.T.)
- Türk şiiri ve romanı artık ayaklarını bilgi zeminine basmalıdır. (B'siz İ.T.)
- Üç günlük siyah bir ekmek parçasını yerden kaldırdı. (Sif. T.)
- Kimse kimsenin sözünü kesmesin. (B'li İ.T.)
- Bin yıl sürecek zannedilen kar sesi kulakları hiç rahatsız etmiyordu. (Karma T.)
- Dayımın Serencebey yokuşundaki şekerçi dükkanı çocukluğumun en aydınlık hatıralarını saklar. (Zin. İ.T.)
- Onun şiir dünyasına girmek nerdeyse imkansızdı. (Zin. İ.T.)
- Fark edilmez sisler altındaki dağlar, korular, beyaz yalılar göze silik geliyordu. (Sif. T.)
- Acaba bahar, atların da mı kanını zehirliyor? (B'li İ.T.)
- Ay yüzeyinde yeni kraterler bulundu. (B'siz İ.T.)
- Doğrusunu öğrenince müdürün vicdan azabı duyacağından hiç şüphem yoktu. (Zin. İ.T.)
- Evin kapısı, penceresi çok eskimişti. (B'li İ.T.)
- O hangi vazoya koyacağımızı şaşırdığımız çiçekler kurumaya bırakılmıştı sanki. (Sif. T.)

L. Aşağıdaki cümlelerde yer alan tamlamaların altını çiziniz.

- Hızla artan dünya nüfusu, enerji kaynaklarına olan bağıllığın artması ve tarım alanlarının veriminin artırılması gibi sorunlar açısından su hayati bir öneme sahiptir.
- Türkiye'nin sınıraşan suları, bu sularla ilgili komşu ülkeleri ile yaşadığı sorunlar ve Türkiye'nin konuya ilişkin temel politikaları irdelenecektir.
- Züppe, modern zamanlarda Batı'da ortaya çıkmış sosyal bir tiptir.
- Kaleme aldığı eserleri ile içinde yaşadığı toplumun her türlü problemini yansıtır.
- Türk romanında alafranga, ahlaksız züppe, kötücül entelektüel adlı bu çalışma, Türk romanındaki üç tipolojiyi ve bu tipolojilerin birbirleri ile bağlantılarını ortaya koymaktadır.
- Kemal Bilbaşar'ın 1967 TDK Roman Ödülü'ne sahip eseri Cemo, Doğu Anadolu'daki ağalık sistemini, Osmanlı'dan Türkiye Cumhuriyeti'ne geçiş sancılarını, töredeki kadın erkek rollerini, siyasi gelişmeleri yer yer destansı bir üslupla anlatmış.
- Kuyucaklı Yusuf, köylünün zengin ve memur olan ayrıcalıklı kesimle çatışmasının anlatıldığı sembol romanlardandır.
- Türk aydınlanmasının köylerden başlaması gerektiğini düşünen yazarlar, eserlerinde Türk köylüsünün eğitim sorunlarına ciddiyeyle eğilirler.
- Şair, yazar ve bir düşünür olan İsmet Özel, 19 Eylül 1944 günü Kayseri'de doğmuştur.

A. Aşağıdaki cümlelerde verilen tanımları, kavramlarla / terimlerle eşleştiriniz.

1. Fiilimsilerin, fiillerin, sıfatların veya kendisi gibi zarf olan sözcüklerin anlamlarını zaman, tarz, sebep, miktar, yön gibi anlamlarla tamamlayan sözcüklerdir.
2. Fiillerin ve fiilimsilerin durumunu yani nasıl yapıldığını bildiren zarflardır.
3. Fiilleri ve fiilimsileri zaman yönünden belirten zarflardır.
4. Fiili yön bakımından sınırlayan sözcüklerdir.
5. Fiilleri, fiilimsileri, sıfatları, adlaşmış sıfatları, zarfı nicelik bakımından belirleyen zarflardır.
6. Fiillerin, fiilimsilerin anlamlarını soru yolu ile belirleyen zarflardır.

- a. durum zarfı (2) d. soru zarfı (6)
b. zaman zarfı (3) e. zarf (1)
c. miktar zarfı (5) f. yer-yön zarfı (4)

B. Aşağıdaki cümlelerde verilen bilgiler doğru ise cümlelerin sonuna (D), yanlış ise (Y) yazınız.

- a. Bir kelimenin zarf olabilmesi için mutlaka fiillerden önce gelmesi gerekir. (Y)
- b. Nasıl sorusu, isme sorulursa sıfatı, fiile sorulursa zarfı buldurur. (D)
- c. Bir kelime zarf fiil eklerinden birisini almışsa o kelime sözcük türü olarak zarf görevinde bulunur. (D)
- d. Bir cümlede zarf kullanılmışsa zarfın olduğu kısım aynı zamanda zarf tümleci olarak karşımıza çıkar. (D)
- e. Cümlede hem soru zarfı hem mı/mi soru edatı varsa cümlemin soru anlamı zarfla değil edatla sağlanır. (D)
- f. Zaman anlamlı sözcükler daima zarf olarak karşımıza çıkar. (Y)
- g. "İşte" sözcüğü gösterme zarfıdır. (D)
- h. Fiile ve fiilimsiye sorulan "nasıl" sorusu durum zarfını buldurur. (D)
- i. Zarflar isim çekim eki alır. (Y)
- j. Yer yön zarfları cümlede dolaylı tümleci olarak görev alırlar. (Y)
- k. "Daha" sözcüğü hem durum hem zaman zarfı olabilir. (D)
- l. Yer yön zarfları çekim eki aldıklarında isim olurlar. (D)
- m. "Ne" sözcüğü neden anlamıyla kullanıldığında zarf olur. (D)
- n. Yer yön zarfları ismin anlamını etkilerse sıfat olur. (D)
- o. Zarflar ikilemelerden oluşmaz. (Y)
- p. Zarflar edat grubundan oluşabilir. (D)

C. Aşağıdaki cümlelerde durum zarfı varsa cümlemin yanındaki kutuya (+) işareti, yoksa (-) işareti koyunuz.

a. Soğuk bir kış günü karanfil almak için çiçekçi dükkanına girdim.	-
b. Bir suç işlemeseydi polisi görünce koşarak kaçmazdı.	+
c. Dağların eteklerinde yeşil bir bahçe içine iki katlı çok güzel bir ev yapmıştı.	-
d. Onu dün gece bir sevgili gibi gördüm yüreğime usulca dokunan.	+
e. Aydın, kendi kafasıyla düşünen, kendi gönlüyle hissedenden kişidir.	-
f. Güneş batacağı yere iyice yaklaşıncaya fotoğraf makinesini çantasından çıkardı.	+
g. Mübarek kanının izleri üzerinden yürüyerek kasabaya girdik.	+
h. Sabah ezanı okunurken başlayan yağmur, birdenbire sağnak halini aldı.	+

D. Aşağıdaki cümlelerde (zaman zarfı varsa) zaman zarfının altını çiziniz.

- a. Dünü bilmeyen yarını yakalayamaz.
- b. Ertesi gün öğleye doğru odasına gelen Sekine Hanım, onu yatakta, bu kat kat örtüler altında kaybolmuş buldu.
- c. Dün sabah onunla sizin evin alt yolunda buluştum.
- d. Gece, bülbül ağaran vakte kadar ağlarmış.
- e. Tuna boyuna yaklaştıkça içinizde yepyeni bir hissin ürpermeğe başladığını duyarsınız.
- f. Tatilden dönünce yarım kalan işlerimizi bitiririz.
- g. Bize henüz kimse bu konu hakkında yeterince bilgi vermedi.
- h. Baktı ki iş istediği gibi olmayacak hemen devreye başkalarını soktu.
- i. Bu konuyu sonra yeniden ele alacağını söyleyerek odadan çıktı.

E. Aşağıdaki cümlelerde (yer-yön zarfı varsa) yer-yön zarfının altını çiziniz.

- a. Kahveden çıkan gençlerden biri az ilerde duran arabasına bindi.
- b. Bu ay yukarı taşınmayı düşünüyorlarmış.
- c. İçeriye aydınlatacak gaz lambası getirdi.
- d. Artık Türkiye'de üretilen mallar ileri teknolojiye sahip.
- e. Biraz beri gel, diye seslendi yanındaki adama.
- f. Biraz daha geri gelersen çukura düşeceksin.
- g. Dışarı çok soğuk isterseniz içeri girin.

F. Aşağıdaki cümlelerde (miktar zarfı varsa) miktar zarfı olan kelimenin altını çiziniz.

- a. Başım döndü, biraz şurada oturalım.
- b. Çok kitap okumak her şeyi bilmeni sağlamaz.
- c. Orada fazla kalmayacağım, Veli'yi görüp hemen gideceğim.
- d. Sen daha neyin doğru neyin yanlış olduğunu bilmiyorsun.
- e. En iyi rol yapan kişiyi bundan sonraki oyunda değerlendireceğim.
- f. Çok güzel bir program hazırlamıştı yaz için.
- g. Çok konuşan arkadaşını öğretmenine şikâyet etti.
- h. Üstelik en olmaz yerde karşıma çıkmaz mı?
- i. O tembel bir öğrencim değildi, aksine gayet çalışkan bir öğrencimdi.
- j. Bu yeterli değil, bu işte başarılı olmak istiyorsan daha fazla çalışmalısın.

G. Aşağıdaki cümlelerde soru zarfı varsa cümlemin sonuna (+) işareti, yoksa (-) işareti koyunuz.

- a. Orayı nasıl bulduğunu size anlattı mı? (+)
- b. Alt tarafı bir elbise ne kadar pahalı olabilir ki? (+)
- c. Nasıl bir oda hayal ediyorsun? (-)
- d. Toplantıda hangi konuları ele aldınız? (-)
- e. Dışarıda ne gezip duruyorsun? (+)
- f. Dolabımdaki sakızı siz mi aldınız? (-)
- g. Daha ne kadar bekleyeceğiz onu burada? (+)
- h. Onun kalbini niçin kırdın? (+)

H. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili zarfların türlerini boşluğa yazınız. (Durum, zaman, miktar, yer-yön, soru)

- Evden çıkarken bana haber vermeyi unutma. (Zaman)
- Öğrenciler neden sürekli test çözüyor? (Soru)
- Her mevsimiyle insanı ayrı ayrı saran bu güzelliği bırakıp nasıl giderim, diye düşünüyordu. (Durum)
- Şiir duygusunu lisan haline getirinceye kadar dikkatle yağdırmak gerekir. (Miktar)
- Bulutlar bize küssünce nehirler kurur, tarlalar yavaş yavaş ölür. (Zaman)
- Cennet kadar güzel yurdumuza sahip çıkalım. (Miktar)
- Sen biraz beri gel, oraya Mert oturacak. (Yer-yön)
- İnsan alemde hayal ettiği müddetçe insan gibi yaşar. (Durum)
- Ölgün yaz denizini seyrederken, bu ezayı ruhu pençeleleyen bir kuvvetle hissettim. (Zaman)
- Seni çok bekledik, sen gelmeyince de eve gittik. (Miktar)
- Aşağı inerken merdivenlerden düşmüş. (Yer-yön)
- Son gülün karşısında son bülbül ah ederken gördüm onu karşımda. (Zaman)
- Dışarı çıktı, nereye gittiğini bilmiyorum. (Yer-yön)
- Bu mektubun sonunda imzamı görür görmez kim bilir ne kadar şaşıracağını. (Zaman)
- Ay başında piyasaya çıkan bu kitabın yazarını ne kadar tanırsınız? (Soru)
- Ben bu gurbet ele düştüm düşeli, her gün biraz daha süzül-mekteyim. (Zaman)
- Arkadaşlarının söylediklerini niye kabul etmiyorsun? (Soru)
- Ne zamandan beri orada bekliyorsun? (Soru)
- Kitabın çıktığını söylüyorlar ama ben daha görmedim saha-larda onu. (Zaman)
- Antalya-Ankara arası arabayla en fazla 6 saat sürer. (Miktar)
- Sen büyüklerinle nasıl konuşuyorsun öyle? (Soru)
- Sen de ablan gibi çalışkan bir öğrenci misin? (Miktar)

I. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin türlerini kutucuklara işaretleyiniz.

Cümleler	İsim	Sıfat	Zarf	Zamir
Senden <u>böyle</u> davranışlar beklemesdim.		x		
Lütfen <u>böyle</u> konuşma, üzülürüm!			x	
<u>Akşam</u> tüm zamanların en güzeldir.	x			
Dün <u>akşam</u> yemeğe çıkarken gördüm			x	
<u>Akşamki</u> yemek hayli kalabalıktı.		x		
<u>Doğru</u> söze ne denir.		x		
Hepimiz <u>doğruları</u> konuşmak zorundayız.	x			
Bu konudaki düşüncelerinizi <u>doğru</u> bulmu-yorum.			x	
<u>Ağır ağır</u> çıkacaksın merdivenlerden			x	
Sırtındaki <u>ağır</u> yükü bir o yana bir bu yana sallanıyordu.		x		
Bunlar çok <u>ağır</u> , ben taşıyayım.	x			
<u>Ne</u> ağlarsın benim zülfü siyahım?			x	
<u>Ne</u> iş yaptığını kimse bilmiyordu.		x		
Manisa'dan sana <u>ne</u> getireyim?				x

J. Aşağıdaki cümlelerde geçen zarfları bulunuz. Zarfların türlerini parantez içine yazınız.

- Günün birinde gökyüzünde, güz mevsiminde artık esmer lekeler göremeyeceksiniz.
(günün birinde = zaman zarfı, güz mevsiminde = zaman zarfı, artık = zaman zarfı)
- Kış, Haliç etrafında İstanbul'dakinden daha sert, daha sisli olur. (daha = miktar zarfı)
- Beyaz yelkenlerinde ölgün bir kızılığın titrek son akisleridal-galandı belirsiz. (belirsiz = durum zarfı)
- Bozuk kaldırımların üzerinde buz tutmuş çamur parçalarını kırarak erkenden işe gidenler; mektep hocaları, celepler ve kasaplar fabrikanın önünde bir parça dinlenirlerdi.
(buz tutmuş çamur parçalarını kırarak = durum zarfı, er-kenden = zaman zarfı, bir parça = miktar zarfı)
- Toplanırken göklerde bulutlar yığın yığın. Hırçın bir fırtınayı düşünüyordu deniz.
(yığın yığın = durum zarfı, toplanırken = zaman zarfı)
- Vakit vakit ince bir yağmur serpiyordu.
(vakit vakit = zaman zarfı)

K. Aşağıdaki cümlelerde soru anlamının hangi türde sözcükle sağlandığını karşısına yazınız.

- Siz bu görevlilerden hangisine danıştınız? (zamir)
- Sınavın nereden başladığını öğretmenine söyledi mi? (edat)
- Bu çevre yolunun inşası kaç yıl sürecek? (sıfat)
- Niçin, göç konusunu işleyen bir roman yazmadınız? (zarf)
- Neredeki arsayı satacağını babana sordun mu? (edat)
- Bu okulun ilk müdürünün adı neydi? (zamir)
- Niye böyle sıradan bir dergi haline geldik? (zarf)
- Okulu nasıl boyayacağını sana söyledi mi? (edat)
- Ayla Hanım size Fransa'dan ne getireyim? (zamir)
- Tevfik Fikret'in mezarının nerede olduğunu nasıl öğreniriz? (zarf)
- Kapının önünde bu çocuklar ne dikiliyorlar? (zarf)
- O çocuğun Anakara'da yapılacak düğünü ne gündü? (sıfat)

L. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerin türlerini boşluğa sırasıyla yazınız.

Aslında hiçbir şey kâr değil insana (sıfat, isim, edat)
Ne gücü ne zayıf yanları ne de yüreği (sıfat, isim)
Gölgesi bir haç gölgesidir kollarını açsa (sıfat, isim)
Ve kırar göğsüne bastırırken sevdiği şeyi (zarf, zamir)
Tuhaf bir ayrılıktır hayatı kapkara (sıfat, isim)
Mutlu aşk yok ki dünyada (sıfat, isim)

Güzel aşkı, tatlı aşkı, çıbanım, derdim (sıfat, isim)
Yaralı bir kuş gibi taşıyım seni şuramda (zarf, zamir)
Ve görmeden bakanlar şu halimize bizim (zarf, sıfat)
Süzdüğüm sözleri söylerler benden sonra (sıfat, zarf)
Ve her şey der demez ölür iri gözlerin uğruna (sıfat, sıfat)
Mutlu aşk yok ki dünyada

A. Aşağıdaki cümlelerde verilen bilgiler doğru ise cümlelerin sonuna (D), yanlış ise (Y) yazınız.

- Bağlaç ve edatlar tek başlarına anlam ifade eden sözcüklerdir. (Y)
- "İçin, gibi, üzere, kadar sadece, değil, mi" sözcükleri her yerde edattır. (D)
- Edatlar tek başlarına kullanılmadığı için eklendiği sözcüklere; sıfat, zarf gibi görevler yükleyebilir. (D)
- Cümlede "bir ve tek" kelimelerinin yerine "sadece" kelimesi gelirse "bir ve tek" kelimeleri bağlaç olur. (Y)
- "Yalnız ve ancak" kelimeleri "sadece" anlamıyla edat; "fakat" anlamıyla bağlaçtır. (D)
- "de, ve, ki, çünkü, veya, üstelik, ama, fakat, yahut, oysa, hatta, nitekim, zira, bile" kelimeleri edattır. (Y)
- "ile" yerine "ve" geliyorsa bağlaç, gelmiyorsa edat olur. (D)
- Edatlar cümleden çıkarıldığında cümlede bozulma olmaz. (Y)
- "ise" sözcüğü cümleden çıkarıldığında anlam bozulmuyorsa bağlaç görevindedir. (D)
- Tüm sözcükler kullanım yerine göre ünlem olabilir. (D)
- Ünlemler sadece duyguları karşılar. (Y)
- e göre, -e doğru, -e karşı, -e kadar, -e değin, -e dek -e rağmen, -a ait, -den beri, -den başka, -den dolayı, -den önce, -den sonra" sözcükleri edattır. (D)

B. Aşağıdaki cümlelerdeki altı çizili sözcüklerin türünü işaretleyiniz.

Cümleler	edat	bağlaç	sıfat	zarf
Seni ailenle yazın buraya bekliyoruz.	X			
Kağıt ile kalem getirmeni istiyorum.		X		
Burada tek seni tanırım.	X			
Tek başına buralara kadar gelmiş.			X	
Bu evde tek oturacağım.				X
İzin veriyorum yalnız sürekli arayacaksın.		X		
Evde yalnız kalacakmış bu akşam.				X
Yarışmaya yalnız İsmail katılıyormuş.	X			
Yalnız insanlar hayatta daha güçlü oluyor.			X	
Bu işin altından ancak sen kalkarsın.	X			
Sözünü tutarım ancak sen de bana yardım edeceksin.		X		
Annem sütlaç sever babam ise muhallebi.		X		
Et pahalı süt ise oldukça ucuzdu.		X		

C. Aşağıdaki cümlelerde edat varsa altını çizip kutu içine (+) işareti, yoksa (-) işareti koyunuz.

a. Neden geç kaldığımı biliyor musun?	+
b. Kitabın sonuna doğru olayların akışı bozuluyor.	+
c. Sinemada sürekli öksürdüğünden dolayı oradakiler rahatsız oldular.	+
d. Bu konudaki düşüncene katılmıyor değilim.	+
e. Doğru karşı eve git, biraz tuzla şeker al, gel.	-
f. Bir yazıda sözcükler özenle seçilerek kullanılmalı, özlü ve düşünsel yönden zengin olmalıdır.	+
g. Bu işi bir kendinin yapabileceğini sanıyordu.	+
h. Ben öyle herkese göre ayrı konuşan biri değilim.	+
i. Bu işi en iyi şekilde yaptı da başka iş bekliyor.	-
j. Dernek başkanı, son toplantıda hem güzel hem etkili konuştu.	-

D. Bazı ekler edatların yerini tutabilir ama bu ekler edat değildir. Altı çizili eklerin hangi edatın yerini tuttuğunu boşluğa yazınız.

- Bence artık sen de herkes gibisin. (göre)
- Gönlünü almaya eve kadar gelmişti. (için)
- O lunaparkta koca koca insanlar çocukça eğlendi. (gibi)
- Şehirnden geç döndüğünden yemeğe yetişemedi. (için)

E. Edatlar cümlelere farklı anlamlar katabilir.

Aşağıdaki cümlelerde edatın kattığı anlamı karşılarına yazınız.

- Fırtına olduğu için üç gündür denize açılmadı. (neden)
- Herkes daha iyi bir yer kazanmak için çalışıyordu. (amaç)
- İmkanın oldu mu sen de Paris'e gidersin. (şart)
- Bu başarıda senin de benim kadar payın var. (eşitlik)
- O halim selim adam birden yaprak gibi titremeye başladı. (benzerlik)

F. Edatlar sıfat, zarf, yüklem görevinde söz öbekleri oluşturur. Aşağıdaki cümlelerde edatın oluşturduğu öbeklerin görevini boşluğa yazınız.

- El kadar çocuğa kaldıramayacağı görevler veriyordu. (sıfat)
- Kalabalık, caddelerden meydana sel gibi akıyordu. (zarf)
- Onun şiiri boyna dolanan ipek şal gibiydi. (yüklem)
- Bunca çiçek sadece senin içindi. (yüklem)
- Kibrit kutusu gibi bir eve hepimiz sığmıştık. (sıfat)

G. Aşağıdaki cümlelerde bağlaç kullanılmışsa bağlacın altını çiziniz.

- Kimse onu dinlemiyor oysa anlattıkları çok ilginç.
- İster kalem ister defter versinler beni kandıramazlar.
- Masmavi bir gök, masmavi bir göl ve yeşilin, sarının, kızılın her çeşidi ile süslenmiş yamaçlar.
- Yarınki sınav için silgiyle kalemi akşam uyumadan önce hazırlamıştı.
- Bir derdin var senin ama bana söylemek istemiyorsun.
- Tatillerde babam evde oturmayı annem ise gezmeyi severdi.
- Nitekim kendine güveni geldi.
- Karşımda hem konuşan hem ağlayan birini görünce ne yapacağımı şaşırdım.

H. Aşağıdaki cümlelerde kullanılan ünlemlerin altını çiziniz.

- Yandım, diye bir ses duyuldu.
- Gençliği aklına geldikçe derinden bir ah sesi duyuluyordu.
- Kardeşimin ahını aldın, sanıyor musun ki bu dünyada iki yakan bir araya gelecek.
- Ey mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü.
- Mezuniyet töreninde mutluluğu biraz abarttı.
- Hey Sakarya, kim demiş suya vurulmaz perçin?
- Eyvah, yemek yandı!
- Eh, şeniz işte bu düşünde.
- A benim aslan oğlum sen nerelerdeydin?
- Of, bu belaya ben nasıl bulaştım.
- Hişt, buraya bakar mısın?
- Ya Rab, bu uğursuz gecenin yok mu sabahı?
- Aman, sakın düşüreyim deme!
- Allah Allah, nereden çıkarırsınız bu lafları!

I. Aşağıdaki altı çizili sözcükler edatsa parantezin içine (E), bağlaçsa (B) yazınız.

- Bu söylediklerinden başka bir laf bilmez misin sen. (E)
- Gâh eserim yeller gibi gâh akarım seller gibi. (B)
- Bekârkem yemekleri ben yapardım, bulaşıkları ise arkadaşım yıkardı. (B)
- Filmi öyle güzel anlattılar ki görmüş kadar oldum. (B)
- Bu işi senin için kabul ettiğimi düşünme. (E)
- Kardeşim olsan bile sana ayrıcalık tanımam. (B)
- Söylediklerine inanıyorum ancak benim yapabileceğim bir şey yok. (B)
- Programı senin geleceğin saate göre ayarlayacağız (E)
- Ya bu deveyi güdersin ya bu diyardan gidersin. (B)
- Bu hataya rağmen yine de ligde kalmayı başardık. (E)
- Belli olmaz belki de seni görmeye yine gelirim. (B)

J. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerin türlerini parantez işaretini içine yazınız.

- Doğru söyle, gerçekten sınavı kazandın mı? (Zarf)
- Okuldan çıkınca arkadaşlarım beni görmesin diye ara sokaklardan geçerek doğru eve gittim. (Zarf)
- Deneme sınavında 55 doğru, 13 yanlışım çıkmış. (İsim)
- Her gün bana doğru bir adım daha yaklaştın. (Edat)
- Yalnız yaşamak ne zor, onu gel sen bana sor. (Zarf)
- Dışarıyı görmek istiyorsan biraz beri gel. (Zarf)
- Dünden beri seni her yerde aradım. (Edat)
- Ben sana beriki yolu kullan, dedim. (Sıfat)
- Çok uzaklaştın azıcık beriye gel. (İsim)
- Bu olayda sana karşı olduğumu düşünmeni istemem. (Edat)
- Elbet karşına seveceğin biri çıkacak, karamsar olma. (İsim)
- Şu karşıkı evi kiraya veriyorlarmış. (Sıfat)
- Bu karmaşık olayı çöze çöze bir sen çözersin. (Edat)
- Sakın ona bir şey söyleme, olanlarla bir ilgisi yok. (Sıfat)
- Birileri seni motive ederse başarılı olursun. (Zamir)
- Bu riskli işte, tek sana güvenebilirim. (Edat)
- Aldığımız ürünlerden teki bile arızalı çıkmadı. (Zamir)
- Evde tek başına kalınca akli başına gelmiş. (Sıfat)
- Onu arayacaktım ancak zaman bulamadım. (Bağlaç)
- Bu güzel sözleri ancak benim annem söyleyebilirdi. (Edat)

K. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili bölümler edat grubuysa boşluğa (EG), bağlaç grubuysa (BG), ünlem grubuysa (ÜG) yazınız.

- Kara kara gözleriyle etrafı kolaçan ediyor. (EG)
- Tiyatro ve sinema, kültür hayatımızın vazgeçilmezidir. (BG)
- O günden beri ne arayıp ne sordu. (BG)
- Yüksek lisans yapmak üzere yurt dışına gitti. (EG)
- Yahu arkadaş bir işi de doğru düzgün yap. (ÜG)
- Kısaca belirtiyim ki çocukluk günlerimi özleyorum. (BG)
- Dünkü toplantıya göre mesai 8.00'de başlayacakmış. (EG)
- Yalnız senin gezdiğin bahçede açmaz çiçek. (EG)
- Hem ağladım hem güldüm film izlerken. (BG)
- Film izlemeyi severim, maç izlemeyi ise çok sevmem. (BG)
- Kuru yemiş ile içeri giremezsiniz. (EG)
- Ah ulan Rıza! Ne çok beklettin beni? (ÜG)
- Vay be, ne büyük işler başarmış! (ÜG)

- Tutku öyle güçlü bir duygudur ki treni raydan bile çıkarabilir.
- Hırsla ihtirasla dolu bir yaşama çevirir insanı.
- Tutkuların esiri olur çünkü onu yenecek bir gücü kendimizde bulamayız.
- Bize neler yaptırır neler?
- Bu kadar da olmaz dedirten her şeyi bir bir yaptırır.
- Kaçış yolu arayan insan için yalnız bir yol vardır: Sevgiyi kalbe aşılacak.

Aşağıda bu parçayla ilgili bazı bilgiler verilmiştir. Bu bilgiler doğru ise parantez işareti içerisine (+) işareti, yanlış ise (-) işareti koyunuz.

a. Birinci cümlede iki tane bağlaç kullanılmıştır.	+
b. İkinci cümlede birinci -la bağlaç ikinci -la edat görevindedir.	+
c. Üçüncü cümledeki "bir" sözcüğü edat görevindedir.	-
d. Üçüncü cümledeki "çünkü" kelimesi bağlaç görevindedir.	+
e. Dördüncü cümledeki "neler" kelimesi tekrarlı bağlaçtır.	-
f. Beşinci cümlede edat kullanılmamıştır.	-
g. Altıncı cümlede iki tane edat vardır.	+

M. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerin türlerini yanlarına yazınız.

Ve sen daha demincek, (bağlaç, zamir, zarf, zarf)

Yıllar da geçse demincek, (isim, bağlaç)

Bıçkılanmış dal gibi ayrı düştüğüm, (sıfat, isim, edat)

Ömrümün sebebi, ustam, sevgilim, (isim, isim)

Yaran derine gitmiş, (isim, isim)

Fitul tutmaz, bilirim. (isim, fiil)

Ama hesap dağlarladır, (bağlaç, isim)

Umut dağlarla. (isim, edat)

Düşün, uzay çağında bir ayağımız, (isim, isim, sıfat)

Ham çarık, kıl çorapta olsa da biri (sıfat, bağlaç, zamir)

Düşün, olasılık, atom fiziği (isim, isim, isim)

Ve bizi biz eden amansız seveda, (zamir, sıfat)

Atıp bir kıyıya iki zamanı (zarf, sıfat)

Yarının çocukları, gülleri için, (isim, edat)

Koymuş postasını, (isim)

Görmüş restini. (isim)

He canım, (ünlem)

Sen getir üstünü. (zamir, isim)

N. Aşağıdaki sözcüklerin sadece edat olanlarının karşısına (E), sadece bağlaç olanların karşısına (B) hem edat hem bağlaç olarak kullanılabilenlerin karşısına (EB) yazınız.

de (B) için (E) ve (B) ile (EB) gibi (E) ki (B)
üzere (E) ama (B) fakat (B) kadar (E) sadece (E)
veya (B) yalnız (EB) ancak (EB) hatta (B) yahut (B)
göre (E) rağmen (E) değil (E) mi (E) dair (E)
bile (B) tek (EB) bir (EB) -e karşı (E) ya da (B)

A. Aşağıdaki cümlelerde verilen bilgiler doğruysa boşluk bırakılan yere (D), yanlış ise (Y) yazınız.

- Fiiller; iş, oluş, hareket bildiren, (şart kipiyle çekimlenenler hariç) cümlede mutlaka yüklem olan, kip ve kişi eklerini alan sözcüklerdir. (D)
- Fiiller anlamına göre oluş, kılış ve durum eylemi olmak üzere üçe ayrılır. (D)
- Durum fiilleri zamana yayılırken, oluş fiilleri zamana yayılmaz. (Y)
- Kılış fiilleri nesne alır, durum ve oluş fiilleri nesne almaz. (D)
- Fiiller cümlede mutlaka çekimli hâlde (kip ve kişi eki almış) bulunur. (D)
- Fiil kiplerinin zaman bildirenlerine dilek ya da tasarlama kipi (-di, -miş, -yor, -ecek, -r), dilek bildirenlerine haber ya da bildirme kipi (-meli, -se, -e, emir) denir. (Y)
- Üzerinde bir tane zaman ya da kip eki bulunan eyleme basit zamanlı eylem, birden fazla zaman ya da kip eki bulunan eyleme birleşik zamanlı eylem denir. (D)

B. Aşağıdaki eylemleri anlamlarına göre (kılış, durum, oluş) adlandırınız.

sev-	Kılış	kır-	Kılış
uyu-	Durum	özle-	Kılış
büyü-	Oluş	iç-	Kılış
kon-	Durum	çalış-	Kılış
uza-	Oluş	yaz-	Kılış
yıka-	Kılış	ağla-	Durum
sol-	Oluş	çürü-	Oluş
sil-	Kılış	doğ-	Oluş

C. Aşağıdaki eylemlerin aldığı kip eklerini haber ve dilek olarak ayırınız.

çalışmalısın	Tasarlama	anlattı	Haber
gönderiyor	Haber	bileyim	Tasarlama
sussun	Tasarlama	üzüldüm	Haber
konuşmaz	Haber	silinmiş	Haber
söndürecek	Haber	unutsam	Tasarlama
git	Tasarlama	gelin	Tasarlama
yazacak	Haber	sussak	Tasarlama

D. Aşağıdaki eylemlerin çekimini zaman ve kişi yönünden boşluğa yazınız.

	Zaman	Kişi
unutacak	Gelecek zaman	3. tekil kişi
bekliyorum	Şimdiki zaman	1. tekil kişi
biliriz	Geniş zaman	1. çoğul kişi
anlasa	Şart kipi	3. tekil kişi
bekleme	Emir kipi	2. tekil kişi
gelmelisiniz	Gereklik kipi	2. çoğul kişi
anlamışlar	Öğrenilen geçmiş z.	3. çoğul kişi
bakacaksın	Gelecek zaman	2. tekil kişi
gideyim	İstek kipi	1. tekil kişi
sevemedik	Görülen geçmiş z.	1. çoğul kişi
duyulur	Geniş zaman	3. tekil kişi

E. Aşağıdaki birleşik zamanlı eylemleri adlandırınız.

çalışıyorsa	Şimdiki zamanın şartı
gelecekmış	Gelecek zamanın rivayeti
bilmeliydi	Gereklik kipi hikâyesi
görülmezse	Geniş zamanın şartı
bekleyemezdi	Geniş zamanın hikâyesi
gelmişti	Öğrenilen geçmiş zamanın hikâyesi
anıyordum	Şimdiki zamanın hikâyesi
yorulmuştuk	Öğrenilen geçmiş zamanın hikâyesi
bilseymiş	Şart kipi rivayeti

F. Aşağıdaki cümlelerde haber (bildirme) kipi varsa bildirme kipi alan kelimenin altını çizip kutucuğun içerisine (+) işareti, yoksa (-) işareti koyunuz.

a. Görmüyor musun bu kadar iyilikten sonra maraz çıkaracağını.	+
b. Yaşama sevincimi elimden alıp giden oydu.	-
c. Yanında konuşulanları duymuyormuş hiç.	+
d. Gözlerinden süzülen yaşlar yanaklarını ıslatmıştı.	+
e. Herkes önce kendi işiyle uğraşmalı elbette.	-
f. Dersine düzenli çalışan öğrencinin başarılı olmaması düşünülemez.	+
g. Dilenciye evine buyur edişine çok şaşırdım doğrusu.	+
h. Gelirken elinde getirdiği şey neydi?	-
i. Yeni gelen müdür de tıpkı onun gibiydi.	-
j. Sazlıklardan havalanan kuşlar, buldukları ağaç dallarına konuyordu.	+
k. Bir an uyanırlarsa leziz uykularından, baştan başa her yer kesilir kapkara zindan.	+
l. Doktor randevum olduğundan sizinle pikniğe gelemeyeceğim.	+
m. Ve her şeyin yalnızlığı birden biterse, sonsuzluğu kalır aşkın ve yalnızlığın.	+
n. Gitmeden önce bunu bize vermesi gerekmez mi?	+
o. Bu soruna biri mutlaka bir çözüm getirmeli.	-
p. Artık sevmeyeceğim, bütün kabahat senin.	+

G. Aşağıdaki cümlelerde (dilek kipi varsa) dilek kiplerinin altını çizip parantez içerisine çeşidini yazınız.

- Kalbimi sıkı tutup direnmesini bilmeliyim. (gerekliklik)
- Çabucak yola çıksak yoksa geç kalacağız. (şart)
- Boks maçlarından nasıl hoşlanayım? (istek)
- İnsanın her işinde doğru olması gerek. (emir)
- Vakti gelince her şey mutlaka gün yüzüne çıkmalı. (gerekliklik)
- Garsona hemen buraya gelmesini söyleyin. (emir)
- Boğazında düğümlenen hıçkırık olayım. (istek)
- Keşke bu güzel şarkıyı ben söylesem. (şart)

H. Aşağıda yer alan cümlelerde anlam kayması varsa parantez içerisine (+), yoksa (–) işaretleyiniz.

a. Merak etme, yarın sabah okula gidiyor.	+
b. Neden hataları hep sen yapıyorsun.	+
c. Sen ödevini yap, yarın gelir, ödevini kontrol ederim.	+
d. Çalıştığım gazete her yıl, yılın en başarılı muhabirini seçer.	–
e. Bu notları akşam iş yerinde arkadaşlarıyla birlikte güzelce incellersiniz.	+
f. Çocukluğumun en güzel anılarını bu küçük, sevimli köyde yaşadım.	–
g. Hasanlar yıllar önce bu mahalleye gelip, derme çatma bir ev yapıp bu eve yerleşirler.	+
h. Kendini yığın haline getiren bir millet, varlığını uzun süre koruyamaz.	–
i. Denize bakan evler gibiydim seninle.	–
j. Parkta oynayan çocuk, kafasını çevirdiğinde bir de ne görsün, annesi yok.	+
k. Çalıştığın konuyla alakası olmayan kitapları masandan hemen kaldıracaksın.	+
l. Erken geldimse de onu görmem mümkün olmadı.	–
m. Size gelirsek mi haber gönderelim, gelmezsek mi?	+
n. Kitaplığını her ay yeni kitaplarla zenginleştiriyor.	+
o. Gelsen de şu işleri birlikte yapsak.	–
p. Bu cami bize Selçuklulardan kalma bir eser olacak.	+
q. Ödevim yarına yetişir.	+
r. Sözünü hemen yerine getireceksin.	+

I. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili eylemler, basit zamanlı (çekimli) ise boşluğa (1) birleşik zamanlı (çekimli) ise boşluğa (2) yazınız.

- Şirketteki sorunları büyük uğraş sonrası ancak giderdi. (1)
- Her yaz Adrasan'a o balıkçı kulübesinden bozma yazlığını giderdi. (2)
- O küçük mağazada el işi takılar yapıp satarmış. (2)
- Keşke gölgesine razı bir fesleğen olaydım. (2)
- Kadife keseden pırl pırl, masmavi bir taş çıkardı. (1)
- O zamanlarda da ekonomi dünyasında bütün yollar Roma'ya çıkardı. (2)
- Bulunduğun yerde değer bilinmiyorsa yerini değiştirmeyi unutma. (2)
- Bir söz zamanında söylenmezse söyleneceği yeni zamanı beklemek zorunda kalır. (2)
- Ninem, savaş yıllarında dağlardan topladığı otlarla çocuklarını doyurmuş. (1)

J. Aşağıdaki eylemleri yapılarına göre adlandırınız.

terk ediyordu	birleşik	gelebilir	birleşik
uçacaksın	basit	sevindim	türemiş
büyütsün	türemiş	havlamaz	türemiş
evlendi	türemiş	gidedur	birleşik
kayboldu	birleşik	anlatıverdi	birleşik
yıkattı	türemiş	ağlayamam	birleşik

K. Aşağıdaki birleşik eylemleri çeşidine göre (anlamca kaynaşmış, yardımcı fiille, kurallı) adlandırınız.

... kabul ediyor	yardımcı f.	... vazgeçti	kaynaşmış
... aklına yattı	kaynaşmış	... gelebilir	kurallı
... unutamaz	kurallı	... gidedur	kurallı
... anlatıverdi	kurallı	... sabreyleyim	yardımcı f.
... hallolmuş	yardımcı f.	... iç geçiriyor	kaynaşmış
... fark etsen	yardımcı f.	... reddedilmeli	yardımcı f.
... bakakalırsın	kurallı	... yapılagelir	kurallı

L. Aşağıdaki bilgiler doğruysa karşısına (D), yanlış ise (Y) yazınız.

- Ek-eylem ya isimleri yüklem yapar ya da fiilleri birleşik zamanlı hale getirir. (D)
- Ek-eylem isimleri üç zamanda yüklem yapabilir. (D)
- Ek-eylemin geniş zaman eki -dır genellikle düşer. (D)
- Ek-eylem basit zamanlı fiillere gelebilir. (Y)
- Ek-eylem fiilleri üç kiple birleşik zamanlı hale getirir. (D)

M. Aşağıda verilen cümlelerde ek-fiilin geldiği sözcüklerin altını çizerek görevini belirtiniz.

Cümleler	İsmi yüklem yapma	Fiili birleşik zamanlı yapma
a. Babasının ona tek öğüdü <u>çalış idi</u> .	X	
b. Her mimari eser, <u>milli hayatın bir koruyucusudur</u> .	X	
c. Bizim hisarımız at sırtıyla yalın kılıç, diye <u>gölüşürdü</u> bu Türkmenler.		X
d. Bu adam, nedense bir baba sıcaklığını <u>duyurmuştu</u> .		X
e. Dalgalı sular, başıboş bıraktığım sandalı <u>çekiştiriyordu</u> .		X
f. İnsanlarda olması gereken en önemli özellik <u>güvenmiş</u> .	X	
g. Benim sadık yârim <u>kara topraktır</u> .	X	
h. Dikkat <u>etseymiş</u> de hata <u>yapmasaymış</u> .		X
i. Benimle iddialaşıp kaybeden <u>kendisi</u> .	X	
j. Bu konuları konuşmak için <u>çok küçüksün</u> .	X	
k. Bu işte sonuna kadar <u>beraberiz</u> .	X	

N. Aşağıdaki cümlelerde ek-fiil kullanılmışsa cümle sonuna (+) işareti, kullanılmamışsa (–) işareti koyunuz.

- Sadrazam o zaman kethüdasını Muhsin Çelebi'nin Üsküdar'daki evine gönderdi. (–)
- Gece büyük bir lezzetle saz faslına başlanırdı. (+)
- Durmuş saat gibiydi durup geçmeyen zaman. (+)
- Bursa'nın güzelliği, tabiatın ve tarihin bir iş birliğidir. (+)
- Doktorun içine birdenbire bir hüznün çöktü. (–)
- Anadolu'da dağların ve köylerin sonsuz bir biteviyeliği var. (+)
- Kibar, iyi yürekli, mütevazı Muhlis Bey zaten istemezdi mezar taşı. (+)
- Bir kömür dumanıyla tütsülendi akşamlar. (–)
- Bu işi başına saran ben değilim. (+)
- Ürkek ellerimle çekmeliyim yorganı üstüme. (–)
- Muradına ereceksin bir gün sen de. (–)

A. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun bilgiyle doldurunuz.

1. Fiilimsiler üç grupta incelenir bunlar: isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil.
2. Fiilimsiler cümle içinde isim, sıfat ve zarf göreviyle kullanılır.
3. isim-fiil "-ma, -ış, -mak" eklerini alır.
4. sıfat-fiil "-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş" eklerini alır.
5. zarf-fiil "-ken, -alı, -esiye, -e...e, -madan, -ince, -ip, -arak, -dık, -ça, -r... -mez, -casına, -dığında, -meksizin" eklerini alır.
6. Fiilimsi ekleri fiil kök ya da gövdelerine gelir.

B. Aşağıdaki cümlelerde (isim fiil varsa) isim fiilin altını çiziniz.

- a. Bir konuyla diğeri arasında ilgi kurmakta zorlanıyor.
- b. Bir felaketle karşılaşmayan kimse, huzurun kıymetini bilemez.
- c. Bugünlerde yataktan kalkmaya mecali yok babamın.
- d. Sonunda onu eline düşürmenin bir yolunu buldu.
- e. Dilenciye evine çağırmasına çok şaşırdım doğrusu.
- f. Türkçeci derste ek olan -ki'nin yazılışını işledi.

C. Aşağıdaki cümlelerde -ma/-me ekinin olumsuzluk eki mi, fiilimsi eki mi olduğunu (harfleri yazarak) belirtiniz.

- a. İstanbul'da yaşayan dedesini iki yıldır görmemişti.
- b. Çalışmaya küçük yaşta başladığı için tecrübeliydi.
- c. Bilmediği konularda da ahkam kesiyor.
- d. Yeni bir kitap yazmaya karar verdim.
- e. Söyleme kimseye benden duyduğunu
- f. Dinlenmeye vakit bulamıyordu çalışmaktan.

1. Olumsuzluk eki : a, c, e
2. İsim fiil eki : b, d, f

D. Aşağıdaki cümlelerde geçen sıfat fiillerin altını çiziniz.

- a. Yeni hazırlanmış soruları denemede mutlaka kullanmalıyım.
- b. Bana düğünde aldığı gömleği hâlâ çok beğenirim.
- c. Yapabileceğin işleri neden hâlâ başkalarına yaptırmaya çalışıyorsun.
- d. Eve girdiğimde herkesin telaş içinde olduğunu gördüm.
- e. Yazar, yazdıklarının artık kendisine ait olmadığını dile getirdi.
- f. Bizi sevenler kötü zamanlarımızda hep yanımızdaydı.
- g. Yıkılası yaban ellerde ömrün geçmesine hüznüldü.
- h. Oyuncu yine unutulmaz bir maç çıkardı.
- i. Yazar son romanında anlaşılır bir dil kullanmış.
- j. Meyveli koca yemiş fidanları arasında dolaştığımız o günleri çok özledim.

E. Aşağıdaki cümlelerde eylemsi eki aldığı hâlde eylemsi özelliği göstermeyen (kalıcı ad olmuş) sözcüklerin bulunduğu cümlelerin karşısına artı (+) koyunuz.

- a. Başındaki yazmayı sarıya mı boyadın? (+)
- b. Elindeki kalemlerle deftere bir şeyler yazmaya çalışıyordu. (-)
- c. Dönerleri sen al, içecekleri ben söyleyeyim. (+)
- d. Tarlayı bu yıl erkenden ekmek lazım. (-)
- e. Koltuğunun altında üç ekmekle eve gidiyordu. (+)
- f. Kapıdan çıkarken annesinden çekeceği istedi. (+)
- g. Yaşanacak güzel günler olduğuna inanıyordu. (-)
- h. Etleri bakır tavada kavurmaya başladı. (-)

F. Aşağıda verilen cümlelerde -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş eklerini kip eki mi, fiilimsi eki mi olduğunu (harfleri yazarak) belirtiniz.

- a. Görünmez kaza dedikleri bu olsa gerek.
- b. Taşınmazların tapu işlemlerini gerçekleştirdik
- c. Kıyı o kadar yosunlu ki yüzülmez burada.
- d. Şu dünyada bir nesneye yanar içim göynür özüm.
- e. Ağlar gözlerle yanımızdan uzaklaştı.
- f. Görmüş geçirmiş bir ihtiyardı karşımızdaki.
- g. Elinden tuttuğu gibi almış, gelmiş.
- h. Ülkemizin tanıtılacak yerleri için bir video hazırlıyorum.
- i. Geçen sene kuzeyden güneye tüm şehirleri gezdik.
- j. Yarışmada yeni şiirini okuyacak ablam.
- k. Uzun zamandır yaptığı işler hayli dikkat çekiyor.

1. kip eki c, d, g, i, j
2. fiilimsi eki a, b, e, f, h, k

G. Aşağıdaki cümlelerdeki zarf fiillerin altlarını çiziniz.

- a. Taparcasına hayrandım bir zamanlar.
- b. Küçük loş bir odada katibin bıraktığı kağıtları okurken buldum onu.
- c. Beşer onar rast geldiği eşkıyalarla tek başına vuruşarak yitip gitçe can verdi.
- d. Seni yağmurdan, kardan, rüzgardan sora sora buldum.
- e. Yorulmaksızın çalışan adam babamdır.
- f. Sen bunu anlayıncaya kadar atı alan Üsküdar'ı geçerse karışmam.
- g. İçeri girdiğimde herkes meraklı gözlerle bana bakıyordu.
- h. Hatırladın mı en son giderken kimlerin kalbini kırdığını?
- i. Bütün gün konusmadan yürüdük, eve yaklaştığımızda ise susmak bilmedi.
- j. Buralarda havalar gittikçe soğuyordu.

H. Aşağıdaki cümlelerdeki fiilimsilerin altını çizerek çeşidini yanındaki kutuya işaretleyiniz.

Cümleler	isim fiil	sıfat fiil	zarf fiil
Seninle birlikte <u>yaşama</u> sevincim arttı.	X		
Onunla <u>karşılaştığımızdan</u> beri gözüme uyku girmiyor.		X	
<u>Gülüşleri</u> kulağımdan gitmiyor.	X		
<u>Okudukça</u> <u>yazdığın</u> şiirler güzelleşecek.		X	X
Bize <u>gösterilen</u> masaya oturduk		X	
Şu tatilde <u>doya doya</u> eğlenemedik.			X
Sahilde <u>oturmak</u> , onun <u>vazgeçilmez</u> alışkanlığıdır.	X	X	
Boş arazide <u>yürürken</u> ayağına diken batmış.			X
Dağda <u>seken</u> ceylanlar misali neşeliyim.		X	
Ateş <u>düştüğü</u> yeri yakar.		X	
Binanın <u>devrilişiyle</u> büyük bir ses duyuldu.	X		
Kulaktan <u>dolma</u> laflara itibar etmeyiniz.	X		
Yüzündeki makyaj ile <u>tanınmaz</u> hale gelmişti.		X	
Arkadaşımı o hâlde <u>görünce</u> donup kaldım.			X
Sesini <u>duyar duymaz</u> yardıma koştuk.			X
İşe <u>gidiş dönüşlerinde</u> hep toplu <u>taşımaya</u> kullanıyor.	X		
Okulu <u>bitirmeden</u> , yurt dışına çıkacaktı.			X

- A. Cümlelerin öğeleri bulunurken yükleme sorulması gereken soruları aşağıdaki boşluklara yazınız.**

Özne:	<u>ne, kim, olan ne, olan kim?</u>
Nesne:	<u>ne</u> (belirtisiz) <u>neyi, kimi?</u> (belirtili)
Dolaylı tümleç:	<u>nereye, nerede, nereden</u> <u>kime, kimde, kimden</u> <u>neye, neyde, neyden</u>
Zarf tümleci:	<u>niye, niçin, nasıl, ne kadar, neyle, ne zaman...</u>

- B. Aşağıdaki cümlelerde yer alan yüklemeleri bulup yüklemelerin altını çiziniz.**

- İhtiyar, ağlayarak Cem'in eski kahramanlıklarını anlattı.
- Akşehir'de sonbahar kısa sürer.
- Sakla samanı, gelir zamanı.
- Yalnız başıma bir köşeye ilişirdim, kımıldamazdım, susardım, beklerdim, korkudan büzülürdüm, rengimin uçtuğunu hissederdim.
- Elleriyle duvarlara tutunarak yürürken içinde hemen düşmek üzere olduğu bir uçurumdan kurtulmuş olanların sevinci vardı.
- Sonbaharın kışa döndüğü, esintili, az güneşli bir gündü.
- Evimiz, bir derenin kenarındaki küçük yemyeşil bir bahçenin ortasındaydı.

- C. Aşağıdaki cümlelerin yüklemelerinin altını çizerek yüklem hangi kelime/kelime öbeğinden oluştuğunu yanlarına yazınız.**

Cümleler	Sözcük-Söz grupları
Çocuğun boyu <u>parmak kadardı</u> .	<u>Edat grubu</u>
Yumurta, <u>kırlangıç yuvasındaymış</u> .	<u>İsim tamlaması</u>
Datça'nın suyu bu sene <u>dupduruydu</u> .	<u>Pekiştirme sıfatı</u>
Esra okul temsilciliğine aday <u>gösterilmiş</u> .	<u>Çekimli eylem</u>
Seneye <u>Malatya'da değilim</u> .	<u>Edat grubu</u>
Onlarla yarışmaya katılmak isteyen, <u>sizsiniz</u> .	<u>Zamir</u>
Yaşlılıkta bile terk edemediğim şey <u>hayal kurmak</u> .	<u>Filimsi grubu</u>
Bu konuda da yine <u>çamura yattı</u> .	<u>Deyim</u>
<u>Az güneşli bir gündü</u> .	<u>Sıfat tamlaması</u>
Ege'nin rüzgarı <u>püfür püfürdür</u> .	<u>İkileme</u>
<u>Kalakaldık</u> öylece indiğimiz yerde.	<u>Birleşik fiil</u>
Çocuklara bugün babaanneleri <u>göz kulak olacak</u> .	<u>Deyim</u>

- D. Aşağıdaki cümlelerde yer alan öznelerin altını çiziniz.**

- 1840 yılında Tekirdağ'da dünyaya geldi Namık Kemal.
- Arabası bir haftadır çalışmıyordu.
- Ulu mabet, seni ancak bu sabah anlıyorum.
- Bu şehirde ufak bir yıkıntı, küçük bir ihmal, yerine konulması unutulmuş bir taş, kapatılmamış çukur yok mu?
- Yenilenebilir enerji kaynakları günümüzde önemli bir şekilde araştırılıyor.
- Sıcak yaz günü evde kim varsa küçük büyük, çoluk çocuk toplandılar.

- E. Tabloda verilen cümlelerin öznelerini bularak türünü işaretleyiniz.**

Cümleler	Gerçek	Sözde	Örtülü
Muayene odasının kapısı açılır.		X	
Öğrenci sorunlarını görüşmek üzere toplandılar.	X		
Çadırın içine <u>eski kilim ve halılar</u> serilirdi.		X	
Aydın olmak için önce <u>insan olmak</u> lazım.	X		
Ülkemizin tarihi ve kültürel yerleri <u>turistlerce</u> gezildi.			X
Trafik ile ilgili <u>problem</u> hızla çözülüyor.		X	
Gurbet çeken gönüller kuşatmıştı ocağı	X		
<u>Belediye görevlileri tarafından tüm anıtlar</u> temizlendi.		X	X
Sokak kapısına çıktığı zaman <u>ortalık</u> kararıyordu.	X		
Uyusun <u>ay</u> büyüsün, <u>camlar</u> buğulanmasın.	X		
<u>Düşlerim</u> geleceğin aydınlığına saklandı.	X		
Yerleşmek için <u>yeni şehirler</u> gezilmeli.		X	
Eşofmanının iç cebinden bir anahtar çıkardı.	X		
Hafta sonu <u>İstanbul'daki müzeler</u> sadece yerli turistlere açılacak.		X	
<u>Ankara</u> , kültür başkentleri sıralamasında birinci olacaktır.	X		

- F. Aşağıdaki cümlelerde nesne varsa nesnenin altını çizerek cümlelerin sonuna (+) işareti, kullanılmamışsa (-) işareti koyunuz.**

- Gül yanaklar ayva gibi sarardı. (-)
- Onun neşesi daima bu evi sessizliğin fırtınalarından kurtarmıştır. (+)
- Duvarları kaplayan yeşil çiniler, bu mabedin içine esrarengiz bir aydınlık veriyordu. (+)
- Ansızın bir çılgılık, kendi sesine benzer bir feryat işitiyordu. (+)
- Surların önünde, kemerlerinde hala o ilk girişten bir akis saklayan kapılara bakarak Türk tarihinin en güzel ve en büyük iklimlerinden biri olan o mayıs gününü, bize bu şehri ve onun emsalsiz güzelliklerini hediye eden günü beraberce yaşadık. (+)
- Yüzlerce kişi haftalarca her gün taze yemiş, taze sebze, taze balık yiyor. (+)

- G. Aşağıda verilen cümlelerdeki dolaylı tümleçlerin (yer tamlayıcısı) altını çizerek (+) işareti, dolaylı tümleç olmayan cümlelere (-) işareti koyunuz.**

- Tek başına tek odalı bir evde otururdu. (+)
- İki kadın Solfasol köyünden beni görmeye gelmişti. (+)
- Balkan Harbi'nin sonunda, iki felaketli muharebe arasındaki o kısa, azaplı soluk alma yılının başında dönüyorduk. (-)
- Kapıdan çıkmak üzere olan yengemin piyano üstünde bir şey aramak bahanesiyle odada kaldığına ve benim cevabımı beklediğine dikkat ettim. (+)
- Toprağın gübreli taşkınlığından üç beş karınca çıkıp sağa sola dağıldılar. (+)
- Ocağın başına asılmış isli bir yağ kandili gölgesinde yemeğimi yedim. (+)

H. Aşağıda verilen cümlelerdeki zarf ve edat tümlecini altlarını çizerek yanlarına (Z.T.) ya da (E.T.) yazınız.

- İnsan, âlemde hayal ettiği müddetçe yaşar. (Z.T.)
- Dün gece mi geldiniz Antalya'ya? (Z.T.)
- Yaptığın bu saygısızlık için özür dileyecek misin? (E.T.)
- Toprak derin derin ürperdi. (Z.T.)
- Soğuk bir kış günü çiçekçi dükkanına girdim. (Z.T.)
- Bahçedeki çocuklar ağaç yapraklarıyla oynuyor. (E.T.)
- Ben fotoğraf çekmeyi de çok seviyorum. (Z.T.)
- Taşlığın üstünde deminden beri rastgele itişip kakışan çocuklar, Atlıboğaz'dan çıkan köycüleri görür görmez, her zamanki gibi ihtiyaç çama doğru atıldılar. (Z.T.)

I. Aşağıdaki cümlelerde cümle dışı öge varsa cümle sonuna (+) işareti, yoksa (-) işareti koyunuz.

- Varsın sonunda bizzat yarattığımız bu eser bizi inkâr etsin. (+)
- Lakin vatandan ayrılışın ıstırabı zor. (+)
- Eski duvarlar, hep birbirine benzer. (-)
- Şu kopan fırtına Türk ordusudur ya Rabbi. (+)
- İstanbul ve Boğaziçi mimarisini -galiba bu sonuncusu bugün pek az kaldı- tanıyan ve seven bir insan, Paris'te kolay kolay mağlup olmaz. (+)
- Nereden geldi sana yavrum ölüm korkusu. (+)
- Akşamın en serin, en ferah, en güzel saatindeyiz. (-)
- Bütün aile pazar günleri bir araya gelirdi. (-)
- O gece -Allah inandırırın- hiç uyuyamadım. (+)
- Yaz bir sevgili gibi yüzüme saçlarını yaklaştırmış, ruhuma sarılmıştı. (-)
- Cihan yıkılsa -emin ol- bu cephe sarsılmaz. (+)
- Hey! Dediklerimi sakın unutma. (+)
- Yıllar sonra memleketine, en sevdiği yere, gitmişti. (-)

J. Aşağıda verilen cümlelerde vurgunun hangi ögede olduğunu yanlarına yazınız.

- Son yokuş noktasında düzlüğe çevrilince nihaysiz bir ova ağarttı benzimizi. (Özne)
- Bu ince tebessüm bu eski mabedin içinde bir akşamüstü, taze bir gül gibi parıltıydı. (Zarf tümleci)
- Kumların üstüne düşmüştü yılan başlı asam. (Dolaylı tümleç)
- Bir hazan akşamı indimdi yeşil sahile ben. (Zarf tümleci)
- Daktilonun başına geçip düşündü ne yazacağını. (Zarf tümleci)
- Seninle ilgili bunları söylediğimi mi düşünüyorsun? (Belirtili n.)
- Limandan yavaş yavaş uzaklaşan gemi seçilmiyordu artık. (Özne)
- Baharın gelmesiyle birlikte parklar bayram yerine dönmüştü. (Dolaylı tümleç)

K. Aşağıdaki cümlelerde soru sözcüğü hangi ögeyi buldurmaya yöneliktir? Karşısındaki boşluğa yazınız.

- Kimler okul gezisine gelmeye karar verdi? (özne)
- Bu fıstık yeşili yün kazak kimin? (yüklem)
- İnsanların doğa ile sorunu ne? (yüklem)
- Bu malzemelerin toplamı ne kadar tutar? (zarf tümleci)
- Bu yıl kaç kişiye yeşil kart verildi? (dolaylı tümleç)
- Onur kurulu listenize hanginizi yazayım? (nesne)
- Bu pop sanatçısı Afrika'nın neresinden? (yüklem)
- Şimdi kime el açacağız? (dolaylı tümleç)
- Sen mi bu toplantıyı organize ettin? (özne)
- Elindeki yemek stoku kış boyunca yetti mi? (yüklem)

L. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili bölümlerin cümledeki hangi ögesi olduğunu boşluğa yazınız.

- Çoluk çocuk yüzünden kendini dolap beygiri gibi gördü. (Z.T.)
- Bir piyanosu olsun isterdi her şeyden önce. (B'siz nesne)
- Bir piyanosu olsa, yıllardır içine is gibi sinen can sıkıntısından sıyrılıp çıkacağını sanırdı. (B'li nesne)
- İşlerin durduğu, haftalarca dinmek bilmeden yağan yağmur-ların başladığı karanlık kış günlerinde, çarçabuk mahalle-sindeki kerpiç evinin nispeten aydınlık bir köşesine çekilir, boyuna okurdu. (Z.T.)
- Ama en çok okuduğu Beethoven üzerine yazılmış şeylerdi. (Yüklem)
- Böyle zamanlarda kendi de Beethoven olurdu. (Yüklem)
- İşbaşında küfürbaz, kaba bu adam, Beethoven'ın sağırlığını hüngür hüngür ağlamıştı. (D.T.)
- Küçük ağanın otomobili tozu dumana katmış geliyordu. (Özne)
- Otomobil, patozun yirmi metre kadar açığında durdu. (D.T.)
- Küçük ağa direksiyondan yere atladı. (Yüklem)
- Kolları dirseklerine kadar sıvalı, püfür püfür beyaz ipek gömleği, ince sadakor pantolonu, geniş kenarlı beyaz hasır şapkası vardı. (Özne)
- Beline dayalı yumruklarıyla patoza yaklaştı. (E.T.)
- Kızgın güneşin altında desteciler kan ter içindeydiler. (D.T.)

M. Aşağıdaki cümlelerdeki ara sözlerin karşısındaki birinci boşluğa açıklayıcı ara söz için (AA) cümle dışı ara söz için (CDA) yazınız. İkinci boşluğa açıklayıcı ara sözün hangi ögeyi açıkladığını yazınız.

Sen bu yıl -kim ne derse desin- sınavı kazanacaksın.	CDA	
O büyük insana -Atatürk'e- saygı için toplanmıştık.	AA	Dolaylı T.
O kavga -sebebini sonra anlatırım- kö-yün huzurunu kaçırdı.	CDA	
Trabzon 38 yıl sonra -bu hasret çok uzun sürdü- şampiyonluğunu ilan etti.	CDA	
Ankara'yı, gençliğinin rüzgârlarına açılan o şehri, ömrünce özleyecekti.	AA	Nesne
O sadece şiire, insan ruhunun safkan söz harmanına, değer verirdi.	AA	Dolaylı T.
Hayat, yani o iki kapılı han, her saniye-si heyecan dolu bir serüvendir.	AA	Özne
Gülsüm hanım o yaz, savaşın başladığı yaz, başka köye gelin gitmişti.	AA	Zarf T.
Ahmet Erhan, o acılı, sarsak şiirler çırpıştıran adam, hep kalbimizdedir.	AA	Özne

N. Aşağıdaki örneklerde soru sözcüğüne verilen yanıt hangi ögedir?

- Verem aşısını kim bulmuştu?
- Fransız bir araştırmacı (özne)
- Geçen yılki festivalde çalışanlar ne giymişti?
- Tulum (belirtisiz nesne)
- Deden sana vasiyetinde ne bırakmış?
- Köstekli saat (belirtisiz nesne)
- Mehmet Akif Ersoy müzesi nerede?
- Ankara (yüklem)
- Bu kursun kurucu müdürü kim?
- Savaş Bey (yüklem)
- Başvuru için gerekli evrakları kimden alacağız?
- Muhtardan (dolaylı tümleç)
- Bu akşamki yemeğe kimi çağıracağız?
-Firma çalışanlarını ve müdürü (belirtili nesne)

A. Aşağıdaki cümlelerde verilen bilgiler doğru ise cümlelerin sonuna (D), yanlış ise (Y) yazınız.

- Etken fiillerde özne, gizli özne şeklinde olamaz. (Y)
- Oluş fiillerinde yüklem etken durumda olabilir. (D)
- Edilgen fiillerde özne, sözde özne olarak karşımıza çıkar. (D)
- Örtülü özneler, yüklemle edilgenliğini bozmaz. (D)
- Dönüşlü fiillerde işi kendi kendine yapma anlamı vardır. (D)
- Dönüşlü eylemlerin öznesi, sözde öznedir. (Y)
- İşteş fiillerde muhakkak karşılıklı ya da birlikte yapılma anlamı olmalıdır. (D)

B. Aşağıdaki cümlelerin öznesine göre çatılarını birinci boşluğa, öznelerin özelliğini ikinci boşluğa yazınız.

	Çatı	Özne
Türkiye bugün bu ülkeyi var eden bü-yük insanı anıyor.	etken	gerçek
Eskiden birçok kitap, çeşitli gerekçelerle toplatılmış.	edilgen	sözde
Onunla yıllar önce yemek yediğimiz lokantada buluştuk.	işteş	gerçek
Güneşli pırıl pırıl hava, ikindiüstü birdenbire kapandı.	dönüşlü	gerçek
Saçlarını bir kurşun kalem yardımıyla toplamıştı.	etken	gerçek
Okulumuzun müdürü yeni bir komisyonda görevlendirilecek.	edilgen	sözde
O uzun saçlı adamın dediği gibi, seher vakti bir güzele vuruldum.	dönüşlü	gerçek
AVM'lerle başa çıkamayan dükkanlar bir bir kapandı.	edilgen	sözde
Kamyon sesini duymak umuduyla kahvede beklediler.	işteş	gerçek
Serçeler iğde ağaçlarının dallarında neşeyle geziniyordu.	dönüşlü	gerçek
Pandeminin bitmesiyle birlikte toplum yeniden umutlanır.	dönüşlü	gerçek
Ah'lar Ağacı, Didem Madak tarafından yazılmış.	edilgen	sözde+örtülü
Uzun bir mücadele sonunda rakibine tuşla yenilmişti.	edilgen	gizli+sözde
Her akşam hayatımı yeniden yeniden sorgularım.	etken	gizli+gerçek

C. Aşağıdaki cümlelerin (özne-yüklem ilişkisine göre) çatısını yanlarındaki boşluğa yazınız. Çatı özelliği aranmayan cümlelere (X) işareti koyunuz.

- Öğrenciler kitap fuarına gitmek üzere sözleşmişler. (işteş)
- Davet için özel yemekler hazırlanıyor. (edilgen)
- Konuşmacı sunumunu yapmak için hazırlanıyor. (dönüşlü)
- Öğretmenin elindeki kalem çok değişti. (X)
- Sağlıklı yaşam adına her gün beş bin adım atıyor. (etken)
- Karlar arasında kalan kedi soğuktan büzüldü. (dönüşlü)
- Yazın havuz kenarında saatlerce güneşleniriz. (dönüşlü)
- Bugün teftiş olacağından çalışanlar çok gergin. (X)
- Film bizlere unutulmaz anlar yaşattı. (etken)
- Dedemle ninem bir küssüp bir barışıyorlar. (işteş)
- Apartman güvenliği için yeni önlemler alındı. (edilgen)
- Yeni gelen öğrencinin adı listeden silinmiş. (edilgen)

D. Aşağıdaki cümlelerde eylemler geçişli ise karşısındaki boşluğa artı (+), geçişsiz ise eksi (-) işareti koyunuz.

- Bahçedeki çiçeklere hangi bahçıvan bakıyor. (-)
- Defterleri sıranın gözüne bıraktı. (+)
- Yaşlı kadın oturduğu yerde uyuyakalmıştı. (-)
- Kendisine çok güzel bir ceket dikti. (+)
- Eve gittiğimde vakit çok geçmişti. (-)
- Zifiri karanlıkta göz göz görmüyordu. (+)
- Bu ağacın yaprakları susuzluktan sarardı galiba. (-)
- Resimlerine genellikle doğa güzelliklerini konu ediyor. (+)
- Gökyüzünü kaplayan toz bulutlarından herkes korktu. (-)
- Çiçekleri sabah erken, akşam geç vakitte sulamalısınız. (+)

E. Aşağıdaki eylemlerin karşısına nesnesine göre (ettirgen/oldurgen) çatısını yazınız.

söndürecek	oldurgen	kapatmalı	ettirgen
kaptırdı	ettirgen	inandırayım	oldurgen
uçursun	oldurgen	güldürse	oldurgen
yıkamış	ettirgen	sildirsın	ettirgen
söyletecek	ettirgen	güttürecek	ettirgen
dindiriyor	oldurgen	bitiriyoruz	oldurgen

F. Aşağıdaki yargılar doğru ise karşısına (D), yanlış ise (Y) yazınız.

- Fiilin özne ve nesneyle kurduğu ilişkiye çatı denir. (D)
- Yüklemi isim olan cümlelerde de çatı aranır. (Y)
- Özne-yüklem ilişkisine göre fiiller; etken, edilgen, dönüşlü ve işteş fiiller olmak üzere dörde ayrılır. (D)
- Etken fiiller, fiilden fiil yapan "-l -n -ş" eklerini almaz. (D)
- Dönüşlü fiiller başkası tarafından, edilgen fiiller kendi kendine yapılma anlamı taşır. Her ikisi de "-l -n" ekini alır. (Y)
- Birlikte veya karşılıklı yapılabilen fiillere işteş fiil denir ve bu fiiller "-ş" ekini alır. (D)
- Nesne yüklem ilişkisi kendi arasında geçişli, geçişsiz, ettirgen ve oldurgen fiiller olmak üzere dört grupta incelenir. (D)
- Geçişli fiilin bulunduğu cümle, içinde nesne yoksa geçişsiz hâle gelir. (Y)
- Hem ettirgen hem oldurgen fiiller "-r/-t/-d" eklerini alır; ettirgen fiillerde geçişlilik derecesini artırma ve işi başkasına yaptırma, oldurgen fiillerde geçişsizken geçişli hâle gelme söz konusudur. (D)
- Edilgen çatılı cümlelerin öznesine gerçek özne denir. (Y)

G. Aşağıdaki cümlelerin çatılarını öznelerine ve nesnelere göre değerlendirerek verilen boşluğa yazınız. Çatı özelliği aranmayan cümlelere (x) koyunuz.

- Sonunda ağzından baklayı çıkarttı. (etken-ettirgen)
- Söylenenleri atlamadan not defterine yazdı. (etken-geçişli)
- Akdeniz açıklarında köpek balığı görüldü. (edilgen-geçişsiz)
- Sütü çocuklara içirmeden önce iyice kaynatmalıyız. (etken-geçişli)
- İşçiler el birliği ile duvar yapımına giriştiler. (işteş-geçişsiz)
- Annem evdeki çiçekleri hep bana sulatır. (etken-ettirgen)
- Tüm kovaları bahçedeki kuyudan doldurduk. (etken-oldurgen)
- Doğum günü için ev süslenecek. (edilgen-geçişsiz)
- Annemin hediyesi olan kolye boynumda yoktu. (X)

A. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun bilgiyle doldurunuz.

- Cümleler yüklem türüne göre **isim** ve **fiil** cümlesi; öge dizilişine göre cümleler; **kurallı**, **devrik** ve **eksiltili** cümle; anlamına göre **olumlu cümle** ve **olumsuz cümle**; yapısına göre **basit**, **birleşik**, **sıralı** ve **bağlı** cümle olmak üzere gruplara ayrılır.
- Bir cümlede **filler**, **fiilimsiler** ve **yüklem olmuş isimler** yargı taşıyıcıdır.
- Tek yüklemli, tek yargı taşıyan cümlelere **basit** cümle, tek yüklemli birden fazla yargı taşıyan cümlelere **birleşik** cümle denir.
- Fiilimsiyle kurulan birleşik cümlelere **girişik birleşik** cümle, şart kipiyle kurulanlara **şartlı birleşik** cümle, alıntıyla kurulanlara **iç içe birleşik** cümle denir.
- Herhangi bir ögeyi ortak kullanan sıralı cümlelere **bağımlı sıralı** cümle, hiçbir ögeyi ortak kullanmayan sıralı cümlelere **bağımsız sıralı** cümle denir.

B. Aşağıda verilen cümleleri isim ya da fiil cümlesi olarak değerlendiriniz.

a. Yalana da doğruya da tahammülsüz bir dünyadayız.	İsim
b. Dilin sosyal bir kurum oluşundan doğan ikinci niteliği, milliliğidir.	İsim
c. Gece büyük bir lezzetle saz faslına başlanırdı.	Fiil
d. Bir türkü söylüyorum güzelim gözlerine.	Fiil
e. Bursa'nın güzelliği, tabiatın ve tarihin iş birliğidir.	İsim
f. Durmuş bir saat gibiydi durup geçmeyen zaman.	İsim
g. Kızıl havaları seyret ki akşam olmakta.	Fiil

C. Aşağıda verilen cümleler kurallı ise kutucuğa 1, devrik ise 2, eksiltili ise 3 yazınız.

Kar örtmüş karanlıktan göremezsiniz; yalnızlıktan üşür, üşür de göremezsiniz.	1
Çabuk incinen mevsimlik çiçekler gibi nazlıydı Nazan Hanım.	2
Gecenin koyu karanlığında rüzgârda sokak kokusu	3
Tanzimat'tan sonra Türk aydınları çağdaş medeniyete uygun yeni bir Türkiye'nin rüyasını görmüşlerdir.	1
Karşımızda geniş ve yemyeşil bir ova, onun tam karşısında küçük ama güzel bir göl	3
Karıştım o gün bu gün bu zavallı çobanla Bingöl yaylalarının mavi dumanlarına.	2

D. Aşağıdaki cümleleri anlamca ve biçimce olumlu (+), olumsuz (–) şeklinde değerlendiriniz.

Cümleler	Anl.	Biç.
Senin kadar tatlı bir hanımın düşününe gelmez mi?	+	–
Dün gerçekleşen kazada maalesef bir kişi hayatını kaybetmiş.	+	+
Uygar insanlar için kitapsız bir hayat düşünülebilir mi?	–	+
Aslında o bu işte başarısız değildi.	+	–
Benim dergi koleksiyonu merakım bağımlılık değil, bağımlılık grubuna girer diye düşünüyorum.	+	+
Sizin aradığınız kişi ben değilim.	–	–
Gerçeklerle yüzleşeli eskisi kadar hayal kurmuyorum.	–	–
Okurlarını bilinçlendirmek amacıyla olduğunu söylüyor, çok iddialı konuşuyor.	+	+
Dost dilinden tatlı bal bulamadım, dostun diyarına yol bulamadım.	–	–
İnsan kaldıramayacağı yükün altına girer mi?	–	+
Bu koşulları kabul edeceklerine hiç ihtimal vermiyorum.	–	–

E. Aşağıda verilen tanımlarla kavramları/ terimleri eşleştiriniz.

- Cümlelerin asıl yargısı konumundaki yüklemidir.
- Temel cümlelerin bir ögesi olan durumundaki yargılardır.
- Tek bir yargı bildiren ve yan cümlesi olmayan cümlelerdir.
- Temel cümleye bağlı yan yargı bulunan cümlelerdir.
- Yan cümlecisi fiilimsiden oluşan birleşik cümlelerdir.
- Cümle içinde bulunan başka bir cümlelerin ögesi durumunda bulunduğu ya da ögenin tamamlayıcısı olduğu cümlelerdir.
- Temel cümleyle şart koşan bir yan cümlecikten oluşan cümlelerdir.
- Çekimlenmiş bir fiilden oluşan yan cümlelerin temel cümleye ki bağlacıyla bağlandığı cümlelerdir.
- En az iki yüklemden oluşan ve birbirine virgülle ya da noktalı virgülle bağlanan cümlelerdir.
- Birden fazla yüklem olduğu ve bu yüklemelerin olduğu temel yargıların birbirine bağlaç ile bağlandığı cümlelerdir.
- Yan cümlecisi edatlarla kurulan cümlelerdir.

- İç içe birleşik cümle (f)
- Birleşik cümle (d)
- Basit cümle (c)
- Yan cümle (b)
- Sıralı cümle (i)
- Edatlı birleşik cümle (k)
- Bağlı cümle (j)
- Koşullu birleşik cümle (g)
- Girişik birleşik cümle (e)
- Temel cümle (a)
- Ki'li birleşik cümle (h)

F. Aşağıda verilen cümleler basit cümle ise (+) değilse (–) işareti koyunuz.

- Sabahleyin bizim buraları serin bir hava dalgası hafif hafif içine alır. (+)
- Geldim, gördüm. (–)
- Son zamanlarda o kadar sevimli bir hali yoktu bence. (+)
- Hava ağarmasına rağmen sokak lambaları yanıyordu. (–)
- Küçük şeylerden bile mutlu olmasını çok iyi öğrenmeye başlamıştı artık. (–)
- Hiçbir zaman kader bizi senden ayırmaz. (+)
- Üç ay önce bu uğursuz dereye düşmanlar köylüleri yakalamışlar. (+)
- Benim kitaptan okuduklarımı ve o gün okuyamadıklarımın hepsini bir de babam anlattı. (–)

G. Aşağıdaki cümlelerin temel ve yan yargı sayılarını boşluklara yazınız.

Cümleler	Temel	Yan
Dün akşamki yemeğe birçok akrabamız katılmadı.	1	0
Telefonunu tamir ettirebilirse bizi arayacak.	1	1
Kazanan parayı borsaya yatırdığına pişman olduğunu söyledi.	1	3
Senin gidişine hiç üzülmedim dedi.	1	2
Gurbete gidiyorum ya dönerim ya dönemem.	3	0
Her çocuk şu ya da bu şekilde soyuna benzer.	1	0
Bebek kundağından ağlayarak doğuldu.	1	1
Elmayı soy, ye; armudu say, ye.	4	0
Bilinen bütün yöntemlerin denenmesine rağmen bu konuda başarısız olunmasına şaşırdım.	1	3

H. Aşağıda verilen birleşik cümlelerin türünü parantez içine yazınız.

- Duydum ki unutmışsun gözlerimin rengini. (*Ki'li birleşik*)
- Genç Kalemler'de başlatılan ve Gökalp tarafından sistemleştirilen sadeleşme akımının ana prensibi, yazı dilini konuşma diline yaklaştırmaktır. (*Girişik birleşik cümle*)
- Hiç ölmeyecekmiş gibi yaşar mı insan? (*Girişik birleşik cümle*)
- Bu kente olan hislerim, duyduğum aşk hiç değişmeyecek. (*Girişik birleşik cümle*)
- Sait Faik, "Bir insanı sevmekle başlar her şey." der. (*İç içe birleşik cümle*)
- Sen onların söylediklerine inanırsan Ahmet de başkalarının söylediklerine inanır. (*Şartlı birleşik cümle*)

I. Aşağıdaki cümleleri bağımlı sıralı cümle ve bağımsız sıralı cümle şeklinde adlandırınız.

- Çocuklar kar topu oynuyor, anneleri onları apartmanın köşesinden izliyordu. (*Bağımsız sıralı cümle*)
- Ayağa kalktı, kapıya doğru ilerledi, ceketinin yakalarını kaldırdı, dışarı çıktı. (*Bağımlı sıralı cümle*)
- Öyle bir sessizliğe daldılar, düşündüklerini işitecekler diye korktum. (*Bağımsız sıralı cümle*)
- Bu, asırlar ve asırlardan beri böyle olagelmisti, asırlar ve asırlarca da böyle sürüp gidecekti. (*Bağımlı sıralı cümle*)
- Onu uzun zamandır görmedim, çok uzaklara gidip daha dönmemiş olabilir. (*Bağımsız sıralı cümle*)

J. Aşağıdaki cümleleri yapısına göre adlandırınız.

- Mahalle kahvesinin önündeki setin üstü sanki ufak bir bahçecikti. (*Basit*)
- Ne gelip yanımda çalışıyor ne de gidip başka bir iş buluyor. (*Bağılı*)
- Kazanacağına inanırsan başarısın. (*Şartlı birleşik c.*)
- Bir korku sarayının simsiyah koridorlarında dolaşan yalnız ve mahpus bir kraliçe gibi gözleri karanlığı emiyor. (*Girişik birleşik c.*)
- Doğu'yu Batı ile zenginleştirecektik Doğu'nun büyük değerlerini tanıdıktan sonra. (*Girişik birleşik c.*)
- Bunların çoğu toza toprağa bulanmış silahlarını taşımaktan bıkmış yorgun düşman askerleri idi. (*Girişik birleşik c.*)
- Oraya kadar geldi ve hiçbir şey söylemeden arkasını dönüp geri gitti. (*Bağılı*)
- Çocukken kendi yaptığımız oyuncaklarla oynardık. (*Girişik birleşik c.*)
- Rüzgar onun saçlarını benimkilerine, teninin kokusunu denizinkine karıştırıyor. (*Bağımlı sıralı*)
- Tepenin başındaki yorgun dere, köyün içlerine buz gibi suyunu yavaş yavaş taşıyordu. (*Basit*)
- Atatürk: "Hayatta en hakiki yol, ilimdir, fendir." diyor. (*İç içe birleşik c.*)
- Seni çok iyi anlamıştı fakat işine gelmediği için anlamazdan geldi. (*Bağılı*)
- Müdür erkenden geldiğine göre, toplantıya geçebiliriz. (*Girişik birleşik c.*)
- Sözümü tumaya çalışacağım ancak şartlar bunu değiştirebilir. (*Bağılı*)
- Bir daha geç kalırsan işten kovulursun. (*Şartlı birleşik c.*)

K. Aşağıda verilen cümleleri yapısına göre değerlendiriniz. Birleşik, sıralı ve bağılı cümlelerin türünü yazınız.

- Merdivenlerden neredeyse yuvarlanarak iniyordu. (*Girişik birleşik cümle*)
- Adamın pantolonu ütüsüz, ayakkabıları boyasızdı. (*Bağımsız sıralı cümle*)
- Dostluk insanlığın önemli değerlerinden biridir. (*Basit Cümle*)
- Yanında oturan yaşlı adama çekinerek bir soru sordu. (*Girişik birleşik cümle*)
- Gel gör ki işin aslı öyle değil. (*Ki'li birleşik cümle*)
- Elbiseleri yıkadı, kuruttu, dolaba astı. (*Bağımlı sıralı cümle*)
- Ne şair yaş döker ne âşık ağlar. (*Bağımsız bağılı cümle*)
- Oğlunun burnu patlamış eskimiş ayakkabılarından birini ayağına geçirdi. (*Girişik birleşik cümle*)
- Apartmanın kapısında nefes nefese kalmıştı. (*Basit cümle*)
- Sanatçının son klibi yayınlandı ama klip pek tutulmadı. (*Bağımlı bağılı cümle*)
- Adana'ya gidersen şalgam suyu getir. (*Şartlı birleşik cümle*)

L. Aşağıdaki cümleleri türleri bakımından gruplandırınız.

Cümleler	Yüklemine göre	Dizilişine göre	Anlamına göre	Yapısına göre
Kazada ağır yara aldı.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
Hiç görmedim buralarda onu.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
Bize kızan o adam değil miydi?	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
Eve gelip ceketini aldı, gitti.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
Ne söylediğimi yapıyor ne de beni rahat bırakıyor.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Bağılı
Bu yaz ormanlarımızın bir kısmı yandı.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit

M. Numaralanmış ifadeleri örnek cümlelerle eşleştiriniz.

- (İsim fiille kurulan yan cümlecik dolaylı tümleç görevindedir.)
- (Sıfat fiille kurulan yan cümlecik özne görevindedir.)
- (Zarf fiille kurulan yan cümlecik zarf tümleci görevindedir.)
- (Sıfat fiille kurulan yan cümlecik nesne görevindedir.)
- (İsim fiille kurulan yan cümlecik özne görevindedir.)
- (Sıfat fiille kurulan yan cümlecik dolaylı tümleç görevindedir.)

İnsan gibi yaşamak tüm toplumların hakkıdır. (5)

Savaş nedeniyle göç eden insanlar sınır kapılarına yığıldı. (2)

Polis istasyonda bekleyenleri ikna edemedi. (4)

Çoğumuz bu hatayı bilerek yapıyoruz. (3)

İki yıl önce o markette çalışmaya başladım. (1)

Profesör dersi dikkatli dinlemeyenlere sert çıktı. (6)

N. Aşağıdaki soru cümlelerini gerçek (G) ve sözde soru (S) cümlesi şeklinde adlandırınız.

- Bu yılki seçimleri kim kazanır? (G)
- İnsan gencecik çocuklara kıyar mı? (S)
- Bu krizde yatırım mı yapılır? (S)
- O genç futbolcu hangi takıma transfer oldu? (G)
- İnsan çocuğundan ümidini keser mi? (S)
- İstanbul'daki turnuvaya kaç tenisçi katılacak? (G)

A. Gereksiz sözcük kullanımından doğan anlatım bozukluğunu bulup gereksiz sözcüğün altını çizin.

- İki kardeşten en küçüğünü bir türlü gözüm tutmadı.
- Bilgili insanlardan yararlanmayı, istifade etmeyi bilmeliyiz.
- Yaşadığım tüm bu anıları bir gün kitap haline getirmeyi düşünüyorum.
- Ona ayak bağı olarak, işini yapmasını sürekli engelliyordu.

B. Aşağıda cümlelerde yanlış anlamda kullanılan sözcüğün altını çizerek cümlelerin sonuna sözcüğün doğrusunu yazınız.

- Çocukların birbiriyle uygunluk içinde olmaları beni sevindirdi. (uyum)
- Başvurduğu iş yerinden son öğretim durumuyla ilgili bilgi istediler. (öğrenim)
- Caddenin kenarına değişik türde ağaçlar ekilmiş (dikilmiş)

C. Aşağıda verilen cümlelerde sözcüklerin yanlış yerde kullanılmasından dolayı anlatım bozukluğu yapılmıştır. Bu sözcükleri bularak altını çizin. Cümlelerin doğrusunu verilen boşluğa yazınız.

- Yeni eve girmiştim, kapı çalındı.
(Eve yeni girmiştim, kapı çalındı.)
- Haberlerde tekrar tekrar savaş görüntülerini izledim.
(Haberlerde savaş görüntülerini tekrar tekrar izledim.)
- Bütün gün bomboş odasında oturdu.
(Bütün gün odasında bomboş oturdu.)

D. Anlamca çelişen sözcüklerin bir arada kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğunu bulup bu kelimelerin altını çizin.

- Gönderdiğim paketi, eminim bu zamana kadar almış olmanız.
- Seninle görüşmeyi yaklaşık olarak tam on yıl oldu.
- Tabii ki görevini çok iyi yapıyor sanırım.

E. Aşağıdaki cümlelerdeki anlatım bozukluklarının nedenlerini boşluklara yazınız.

- Ablamı senden daha çok seviyorum. (Anlam belirsizliği)
- Sanat yaşantısında birçok oyuna imza atmış. (Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması)
- Babam değil çay koymayı yemek yapmayı bile bilmiyor. (Mantık hatası-sıralama yanlışlığı)
- Kitabın sinema uyarlaması televizyonlarda yayımlandı. (Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması)
- Annem çocukları okusun diye elinden geleni ardına koymadı. (Deyim-atasözü yanlışlığı)
- Senin buraya geleceğini önceden tahmin etmiştim. (Gereksiz sözcük kullanımı)
- Genellikle bana öğretmenim gibi davranıyordu. (Anlam belirsizliği)
- Yaz tatilinde yine bu yıl da Fethiye'ye gitmeye karar verdik. (Gereksiz sözcük kullanımı)
- Kimse yerinden kalkmasın, herkes bana kulak misafiri olsun. (Deyim yanlışlığı)
- İzinsiz inşaat sahasına girilmez. (Sözcüğün yanlış yerde kullanılması)
- Bir şirkette yönetici olduğunu öğrendim. (Anlam belirsizliği)
- Onunla tanıştığımızda ikimiz de yirmi beşli yaşlardaydık. (Mantık hatası)

F. Aşağıda verilen cümlelerdeki anlatım bozukluklarının nasıl giderileceğini karşılarındaki boşluğa yazınız.

- Bu sosyoloji profesörü 1987'den itibaren Manchester Üniversitesi'nde ders veriyor. (İtibaren yerine beri denilerek)
- Hanımların sevdiği yegâne isimlerden Seda Sayan hanımları eğlendirdi. (Yegâne ya da -ler cümleden çıkarılarak)
- Bu sorunun bilimsel platformlarda tartışılması gerektiğini mutlaka biliyor olmalı. (Mutlaka ya da olmalı cümleden çıkarılarak)
- O akşam kahvede herkes köye döndüğünden söz ediyordu. (Cümleye onun ya da senin sözcüğü eklenerek)
- Lise yıllarında matematiği kardeşimden daha çok severdim. (Kardeşimin matematiği sevdiğinden eklenerek)
- Edebiyattan kötü notlar almaya devam ederse bütünlemeye kalma şansı var. (Şans yerine ihtimal sözcüğü kullanılarak)
- Böylece sürekli olarak dil düşüncüyü, düşünce de dili geliştirir durur. (Sürekli olarak ya da geliştirir durur sözcüğü cümleden çıkarılarak)
- Bu parayı Ankara'daki şubelerimizden çekme şansınız var mı? (Şans yerine imkan sözcüğü kullanılarak)
- Sanatçı kişiliğinin yanında şiir yazma, resim yapma, karikatür çizme yeteneğini de vurgulamak gerekir. (Vurgulamak yerine değinmek sözcüğü kullanılarak)
- Ekibiyle beni de kattığı o başarılı yazım kılavuzunu hazırladı. (Beni de kattığı sözü ekibiyle'den önce söylenerek)
- Batı'ya yönelen Türk akımları Anadolu'nun hızla Türkleşmesini sağladı. (Akım sözcüğü yerine akın sözcüğü kullanılarak)
- Maden ocağında meydana gelen göçükte kalan 4 işçi büyük uğraşlar sonunda sağ kurtarıldı. (Sağ cümleden çıkarılarak)
- Yazarı aramak için girdiğim kurumda tek karşılaştığım kişi o genç araştırmacıydı. (Tek karşılaştığından sonra söylenerek)
- Kırk yıllık bir zaman dilimi kapsamında oldukça yakından tanıdım onu. (Kapsamı cümleden çıkarılıp diliminde yazılarak)

G. Aşağıdaki cümlelerde görülen anlatım bozukluklarının nedenleri karşılarındaki boşluğa yazınız.

- Araştırmacı, çok yönlü kişiliği yüzünden dil devriminin simgesi olmuştur. (Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması)
- Yatılı okula sonradan gelen çocuk başında top atılsa duymazdı, ölü gibi derin uykusu vardı. (Deyim yanlışlığı)
- Konuklar olarak birbirimize baktık; ona şifalar dileyerek; sessiz ve saygılı odasından ayrıldık. (Sözcüğün yanlış yerde kullanılması)
- Naima ile Evliya Çelebi aşağı yukarı yakın tarihlerde yaşamıştır. (Gereksiz sözcük kullanımı)
- Ağır hastalıklarda uzun süre yatmak hastaya zarar sağlar. (Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması)
- Ticarette tecrübe edilmiş deneyimlere güvenmek gerekir. (Gereksiz sözcük kullanımı)
- Bu olumsuz kişilik, kurumumuza satışlarıyla Türkçeye inananların gönlüne silinmeyecek şekilde kazındı. (Deyim atasözü yanlışlığı)
- Geçmiş tarihimizden habersiz olanlar, ülkesine, insanına, kimliğine yabancılaşır. (Gereksiz sözcük kullanımı)
- Belki hatırlamazsın babacığım, bu yıl sen öleli üç yıl oluyor. (Mantık hatası)
- Pasteur uzun uğraşlar ve denemeler sonunda kuduz aşısını keşfetti. (Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması)
- Bu tarz akciğer hastalıkları zamanında fark edilmezse ölme hatta solunum güçlüklerine yol açar. (Mantık hatası-sıralama yanlışlığı)
- Geçmiş deneyimleri bilmek onlardan yararlanmak gençler için önemlidir. (Gereksiz sözcük kullanımı)

H. Aşağıdaki cümlelerdeki anlatım bozukluklarının hangi öğenin eksikliğinden kaynaklandığını karşılarına yazınız.

- Kardeşini yanına çağırdı, bir şeyler söyledi. (Dolaylı T.)
- Türkçe ana dilimizdir, korumalıyız. (Nesne)
- Arkadaşlarını pek sevmez, hatta çoğu zaman nefret ederdi. (Dolaylı T.)
- Hiç kimse okula gelmedi, geziye gitti. (Özne)
- Gittiği yerlerdeki insanları tanımak, dost olmak istiyordu. (Zarf T.)
- Bir sorunun üzerinde enine boyuna düşünmeyi, anlamak için çaba harcamayı öğrenmemişler. (Nesne)
- Olaydan büyük bir üzüntü duyduğunu, suçluların cezalandırılmasını istedi. (Yüklem)
- Ne sen beni unut ne de ben seni. (Yüklem)
- Nüfus sayımı bu yıl yapıldı, bir hayli artmış. (Özne)
- İşini her zaman düzgün yapar, aksatmaz. (Zarf T.)
- O günden sonra ne ben ne de o aradı. (Yüklem)
- Yazar son kitabında akıcı bir dil kullanmış, sıkılmadan okursun. (Nesne)
- Dün ailecek tiyatroya gittik ama kimsecikler yoktu. (Dolaylı T.)
- Ormanın sessizliği baş döndürüyordu, derin bir uykudaydı. (Özne)

I. Aşağıdaki cümlelerde özne yüklem uyumsuzluğu varsa (olumlu-olumsuzluk ya da tekillik-çoğulluk) artı (+), yoksa eksi (-) işareti koyunuz.

- Yıllar ne çabuk akıp geçiyorlar, diye söylendi. (+)
- Yarın sen ve arkadaşların mezuniyete biraz erken git. (+)
- Çocuklar yağmur başlayınca içeri girdiler. (-)
- Gerçekler mutlaka ortaya çıkarlar. (+)
- Hepsi bu konuda beni suçladı, yanımda durmadı. (+)

J. Aşağıdaki cümlelerdeki tamlama yanlışlıklarını gideriniz.

- Olay yerine az da olsa askerî ve polis aracı geldi.
Olay yerine az da olsa askerî araç ve polis aracı geldi.
- Ülkemiz sağlık ve ekonomik açıdan gelişiyor.
Ülkemiz sağlık açısından ve ekonomik açıdan gelişiyor.
- Sözünü ettiğiniz binayı ne gördüm ne de binanın yerini bilirim.
Sözünü ettiğiniz binayı ne gördüm ne de binanın yerini bilirim.
- Bu yasa özel ve kamu kuruluşlarında çalışanlar için önemli.
Bu yasa özel kuruluşlar ve kamu kuruluşlarında çalışanlar için önemli.
- Bu binada eskiden kültür ve sanatsal etkinlikler yapılırdı.
Bu binada eskiden kültürel ve sanatsal etkinlikler yapılırdı.

K. Aşağıdaki cümlelerdeki anlatım bozukluklarının nedenini karşılarındaki boşluğa yazınız.

- Pek çok kimseler işin aslını bilmiyor. (gereksiz ek kullanımı)
- Bütün yemekleri hazırlayıp bir kenara koyulmalıdır. (çatı uyumsuzluğu)
- O yaşlı şair geleneklere bağlı ama yeniliklere kapalı değildi. (ek-eylem eksikliği)
- Her ne kadar şehir dışına taşınmışsa bile beklenen rahatlığa kavuşulamamıştır. (çatı uyumsuzluğu)
- Çok zor durumda ama çaresiz değildi. (ek-eylem eksikliği)
- Yaşlı teyze hasta ve kimsesi olmayan biriydi. (ek-eylem eksikliği)
- Onun yarışmada birinci olduğuna sevindim. (eylemsi ekinin yanlış seçilmesi)

L. Aşağıda verilen cümlelerdeki anlatım bozukluklarının nasıl giderileceğini karşılarındaki boşluğa yazınız.

- Anayasaya göre savaş, seferberlik veya olağanüstü hâllerde devlet çeşitli önlemler alabilir. (seferberlik sözcüğünden sonra hali sözcüğü getirilerek)
- O yıllarda herkes Walter Benjamin'i okuyor, bu görkemli yazarı görmezden gelemiyordu. (okuyor sonra kimse sözcüğü getirilerek)
- Edebiyat dergilerine yönelen ilgi 1980'li yıllardan itibaren azaldı, kitlelerce okunmaz oldu. (azaldıdan sonra dergiler sözcüğü getirilerek)
- Edebiyatımızda polisiye ve korku romanları okurların ilgisini çekmeye devam ediyor. (polisiye sözcüğünden sonra romanlar sözcüğü getirilerek)
- Türkçenin bağımsızlığı uğruna bir mücadeleye girişti, bir daha bırakmadı. (daha sözcüğünden sonra mücadeleyi sözcüğü getirilerek)
- On İki Dev Adam şampiyonluğu yitirmesinin sorumluluğu teknik adamlara yüklendi. (adam sözcüğüne -in eki getirilerek)
- Önünde birçok imkânlar olan Türkiye, yeniden dünyanın merkezi durumuna gelmiştir. (imkân sözcüğündeki çoğul eki atılarak)
- Bizim karşıımızda olanlar verdiğimiz kararları yetersiz bulanlar, rahatsızlık duyanlar olabilir. (rahatsızlık sözcüğünden önce verdiğimiz kararlardan sözü getirilerek)
- Sorunlar karşısında insanların çoğu sakin bir tavır takınmazlar. (takınamazlar sözcüğü yerine takınamaz sözcüğü getirilerek)
- Tam on yıl elinin ulaştığı her yere yazdı, tüm gayretiyle uyardı insanları. (gayretiyle sözcüğünden sonra her yerde sözcüğü getirilerek)
- Kurumdaki sıkıntı onun bizi bu konuda iyi anlatamadığından kaynaklanıyor. (anlatamadığından sözcüğü yerine anlatamamasından sözcüğü getirilerek)
- Eğitim semineri için ben Ankara'ya arkadaşım Küthya'ya gidecekti. (Ankara'ya sözcüğünden sonra gidecektim sözcüğü getirilerek)
- Hayat yaşanarak zorlukların içinden geçerek anlamlanır. (geçerek sözcüğü yerine geçilerek sözcüğü getirilerek)

M. Aşağıdaki cümlelerde görülen anlatım bozukluklarının nedenleri karşılarındaki boşluğa yazınız.

- Kuzey yarım kürede nisan ayı yılanların uyanma ve yağmurların başladığı dönemdir. (eylemsi ekinin yanlış seçilmesi)
- O yakıcı sıcaklığın altında mahsullerin yanmaması için ben ve annem tarlada çalışıyordum. (özne yüklem uyumsuzluğu)
- Göç etmek zorunda kalan kadınlar; bir kilo un, pirinç ve battaniye almak için çabalıyordu. (tamlama yanlışlığı)
- Çocukluğundan bu yana tatlı yiyecekleri az, tuzlu yiyecekleri hiç yemezdi. (yüklem eksikliği)
- Eserle sanatçı arasındaki ilişkiyle ilgili birbirini tutmayan birçok değerlendirme, yorum ve görüş yapılagelmiştir. (sözcüğün yanlış eyleme bağlanması)
- Her zaman yaşayacak yapıtlar duygularımızı harekete geçirip heyecanlandıran yapıtlardır. (nesne eksikliği)
- Ticari dünyada insan rakiplerinden her zaman kuşkulu olur. (gereksiz yardımcı eylem kullanımı)
- Kalabalığın iş birliğiyle işler hızla bitirilince hiç ara vermeden yeni işe başladı. (çatı uyumsuzluğu)
- Martılar o muhteşem ilkbahar sabahı denizi şenlendirerek uçuyorlar. (özne yüklem uyumsuzluğu)
- O lokantada içtiğimiz ezogelin çorbası çok lezzetli fakat umduğumuz kadar sıcak değildi. (ek-eylem eksikliği)

XXL DİL BİLGİSİ SORU
BANKASI UYGULAMA
CEVAP ANAHTARI

XXL DİL BİLGİSİ
UYGULAMA VIDEO
ÇÖZÜM

XXL

Sadece Türkçe - edebiyat yayınları üretiyoruz.

xxl_edebiyat

0507 117 40 99

www.xxledebiyat.com